

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE

POZNAVANJE DISLEKSIJE MED UČITELJI OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOL V CELJSKI REGIJI

raziskovalna naloga

Avtorice:

Barbara Novak, 1. c

Urška Oprčkal, 2. c

Lidija Podbregar, 1. c

Mentor:

Peter ČEPIN TOVORNIK, dipl. zn.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2011

POZNAVANJE DISLEKSIJE MED UČITELJI OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOL V CELJSKI REGIJI

Šifra: DAЯ

Letnik: prvi in drugi

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2011

Raziskovalna naloga vsebuje:

- 167 strani
- 5 slik
- 42 tabel
- 20 grafov

Celotna raziskovalna naloga je napisana in oblikovana po navodilih za ljudi, ki imajo disleksijo.

»Povprečen učitelj govori...

Dober učitelj razlaga...

Izvrsten učitelj pojasnjuje...

Velik učitelj navdihuje...«

[W. A. Ward] [18]

ZAHVALA

Naša raziskovalna naloga ne bi nastala brez spodbud, nasvetov in pomoči nekaterih ljudi.

Najprej bi se z veseljem zahvalile našemu mentorju g. prof. Petru Čepinu Tovorniku, ki je vložil veliko truda, časa in seveda tudi živcev pri nastajanju te naloge. Zahvalile bi se tudi svetovalni delavki za skrbne nasvete in izčrpne odgovore, brez katerih bi težko razumele in si predstavljale delo svetovalne službe na šoli, ter za strokovni pregled naloge, ge. prof. Maji Antonič za lektoriranje, ge. prof. Nini Lobe Selič in g. Mateju Korenu za tehnično izvedbo, vsem učiteljem, ki so izpolnili anketni vprašalnik, ter družini Macuh, ki nam je omogočila praktični vpogled v disleksijo preko sina, in vsem, ki so bili pripravljeni dati intervju na to temo.

Nenazadnje gre zahvala tudi vodstvu šole, ge. prof. ravnateljici Katji Pogelšek Žilavec, ki podpira raziskovalno dejavnost.

Iskrena hvala!

KAZALO

KAZALO VSEBINE

ZAHVALA	3
KAZALO	4
KAZALO VSEBINE	4
KAZALO SLIK	7
KAZALO TABEL	7
KAZALO GRAFOV	11
POVZETEK	13
1 UVODNI DEL	14
1.1 UVOD	14
1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE	16
1.3 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE	17
1.4 METODE DELA	18
2 TEORETIČNI DEL	19
2.1 ZGODOVINA DISLEKSIJE	19
2.2 POJEM DISLEKSIJA	20
2.2.1 DEFINICIJA EVROPSKE ZVEZE ZA DISLEKSIJO (EDA, 2007)	21
2.2.2 DEFINICIJA BRITANSKE ZVEZE ZA DISLEKSIJO ..	22
2.3 ZNAKI DISLEKSIJE	23

2.4 MOČNA PODROČJA OSEB Z DISLEKSIJO	25
2.4.1 SPOSOBNOSTI, KI SO SKUPNE LJUDEM Z DISLEKSIJO	26
2.4.2 ZNANE OSEBNOSTI Z DISLEKSIJO	27
2.5 VZROKI ZA DISLEKSIJO	29
2.6 OPOZORILNI ZNAKI IN TEŽAVE	30
2.6.1 ZNAKI V PREDŠOLSKEM OBDOBJU	30
2.6.2 TEŽAVE PRI BRANJU	31
2.6.3 TEŽAVE PRI ČRKOVANJU	33
2.6.4 PROBLEMI PRI TIPOGRAFIJI	34
2.6.5 TEŽAVE PRI MATEMATIKI	35
2.6.6 TEŽAVE PRI PISANJU	36
2.7 POGOSTOST DISLEKSIJE	38
2.8 PRIMER DOBRE PRAKSE	39
2.9 DRUŠTVO BRAVO	41
2.9.1 NAMEN DRUŠTVA	41
2.9.2 DEJAVNOSTI DRUŠTVA	42
3 EMPIRIČNI DEL	44
3.1 VZOREC	44
3.2 ČAS RAZISKAVE	44
3.3 OBDELAVA PODATKOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	47
3.4 REZULTATI RAZISKAVE	47
3.5 ŠTUDIJA PRIMERA	108

3.5.1 DISLEKSIJA SKOZI OČI MAME DISLEKTIKA.....	108
3.5.2 INTERVJU Z NEJCEM	114
3.5.3 POT DO DEFEKTOLOGINJE IN DELO Z NEJCEM..	117
3.5.4 INTERVJU S SVETOVALNO DELAVKO	126
3.5.5 INTERVJU Z RAZREDNIČARKO	130
3.5.6 INTERVJU S PROFESORICO SLOVENŠČINE	133
3.5.7 INTERVJU S PROFESORICO MATEMATIKE	134
3.5.8 INTERVJU S PROFESORICO ANGLEŠČINE	136
3.5.9 INTERVJU Z GOSPO NEVENKO KUS	137
3.8 RAZPRAVA	143
4 ZAKLJUČNI DEL.....	153
4.1 UGOTOVITVE	153
4.2 ZAKLJUČEK.....	155
5 PRILOGA	157
6 VIRI IN LITERATURA	164

KAZALO SLIK

Slika 1: Samuel Torrey Orton.....	19
Slika 2: Znane osebnosti z disleksijo	28
Slika 3: Logotip društva Bravo	41
Slika 4: Mladi raziskovalki z Nejcem in gospo razredničarko ..	132
Slika 5: Mlade raziskovalke na Zavodu za šolstvo v Celju.....	142

KAZALO TABEL

Tabela 1: Osnovne šole, ki so sodelovale pri raziskavi	45
Tabela 2: Srednje šole, ki so sodelovale pri raziskavi	46
Tabela 3: Ste že slišali za besedo disleksija? [OŠ]	48
Tabela 4: Ste že slišali za besedo disleksija? [SŠ]	49
Tabela 5: Kdo je prvi opisal disleksijo? [OŠ]	51
Tabela 6: Kdo je prvi opisal disleksijo? [SŠ].....	52
Tabela 7: Kaj je disleksija? [OŠ].....	54
Tabela 8: Kaj je disleksija? [SŠ]	55
Tabela 9: Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo? [OŠ] ..	57
Tabela 10: Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo? [SŠ].	58
Tabela 11: Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami? [OŠ]	60

Tabela 12: Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami? [SŠ]	61
Tabela 13: Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji? [OŠ]	63
Tabela 14: Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji? [SŠ]	64
Tabela 15: Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo? [OŠ]	66
Tabela 16: Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo? [SŠ]	67
Tabela 17: Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo? [OŠ]	69
Tabela 18: Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo? [SŠ]	70
Tabela 19: Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo? [OŠ]	72
Tabela 20: Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo? [SŠ].....	73
Tabela 21: Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo? [OŠ]	75
Tabela 22: Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo? [SŠ]	76

Tabela 23: Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa in tako bolje razumeti njegove težave? [OŠ] ...	78
Tabela 24: Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa in tako bolje razumeti njegove težave? [SŠ] ...	79
Tabela 25: Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija? [OŠ]	81
Tabela 26: Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija? [SŠ]	82
Tabela 27: Kje je/so potekalo/-a predavanje/-a na temo disleksija? [OŠ]	84
Tabela 28: Kje je/so potekalo/-a predavanje/-a na temo disleksija? [SŠ].....	85
Tabela 29: Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija? [OŠ]	87
Tabela 30: Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija? [SŠ].....	88
Tabela 31: Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji? [OŠ]90	
Tabela 32: Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji? [SŠ]91	
Tabela 33: Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo? [OŠ]	93

Tabela 34: Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo? [SŠ]	94
Tabela 35: Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo? [OŠ].....	96
Tabela 36: Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo? [OŠ].....	97
Tabela 37: Kdo vam je na šoli dal največ informacij o disleksiji? [OŠ].....	99
Tabela 38: Kdo vam je na šoli dal največ informacij o disleksiji? [SŠ]	100
Tabela 39: Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo? [OŠ].....	102
Tabela 40: Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo? [SŠ].....	103
Tabela 41: Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo? [OŠ]	105
Tabela 42: Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo? [SŠ].....	106

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ste že slišali za besedo disleksija?	50
Graf 2: Kdo je prvi opisal disleksijo?	53
Graf 3: Kaj je disleksija?	56
Graf 4: Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo?.....	59
Graf 5: Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami?	62
Graf 6: Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji?	65
Graf 7: Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo?	68
Graf 8: Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo?.....	71
Graf 9: Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo?	74
Graf 10: Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo?	77
Graf 11: Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa ter pisanja in tako bolje razumeti njegove težave?	80
Graf 12: Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija? ...	83

Graf 13: Kje je/so potekalo/-a predavanje/-a na temo disleksija?	86
Graf 14: Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija?	89
Graf 15: Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji?	92
Graf 16: Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo?	95
Graf 17: Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo?	98
Graf 18: Kdo vam je dal na šoli največ informacij o disleksiji?	101
Graf 19: Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo?	104
Graf 20: Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo?	107

POVZETEK

Raziskovalna naloga Poznavanje disleksije med učitelji osnovnih in srednjih šol v celjski regiji v teoretičnem delu opisuje, kaj je disleksija in kakšne težave imajo učenci/dijaki pri pisanju, branju in računanju. Na koncu je predstavljeno društvo Bravo ter njegove naloge in dejavnosti.

V empiričnem delu so v tabelah in grafih predstavljeni rezultati anketnega vprašalnika, ki so ga izpolnjevali učitelji 10 osnovnih [200 anket] in 9 srednjih šol [211 anket] v celjski regiji.

Rezultati so pokazali, da so učitelji v več kot 99 % seznanjeni z besedo disleksija ter prav tako v več kot 99 % vedo, da imajo učenci/dijaki težave pri branju, pisanju in računanju.

Učitelji osnovnih šol so v 42 % že učili učenca z disleksijo, pri tem so v 27 % imeli težave ter so v 65 % mnenja, da bi bilo potrebno izvesti predavanje v njihovem kolektivu na to temo.

Učitelji srednjih šol pa so v 49 % že učili dijaka z disleksijo, pri tem so v 14 % imeli težave ter so v 56 % mnenja, da bi bilo potrebno izvesti predavanje v njihovem kolektivu na to temo.

Na koncu sledi še študija primera dijaka z disleksijo.

1 UVODNI DEL

1.1 UVOD

Sreča te naredi prijetnega,
izkušnja te naredi močnega,
žalost iz tebe naredi človeka,
neuspeh te naredi ponižnega.

Edino upanje te potisne k uspehu in napredku. [1]

Disleksijo so včasih imenovali tudi legastenija. To ni bolezen, je pa motnja v delovanju možganov, ki se kaže kot posebna učna težava. Ima jo približno 10 odstotkov otrok. Možgani niso okvarjeni, vendar delujejo drugače kot pri drugih ljudeh, ki te motnje nimajo. Je dedna motnja, saj gre za spremembe genov šestega kromosoma. Pogosto starši, ko odkrijejo motnjo pri otroku, spoznajo, da so tudi sami dislektiki. Ker možgani pri njih delujejo drugače kot pri večini, imajo težave pri dožemanju, učenju osnov branja, pisanja, računanja. [2]

Izraz disleksija je lahko nejasen ali poraja dvom. Zmeda učitelju ne pomaga pri razumevanju potreb otrok z disleksijo in sproža tesnobne občutke.

Eno izmed področij, ki povzročajo nejasnosti, je prav sama opredelitev disleksije. Obstaja namreč cel niz definicij, ki opisujejo disleksijo. To lahko, zlasti v zvezi z identifikacijo disleksije, povzroča zmedo, saj je uporaba pojma "disleksija" lahko odvisna tudi od posebnih, trenutno veljavnih identifikacijskih kriterijev. Obstaja kar nekaj primarnih značilnosti disleksije, ki so pomembne za identifikacijo in ocenjevanje ter za oblikovanje individualiziranega programa, za poučevanje in prilagoditev učnih gradiv. Te značilnosti pa lahko otroke in mladostnike precej omejujejo pri učenju. Zato je prav, če sprejemamo disleksijo kot težavo, ki nam pomaga določiti in spopasti se z otrokovimi ovirami opismenjevanja in učenja. [3]

Motnja je pogostejša pri dečkih kot pri deklicah. Desna možganska polovica je pomembna za celostno obravnavo informacij, vizualne, glasbene sposobnosti, prepoznavanje, leva pa je pomembna za glasovno zaznavanje, zaporedno obdelavo podatkov, logiko, za natančnost pri pisanju, branju, računanju. Šola, kultura, naša vzgoja večinoma spodbujajo levo hemisfero možganov. [2]

1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE

Namen naše raziskovalne naloge je bil raziskati čim več zanimivosti o disleksiji ter ugotoviti osveščenost ljudi, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja, o disleksiji, njihovih težavah pri poučevanju učencev/dijakov z disleksijo in potrebi po izobraževanjih za odpravljanje težav.

Cilj naše raziskovalne naloge pa je spodbuditi vodstva šol, da ljudem, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja, dajo možnosti in priložnosti, da bi se čim več izobraževali na področju s specifičnimi učnimi težavami, ker edino na takšen način lahko spoznamo svet ljudi z disleksijo.

1.3 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE

Preden smo začele z raziskovalno nalogo in sestavljanjem vprašanj za anketo, smo se postavile štiri hipoteze.

Naše domneve so bile naslednje:

1. hipoteza: Za besedo disleksija je slišalo že več kot 90 odstotkov učiteljev osnovnih in srednji šol.
2. hipoteza: Več kot polovica učiteljev osnovnih in srednjih šol je že učilo oz. uči učenca/dijaka z disleksijo.
3. hipoteza: Več kot polovica učiteljev osnovnih in srednjih šol je mnenja, da bi bilo potrebno v njihovem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija.
4. hipoteza: Več kot 70 odstotkov učiteljev osnovnih in srednjih šol si želi več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo.

1.4 METODE DELA

Za raziskavo smo uporabile naslednje metode in tehnike dela:

- a) študij različne literature,
- b) metodo anketnega vprašalnika in
- c) intervjuje.

Naše delo je potekalo po sledečem vrstnem redu:

- a) najprej smo si izbrale temo raziskovalne naloge, njen namen in cilj;
- b) nato smo preučile literaturo iz različnih virov za podlago teoretičnemu delu;
- c) nato smo izbrale ciljni skupini ljudi, ki smo jih želele anketirati;
- d) sestavile smo anketni vprašalnik z 20. vprašanji;
- e) zastavile smo 4 hipoteze
- f) zbrane podatke iz anketnega vprašalnika smo analizirale, jih obdelale ter interpretirale;
- g) na koncu pa smo izvedle še intervjuje ter študijo primera.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ZGODOVINA DISLEKSIJE

Disleksija je prvi splošni izraz, s katerim so se opisovale različne motnje pri učenju. Zaradi tega lahko imamo disleksijo za mater vseh primanjkljajev na področju učenja. Na začetku so raziskovalci menili, da imajo ljudje z disleksijo neko obliko možganske poškodbe ali okvare živcev ali pa prirojeno motnjo, ki vpliva na miselne procese, potrebne za branje.

Nato je ob koncu leta 1920 dr. Samuel Torrey Orton ponovno definiral disleksijo kot »križno lateralizacijo možganov«. Menil je, da leva stran možganov dela isto, kar bi morala normalno opravljati desna, desna stran pa tisto, kar bi morala opravljati leva. To je bila le teorija in kmalu je sam ugotovil, da je napačna.

Nato je ustvari drugo teorijo, po kateri je disleksija »mešana

dominantnost možganskih hemisfer«. To je pomenilo, da desna stran možganov le včasih opravlja to, kar bi morala leva in obratno. [5]

Slika 1: Samuel Torrey Orton [4]

Danes obstaja več različnih teorij o tem, kaj je disleksija in kaj jo povzroča. Mnoge so oblikovane tako, da pojasnjujejo simptome ali značilnosti disleksije - in vzroke za pojav te motnje.

Disleksija ne nastane kot rezultat možganske okvare ali poškodbe živca. Prav tako je ne povzroča motnja v delovanju možganov, notranjega ušesa ali oči. Disleksija je rezultat mišljenja in posebnega načina odzivanja na občutek zmedenosti. [5]

2.2 POJEM DISLEKSIJA

Disleksijo lahko definiramo na različne načine. Definicije se med seboj razlikujejo glede na namen in uporabnike [učitelje, učence, raziskovalce itd.].

Beseda disleksija izhaja iz grščine in pomeni dobesedno težavo [dis] z besedami ali jezikom [leksis]. Sam izraz nakazuje, da problem ne zajema samo branja, temveč vključuje tudi druge vidike jezika. [6]

2.2.1 DEFINICIJA EVROPSKE ZVEZE ZA DISLEKSIJO (EDA, 2007)

Disleksija je različnost, ki otežuje usvajanje in rabo veščin branja, pravopisa in pisanja. Ta razlika je nevrološkega izvora. Kognitivne težave, ki spremljajo te nevrološko pogojene razlike, lahko vplivajo tudi na organizacijske veščine, na sposobnost računanja ter druge spoznavne in čustvene sposobnosti.

Disleksijo lahko povzroči kombinacija težav na področju fonološkega [glasovnega] procesiranja, delovnega pomnenja, hitrega poimenovanja, operiranja z zaporedji ter težav pri doseganju avtomatizacije osnovnih veščin.

Raziskovalci priznavajo, da obstajajo številni možni vzroki disleksije, vključno z dednimi dejavniki.

Disleksija ni odvisna od posameznikove ravni inteligentnosti, vlaganja truda in socialno-ekonomskega položaja. [6]

2.2.2 DEFINICIJA BRITANSKE ZVEZE ZA DISLEKSIJO

Disleksija je specifična učna težava, ki predvsem prizadene razvoj pismenosti ter veščin, povezanih z jezikom.

Verjetno je prisotna že ob rojstvu in vpliva na posameznika vse življenje. Označujejo jo težave na področju predelovanja glasov, hitrega poimenovanja, delovnega pomnjenja, hitrosti procesiranja in razvoja avtomatizacije veščin. Omenjene težave ovirajo posameznikovo izvajanje na področju prizadetih veščin, zaradi česar je to zato slabše, kot so njegove siceršnje sposobnosti.

Na samo izkušnjo disleksije pri otrocih in na njihovo nadaljnjo poklicno uspešnost vplivajo tudi dejavniki, kot so raznolikost jezikov in kultur v Evropi ter različne možnosti znotraj vzgojno-izobraževalnih sistemov. [6]

2.3 ZNAKI DISLEKSIJE

Disleksija vpliva na posameznike na različne načine. Vsaka oseba z disleksijo ima svoj profil težav in močnih področij. Vendar pa se pri osebah z disleksijo pojavljajo določene značilnosti pogosteje [10], kot so:

- menjava črke d in b;
- obračanje št. 3 in velike črke E;
- noben stavek ni končan s piko;
- manjkajo vse vejice;
- nobeno ime ni napisano z veliko začetnico;
- noben stavek ni zapisan z velik začetnico;
- veliko napak pri poštevanki;
- veliko napak pri seštevanju in odštevanju;
- po prebranem stavku otrok ni zmožen narediti povzetka;
- menjava leve in desne;
- če so šolska predavanja nezanimiva, se od predavanj izklopi;
- težko pomnjenje imen;
- predrugačenje težkih besed [npr. računalništvo zamenja za načuralništvo ipd.];
- izogibanje tekmovanjem in timskim športom;
- nezainteresiranost obiskovanja krožkov;
- nezmožnost pomnjenja zaporedja. [7]

Ljudje z disleksijo pa lahko:

- imajo hitre reakcije pri individualnih športih [npr. ping-pong, strel na gol, slalomska vožnja mimo vratc, moto kros];
 - imajo izjemno prostorsko orientacijo;
 - imajo zelo dober občutek za najdenje izgubljenega;
 - nadpovprečno spoznajo konjičke [hobije] in pogosto menjujejo le-te;
 - hitro in izjemno razpoznavajo druge osebnosti, [npr. slabe in dobre strani določene osebe];
 - dobro predvidevajo gibanja teles, [npr. avtomobila ali kolesa na spolzki stezi ipd.];
 - imajo dobro ločujejo dobro od slabega, škodljivo od neškodljivega, sovražno od prijateljskega ipd.
 - delajo po občutku [npr. igralec v gledališču bo igral samega sebe, avtomobil bo vozil po svojem lastnem občutku ipd.];
- [7]
- opravljajo poklice, ki so pod njihovimi intelektualnimi sposobnostmi in
 - so inovativni podjetniki. [6]

2.4 MOČNA PODROČJA OSEB Z DISLEKSIJO

Ko ljudje slišijo besedo disleksija, ponavadi pomislijo le na probleme, ki jih ima otrok v šoli pri branju, pisanju, črkovanju in pri matematiki. Nekateri jo povezujejo le z obračanjem besed ali črk, nekateri le s tistimi, ki se učijo počasneje. Skoraj vsi pa menijo, da je to nekakšna oblika učnih primanjkljajev, toda učni primanjkljaj je le en obraz disleksije.

Disleksija ne bo iz vsake osebe z disleksijo naredila genija, toda za samospoštovanje vsakega človeka z disleksijo je dobro, da ve, da njegov um deluje na povsem enak način kot um velikih genijev. Prav tako je pomembno, da se zaveda, da problemi z branjem, pisanjem, črkovanjem in pri matematiki ne pomenijo, da je bedak ali da je neumen. Isti duševni procesi, ki privedejo do genialnosti, lahko hkrati povzročijo probleme.

Duševni proces, ki povzroča disleksijo, je dar v najresničnejšem pomenu te besede: naravna sposobnost, nadarjenost. To je nekaj posebnega, kar izboljša posameznika.

Vsi ljudje z disleksijo ne razvijejo enake nadarjenosti, vendar pa imajo skupne nekatere duševne procese. [5]

2.4.1 SPOSOBNOSTI, KI SO SKUPNE LJUDEM Z DISLEKSIJO

Sposobnosti, ki so skupne ljudem z disleksijo, so naslednje:

1. znajo uporabljati posebno sposobnost možganov, da spreminja in ustvarja zaznave (prirojena sposobnost);
2. močno se zavedajo okolja;
3. nadpovprečno so radovedni;
4. večinoma razmišljajo v slikah in ne v besedah;
5. zelo so intuitivni in pronicljivi;
6. razmišljajo in opažajo večdimenzionalno (uporabljajo vse čute);
7. misli doživljajo kot resničnost in
8. imajo bujno domišljijo.

Če starši ali vzgojno-izobraževalni proces ne potlačijo ali uničijo teh osem osnovnih sposobnosti, se bodo le-te razvile v dve značilnosti: inteligenco, ki je višja od povprečne in izjemne ustvarjalne sposobnosti. Iz teh se lahko pojavi resničen dar disleksije - dar obvladovanja. Dar obvladovanja se razvije na več načinov in na mnogo področjih.

[5]

2.4.2 ZNANE OSEBNOSTI Z DISLEKSIJO

Poznanih je veliko oseb, ki ima disleksijo tako po svetu kot pri nas. Tako so med njimi:

- Hans Christian Andersen,
- Agatha Christie,
- Alexander Graham Bell,
- Winston Churchill,
- Leonardo da Vinci,
- Walt Disney,
- Albert Einstein,
- Tom Cruise,
- Woodrow Wilson,
- Whoopi Goldberg,
- Jurij Zrnec,
- Gojmir Lešnjak-Gojc in še mnogo drugih. [8]

Albert Einstein je razvil obvladovanje na področju fizike, Walt Disney v umetnosti, Greg Louganis v športu.

Njihova genialnost se ni pojavila kljub disleksiji, temveč ravno zaradi nje. [5]

Slika 2: Znane osebnosti z disleksijo [9]

[z leve zgoraj navzdol proti desni Clark Gable, Jay Leno, Cher, Charles Darwin, Harry Belafonte, Whoopi Goldberg, Einstein, Bill Gates, Tom Cruise, Pablo Picasso]

2.5 VZROKI ZA DISLEKSIJO

Dosedanje raziskave so pokazale, da ima veliko otrok z disleksijo starše, ki so imeli ali imajo še vedno podobne težave. Odkrili so, da imajo osebe z disleksijo večjo desno hemisfero možganov kot osebe, ki disleksije nimajo. To bi utegnil biti eden od razlogov, da so pri osebah z disleksijo močno razvita področja, ki jih nadzira desna polovica možganov:

- umetniške, športne in mehanske sposobnosti;
- posluh;
- ustvarjalno reševanje problemov in
- dobra intuicija.

Znanstveniki poudarjajo, da imajo osebe z disleksijo nenavadne povezave med nevroni [živčnimi celicami], saj so jih našli na neobičajnih mestih v možganih. Poleg tega so tudi ugotovili, da niso urejeni enako kot pri možganih oseb brez disleksije.

Študije so pokazale, da osebe z disleksijo pri branju ne uporabljajo istega dela možganov kot drugi bralci. Bralci brez disleksije pri branju vedno uporabljajo natanko določen, vedno enak del možganov, bralci z disleksijo pa ne. Zato sklepajo, da

osebe z disleksijo pri branju ne uporabljajo najbolj pomembnega in učinkovitega dela možganov; to funkcijo prevzame neki drug del možganov. [10]

2.6 OPOZORILNI ZNAKI IN TEŽAVE

2.6.1 ZNAKI V PREDŠOLSKEM OBDOBJU

Če so disleksija ali motnje pozornosti v družini, moramo biti pozorni, če pri otroku opazimo opozorilne znake. Pomembno je, da otroka s to težavo čimprej odkrijemo in da je otrok čimprej deležen strokovne pomoči.

Opozorilni znaki so:

- zaostanek v govornem razvoju - otrok vse do prvega leta starosti ne oblikuje nobene besede;
- zamenjevanje, obračanje delov besed: denimo čalapinke - palačinke, špenica - pšenica, karamoni - makaroni...;
- težave pri oblikovanju rim pri štirih letih;
- otrok se ne more naučiti zavezovanja vezalk;
- otrok ima več alergij, reakcij in obolenj kot vrstniki;
- zmedenost pri definiranju nekaterih prostorskih odnosov: leva-desna, nad-pod, prej-potem;

- dominantnost roke se ne ustali [ambidekstrija]: otrok pri eni nalogi uporablja desno, pri drugi levo roko; roki menja celo pri izvajanju iste naloge;
- otrok ima težave pri poimenovanju črk in pri postavljanju črk v abecedno zaporedje. [11]

2.6.2 TEŽAVE PRI BRANJU

Večina ljudi, ki zna brati, počne to samodejno in se pri tem ne zaveda, kaj vse je pri tem opravil njihov um. Mnogi raziskovalci menijo, da je branje najkompleksnejše funkcija, ki jo izvajajo naši možgani.

Ko beremo, naši možgani opravljajo enako nalogo kot računalniški program, ki prepozna vidne simbole. »Bere« natisnjeno podobo in jo pretvori v besedne simbole, ki se uporabljajo v računalniškem programu. Možgani morajo besede poiskati v svojem miselnem slovarju in jih smiselno povezati v kontekstu celotne povedi ali misli. Dejansko pretvarjamo simbole v glasove besed, nato pa te besede kombiniramo v govoru. V tem procesu ima človek z disleksijo dva problema.

Prvi problem je, da programska oprema za prepoznavanje vidnih simbolov človeka z disleksijo, ko je dezorientiran [izgubiti položaj ali smer v odnosu na dejanska dejstva in razmere v okolju, do neke mere izgubiti stik z realnostjo; dezorientirani ljudje postanejo omotični] ne daje jasne slike simbolov na papirju - poskus branja ustreza slabi kopiji, zato prihaja do številnih napak.

Drugi problem je dejstvo, da človek z disleksijo v resnici miselno ne izgovarja besed, ki jih bere. Kljub trenutno priljubljeni fonološki metodi učenja branja otrok z disleksijo ponavadi bolje bere z metodo globalnega branja, po kateri preprosto prepozna posamezne besede kot pojme.

Otrok z disleksijo ima pri učenju branja enake probleme kot vsi otroci, pa vendar v večjem obsegu. Problemi se še povečajo zaradi nedoslednosti, ki se pojavljajo v jeziku. Za vse otroke bi se mnogi problemi zmanjšali, če bi bile tiskane besede zapisane natančno, zlasti v knjigah za prve razrede. [5]

Otrok naj bere:

- slikopise;
- kartonke;

- kratka besedila;
- knjige, ki imajo veliko ilustracij;
- kratke knjige, ker jih lahko prebere do konca;
- knjige, ki se zdijo staršem primerne za predšolsko starost, torej preotročje;
- besedila s povečanim tiskom;
- besedila z velikimi tiskanimi črkami;
- besedila z ustreznim kontrastom med črko in ozadjem;
- knjige, ki omogočajo branje po stopnjah;
- besedila, knjige, ki so vezana na njegov interes;
- branje stripov;
- branje kuharskih receptov;
- branje vremenske napovedi, tv sporeda... [12]

2.6.3 TEŽAVE PRI ČRKOVANJU

Ljudje z disleksijo imajo probleme pri črkovanju predvsem zaradi dezorientacije. Kadar se le-ta pojavi, oseba dobi veliko slik z različnih strani na besedo. Ne gleda je samo od spodaj, zadaj in obrnjeno v obe smeri, temveč jo tudi razstavlja in ponovno sestavlja v vseh možnih kombinacijah.

Za besedo, ki je sestavljena iz treh črk [npr. PES], obstaja najmanj 40 različnih variacij, a le 6 med njimi je logičnih, s črkami v pravilnem zaporedju. [5]

2.6.4 PROBLEMI PRI TIPOGRAFIJI

Vse do začetka tega stoletja so bila vsa natisnjena besedila videti približno enaka. Ko je bilo besedilo pripravljeno, so stavci uporabljali črke, ki so bile izdelane iz kovinskih odlitkov. Tiskar si je lahko privoščil le nekaj vrst različnih črk, ki so se morale lepo prilegati druga drugi v vrstici. Le ročno naslikani znaki in plakati so bili izjema.

Danes imamo zaradi računalniškega postavljanja črk na izbiro obilje slogov. Grafični oblikovalci se lahko izražajo tudi tako, da črkam dodajajo krivulje, jih nagibajo in kako drugače spreminjajo pisavo. Zaradi tega je natisnjena stran videti bolj umetniška, vendar težje berljiva, posebej za človeka z disleksijo, ki dodatno izkrivi besedo ali simbol vsakič, ko mu ta povzroča dezorientacijo. [5]

2.6.5 TEŽAVE PRI MATEMATIKI

Vsi učenci z disleksijo nimajo težav pri matematiki. Kadar pa jih imajo, se te težave ponavadi imenujejo akalkulija [nesposobnost razvijanja matematičnih operacij; oseba z akalkulijo težko rešuje aritmetične naloge] ali diskalkulija [oblika disleksije, pri kateri se težave kažejo v glavnem pri matematiki in številih; pogost simptom diskalkulije so težave pri učenju telefonskih števil].

Mnoge težave pri matematiki, ki so skupne vsem otrokom s težavami, izhajajo iz metod, ki se uporabljajo pri poskusih, da bi jih teh veščin naučili. Toda otrok z disleksijo ima primanjkljaje, zaradi katerih je učenje matematike oteženo, če ne že onemogočeno.

Da bi se otrok z disleksijo lahko naučil matematike, mora osvojiti naslednje osnove:

1. čas, kar pomeni merjenje sprememb v odnosu na enoto časa;
2. zaporedje, kar pomeni način, kako si stvari sledijo druga za drugo v nekem obsegu, velikosti, času ali po pomembnosti;

3. red, kar pomeni urejanje stvari na njihova mesta, položaje in ustrezna stanja.

Šele ko otrok osvoji te pojme, lahko osvoji tudi večino štetja. Nato se učenje aritmetike lahko iz muke spremeni v užitek.

Zanimivo je, da sta matematika in glasba sestavljeni iz treh enakih elementov: reda, zaporedja in časa. Le izraženi sta z različnimi sredstvi. Zato ni presenetljivo, da je bilo veliko vrhunskih matematikov prav tako izvrstnih glasbenikov in obratno. [5].

2.6.6 TEŽAVE PRI PISANJU

Kadar ima otrok z disleksijo težave pri pisanju, se te ponavadi diagnosticirajo kot agrafija [možganska okvara, ki se kaže v popolni ali delni nezmožnosti pisanja; oseba z agrafijo morda govori dobro, ne more pa pisati] ali disgrafija [oblika disleksije, pri kateri se težave kažejo v glavnem pri pisanju; ljudje z disgrafijo imajo težave pri zapisovanju]. Za te težave pri pisanju obstajajo številni vzroki.

Včasih se za slabim pisanjem skrivajo težave pri črkovanju ali kakšni drugi primanjkljaji. Včasih pa se pojavijo le zato, ker se je otrok z disleksijo učil pisanja, ko je bil dezorientiran.

S peresom ali svinčnikom lahko naenkrat potegnejo le eno linijo, zato je njihova risba kombinacija vseh teh slik, ki prehajajo druga v drugo. Kot rezultat tega nastane zmeda črt, ki se zvijajo in poskakujejo po papirju.

Ta problem rešimo tako, da se znebimo vseh starih miselnih slik. Ko teh slik ni več, učenec gleda jasno, enotno miselno sliko tega, kakšna naj bi bila pisava. V teh primerih je sreča, da imajo učenci z disleksijo tako žive miselne podobe. Oseba izvede preprost postopek, s katerim pristopa k odvečnim slikam in jih počasi briše eno za drugo ter jih tako zlahka odstrani. [5]

2.7 POGOSTOST DISLEKSIJE

Splošna pogostost disleksije v šolski populaciji znaša v svetovnem merilu okoli 10 %, vendar glede na opažanja raziskovalcev in praktikov odstotki v različnih državah variirajo na od 1,3 do 10 %. Do sedaj je veljaja domneva, da je disleksija pogostejša pri dečkih, vendar sodobni raziskovalni izsledki kažejo, da so bili rezultati o pogostejšem pojavljanju disleksije pri dečkih bolj posledica eksperimentalnih napak kot odraz neke dejanske razlike.

Osebe z disleksijo imajo lahko v določenem jeziku drugačne razloge za pojavljanje težav v primerjavi z osebami, ki uporabljajo nek drug jezik. Znanstveniki tako v obsežnih raziskavah poročajo, da je pri angleškem jeziku, za katerega je značilo slabše ujemanje med črkami in glasovi, glavni problem težave v zavedanju glasov. V madžarskem jeziku, pri katerem je ujemanje med črkami in glasovi zelo dobro, pa pomembnejše predelovanje skušnih informacij. Prav zaradi jezikovnih posebnosti se disleksija pogosteje pojavlja na Finskem, v Nigeriji, Rusiji, Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike, manj pogosta pa je v Italiji, na Slovaškem in na Norveškem. [13]

2.8 PRIMER DOBRE PRAKSE

Učna ura dodatne strokovne pomoči je sestavljena iz več delov:

1. Sproščen pogovor in organizacija prostora [5 minut]

Učenec pride sam v kabinet. Uredi mizo in odstrani stvari, ki jih ne bo potreboval. Na mizi ima le prirejeno gradivo, peresnico in dodatno slikovno gradivo.

2. Ponovitev dela prejšnje ure [5 minut]

Ob miselnem vzorcu in ključnih besedah učenec ponovi snov, ki jo je predelal prejšnjo uro. Učenca spodbujamo, da temo opiše s svojimi besedami, pove, če česa ne razume, in ali je ugotovil kaj novega.

3. Seznanitev z novo snovjo [10 minut]

S pomočjo ključnih besed in miselnega vzorca seznanimo učenca z novo snovjo. Ta del ure je čas za povezovanje s predhodnim znanjem, iskanje asociacij, možgansko nevihto, povezovanje znanja z neznanimi področji, iskanje konkretnih izkušenj in razlaga neznanih ključnih besed.

4. Predelovanje nove snovi [20 minut]

Preidemo na razlago nove snovi s pomočjo slikovnega gradiva in konkretnih materialov ter poizkusov. V uro vključimo uporabo računalnika kot pripomočka za predstavitev snovi. Pozorni smo na sprotno preverjanje razumevanja pri učencu.

Predstavitev zanimivosti, ki pritegnejo pozornost in ohranjajo koncentracijo, je nujna vsebina. Potrebna je uporaba različnih barvnih in slikovnih opor, uporaba tabele, uporaba ključnih besed na kartončkih, ki so učencu v pomoč pri sledenju razlage, spodbujanje učenca k lastnemu ustvarjanju in razmišljanju, iskanju rešitve. Sprotno dopolnjevanje miselnega vzorca na tabli.

5. Ponovitev ure [5 minut]

Učenec na svoj list na kratko ilustrira ali napiše povzetek ure. Lahko si pomaga s ključnimi besedami, nariše miselni vzorec, ali uporabi svojo domišljijo. Ali pa svoje znanje preveri s kratkim preizkusom na koncu tematskega poglavja. [14]

2.9 DRUŠTVO BRAVO

BRAVO je društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.

Slika 3: Logotip društva Bravo [15]

Naslov: Gotska 18 (Svetovalni center Ljubljana), 1000 Ljubljana.

Spletni naslov: www.drustvo-bravo.si [16]

2.9.1 NAMEN DRUŠTVA

Glavni namen društva je pomagati otrokom in mladostnikom [učencem, dijakom, študentom] s specifičnimi učnimi težavami tako, da nudi oporo staršem, učiteljem in svetovalnim delavcem, da bodo:

- ustvarili optimalne pogoje za izobraževanje otrok in mladostnikov s specifičnimi učnimi težavami;
- organizirali in spodbujali dejavnosti, ki omogočajo optimalni intelektualni, emocionalni in socialni razvoj otrok in mladostnikov s specifičnimi učnimi težavami;

- pospeševali razvoj instrumentov za preverjanje sposobnosti, spretnosti in veščin ter razvoj terapevtskih oblik dela z otroki in mladostniki s specifičnimi učnimi težavami;
- pomagali uresničevati zakonsko določene pravice na področju specifičnih učnih težav. [16]

2.9.2 DEJAVNOSTI DRUŠTVA

Dejavnosti društva so:

- založniška dejavnost za ozaveščanje strokovne in laične javnosti o posebnih vzgojno-izobraževalnih potrebah otrok in mladostnikov s specifičnimi učnimi težavami ter pripravo učnih in tehničnih pripomočkov [npr. računalniških programov] za otroke in mladostnike s specifičnimi učnimi težavami, v skladu s predpisi;
- svetovanje in pomoč staršem, šolskim strokovnim delavcem in drugim strokovnjakom v zvezi s prepoznavanjem posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb, potrebnimi prilagoditvami, učinkovitimi pristopi in metodami pomoči za otroke in mladostnike s specifičnimi učnimi težavami;
- zavzemanje za povečanje dostopnosti ustreznih učnih in tehničnih pripomočkov za otroke in mladostnike, zagovorništvo - v obliki pomoči otrokom, mladostnikom in staršem pri

uveljavljanju zakonsko opredeljenih pravic, npr.: pri pripravi individualiziranih načrtov, potrebnih prilagoditev procesa poučevanja itd.;

- spremljanje in vrednotenje uspešnosti ukrepov na področju celotne dejavnosti pomoči otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami;
- sodelovanje z vladnimi organizacijami pri pripravi dokumentov, ki urejajo vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s specifičnimi učnimi težavami;
- spodbujanje raziskovalne dejavnosti s področja specifičnih učnih težav;
- sodelovanje z ustanovami, zvezami in društvi s podobno dejavnostjo v Republiki Sloveniji, z mednarodnimi organizacijami za pomoč otrokom s specifičnimi učnimi težavami, z UNICEFOM; UNESCOM, društvi za otroke s posebnimi potrebami itd.;
- humanitarna dejavnost v obliki zbiranja finančnih sredstev za specialne učne in tehnične pripomočke, za štipendije srednješolcev in študentov s specifičnimi učnimi težavami.

[16]

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za obdelavo podatkov je bilo 411 anketnih vprašalnikov, ki so jih izpolnili učitelji desetih osnovnih [v nadaljevanju se uporablja tudi kratica OŠ] in desetih srednjih šol [v nadaljevanju se uporablja tudi kratica SŠ] v celjski regiji. 200 [moški 12, ženske 188] anketnih vprašalnikov so izpolnili učitelji osnovnih šol, 211 [moški 33, ženske 178] pa učitelji srednjih šol.

Iz tabel 1 in 2 je razvidno, katere osnovne in srednje šole so sodelovale pri raziskavi.

3.2 ČAS RAZISKAVE

Anketni vprašalnik so učitelji osnovnih in srednjih šol izpolnjevali v meseca novembra in decembra [tabeli 1 in 2]. Intervjuji pa so bili izvedeni meseca februarja in marca.

Tabela 1: Osnovne šole, ki so sodelovale pri raziskavi

	Število oddanih anketnih vprašalnikov in datum pošiljanja	Število vrnjenih anketnih vprašalnikov in datum dobave	Ravnatelj/-ica
I. OŠ Žalec	60 25. 11. 2010	33 3. 12. 2010	ga. Tatjana Žgank-Meža
II. OŠ Celje	40 25. 11. 2010	20 8. 12. 2010	g. Igor Topole
II. OŠ Rogaška Slatina	58 25. 11. 2010	26 8. 12. 2010	ga. mag. Karla Škrinjarič
OŠ Blaža Kocena Ponikva	30 29. 11. 2010	17 13. 12. 2010	ga. Andreja Ocvirk
OŠ Franja Malgaja Šentjur	40 25. 11. 2010	25 17. 12. 2010	g. Marjan Gradišnik
OŠ Primoža Trubarja Laško	20 25. 11. 2010	5 13. 12. 2010	ga. Ljudmila Pušnik
OŠ Slivnica pri Celju	27 25. 11. 2010	8 15. 12. 2010	ga. Marjeta Košak
OŠ Šempeter v Savinjski dolini	37 29. 11. 2010	17 17. 12. 2010	ga. mag. Petra Stepišnik
OŠ Šmarje pri Jelšah	50 30. 11. 2010	26 20.12. 2010	g. Stanko Šket
OŠ Vransko-Tabor	55 25. 11. 2010	23 3.12.2010	ga. Majda Pikel

V nadaljevanju so osnovne šole v tabelah zaradi lažje preglednosti napisane z oznako OŠ in krajem, iz katerega prihajajo.

Tabela 2: Srednje šole, ki so sodelovale pri raziskavi

	Število oddanih anketnih vprašalnikov in datum pošiljanja	Število vrnjenih anketnih vprašalnikov in datum dobave	Ravnatelj/-ica, direktor/-ica
I. gimnazija v Celju [I. GC]	30 9. 12. 2010	23 4. 1. 2011	g. dr. Anton Šepetavc
Gimnazija Celje-Center [GCC]	30 9. 12. 2010	35 20. 12. 2010	g. Igor Majerle
Poslovno komercialna šola Celje [PKŠC]	40 1. 12. 2010	25 17. 12. 2010	ga. v. d. Bernarda Marčeta
Srednja ekonomska šola Celje [SEŠC]	40 1. 12. 2010	27 17. 12. 2010	g. Ivan Poklič
Srednja zdravstvena šola Celje [SZŠC]	36 3. 12. 2010	34 16. 12. 2010	ga. Katja Pogelšek Žilavec
Šolski center Rogaška Slatina [ŠCRS]	40 25. 11. 2010	20 8. 12. 2010	ga. Anita Pihlar
Šolski center Slovenske Konjice-Zreče [ŠCSKZ]	30 26. 11. 2010	14 15. 12. 2010	g. Milan Sojč
Šolski center Šentjur [ŠCŠ]	30 26. 11. 2010	19 6. 12. 2010	g. mag. Janez Vodopivec
Šolski center Velenje [ŠCV]	30 26. 11. 2010	14 17. 12. 2010	g. Ivan Kotnik

V nadaljevanju se zaradi lažje preglednosti srednje šole v tabelah pišejo s kraticami.

3.3 OBDELAVA PODATKOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Pridobljene izpolnjene anketne vprašalnike smo razvrstile po posameznih šolah in računalniško obdelale. Pri risanju grafov smo si pomagale s programom Microsoft Office Excel. Odstotkovno smo obdelale vsako vprašanje posebej za vsako šolo ter rezultate prikazale s tabelami in grafi. V grafih pa so predstavljeni rezultati vseh šol skupaj [skupaj osnovnih in skupaj srednjih šol].

3.4 REZULTATI RAZISKAVE

Na naslednjih straneh so prikazane tabele in grafi, s pomočjo katerih smo analizirale izpolnjene anketne vprašalnike.

Odgovori v tabelah so prikazani številčno in odstotkovno za vsako šolo posebej.

Odgovori v grafih so prikazani v dveh skupinah, in sicer posebej za osnovne šole in posebej za srednje šole.

1. Ste že slišali za besedo disleksija?

Tabela 3: Ste že slišali za besedo disleksija? [OŠ]

	a)		b)	
	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	33	100	0	0
II. OŠ Celje	20	100	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	26	100	0	0
OŠ Ponikva	17	100	0	0
OŠ Šentjur	25	100	0	0
OŠ Laško	5	100	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	8	100	0	0
OŠ Šempeter	17	100	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	26	100	0	0
OŠ Vranksko-Tabor	23	100	0	0

Legenda:

a) Da

b) Ne

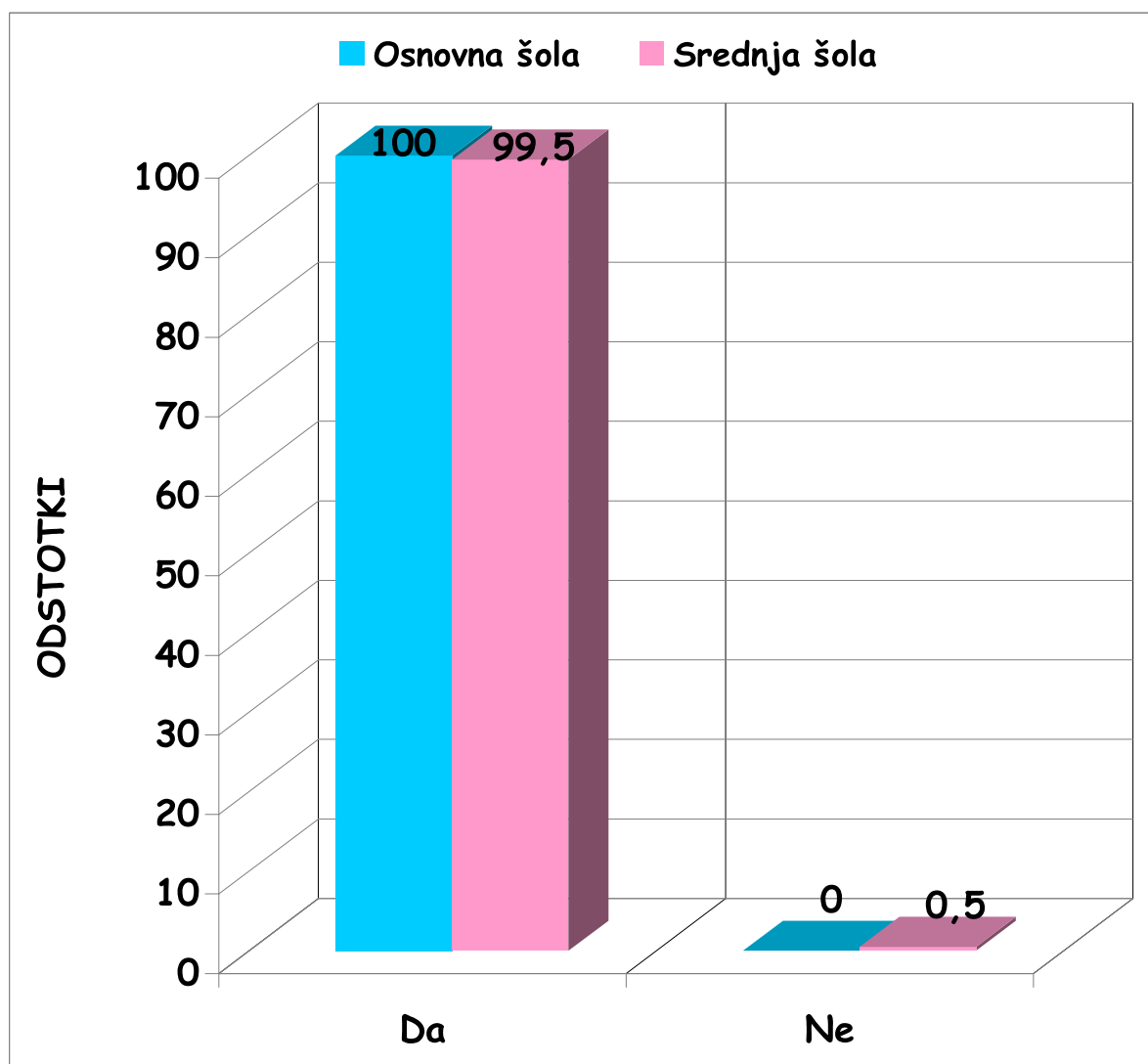
Tabela 4: Ste že slišali za besedo disleksija? [SŠ]

	a)		b)	
	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	23	100	0	0
GCC	35	100	0	0
PKŠC	25	100	0	0
SEŠC	26	96	1	4
SZŠC	34	100	0	0
ŠCRS	20	100	0	0
ŠCSKZ	14	100	0	0
ŠCŠ	19	100	0	0
ŠCV	14	100	0	0

Legenda:

a) Da

b) Ne

Graf 1: Ste že slišali za besedo disleksija?

Za besedo disleksija je že slišalo več kot 99 % učiteljev v osnovnih in srednjih šolah.

2. Kdo je prvi opisal disleksijo?

Tabela 5: Kdo je prvi opisal disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	1	3	0	0	7	21	25	76
II. OŠ Celje	0	0	0	0	1	5	19	95
II. OŠ Rogaška Slatina	0	0	1	4	6	23	19	73
OŠ Ponikva	0	0	2	12	1	6	14	82
OŠ Šentjur	0	0	0	0	5	20	20	80
OŠ Laško	0	0	0	0	0	0	5	100
OŠ Slivnica pri Celju	0	0	1	12	1	13	6	75
OŠ Šempeter	0	0	0	0	1	6	16	94
OŠ Šmarje pri Jelšah	0	0	3	12	23	88	0	0
OŠ Vranksko-Tabor	0	0	0	0	2	8	21	92

Legenda:

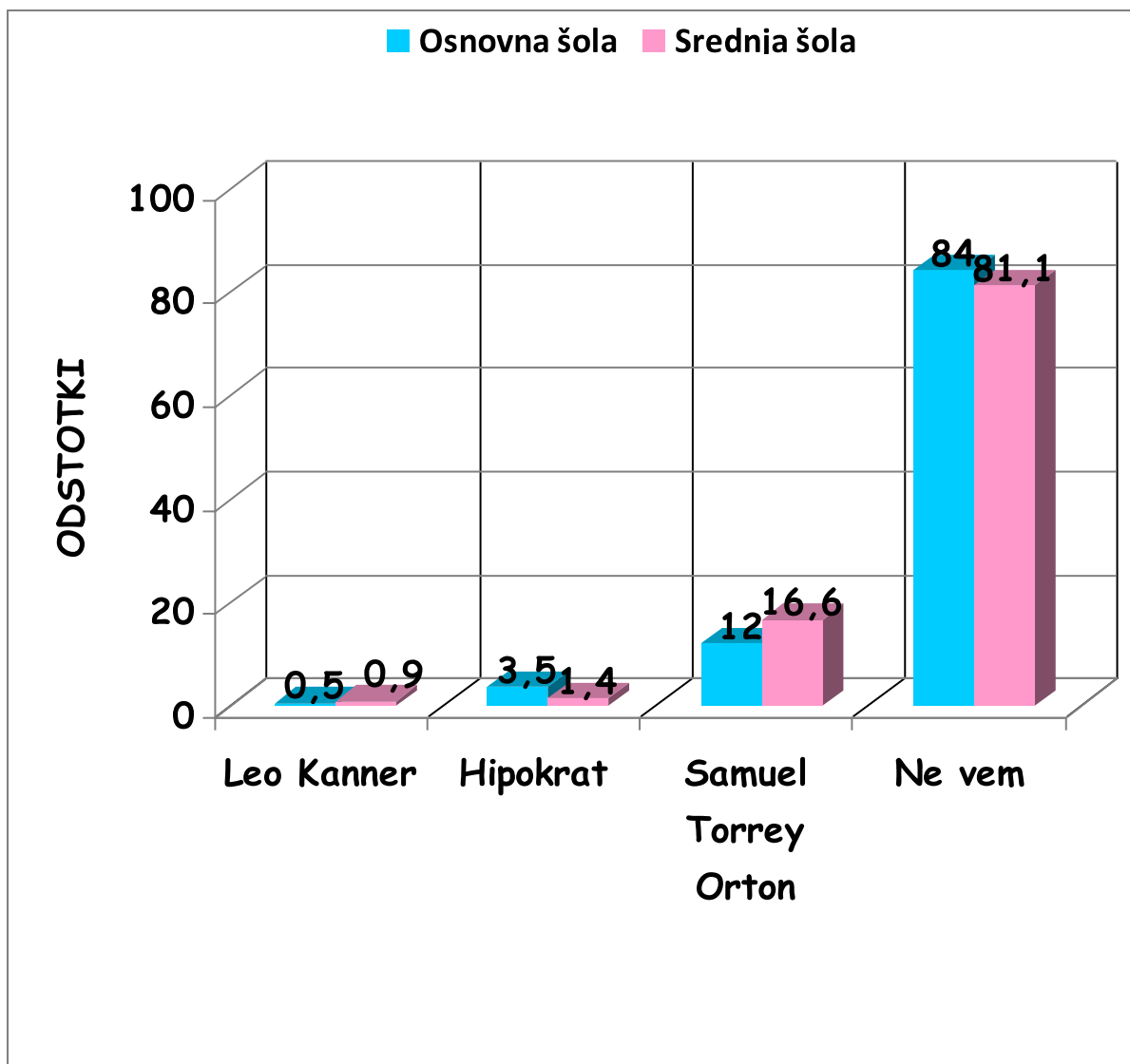
- a) Leo Kanner
- b) Hipokrat
- c) Samuel Torrey Orton
- d) Ne vem

Tabela 6: Kdo je prvi opisal disleksijo? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	0	0	0	0	0	0	23	100
GCC	1	3	0	0	3	9	31	88
PKŠC	0	0	0	0	5	20	20	80
SEŠC	0	0	0	0	1	4	26	96
SZŠC	1	3	1	3	2	6	30	88
ŠCRS	0	0	0	0	0	0	20	100
ŠCSKZ	1	7	2	14	1	7	10	71
ŠCŠ	0	0	0	0	2	10	17	90
ŠCV	0	0	0	0	1	7	13	93

Legenda:

- a) Leo Kanner
- b) Hipokrat
- c) Samuel Torrey Orton
- d) Ne vem

Graf 2: Kdo je prvi opisal disleksijo?

Več kot 80 % učiteljev osnovnih in srednjih šol ne ve, da je prvi opisal disleksijo Samuel Torrey Orton. Na to vprašanje je bilo kar za 4 % več pravih odgovorov pri učiteljih srednjih šol, tj. 16,6 %.

3. Kaj je disleksija?

Tabela 7: Kaj je disleksija? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	0	0	0	0	33	100	0	0
II. OŠ Celje	0	0	0	0	8	100	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	0	0	0	0	26	100	0	0
OŠ Ponikva	0	0	0	0	17	100	0	0
OŠ Šentjur	0	0	0	0	25	100	0	0
OŠ Laško	0	0	0	0	5	100	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	0	0	0	0	8	100	0	0
OŠ Šempeter	0	0	0	0	17	100	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	0	0	0	0	26	100	0	0
OŠ Vranksko-Tabor	0	0	0	0	23	100	0	0

Legenda:

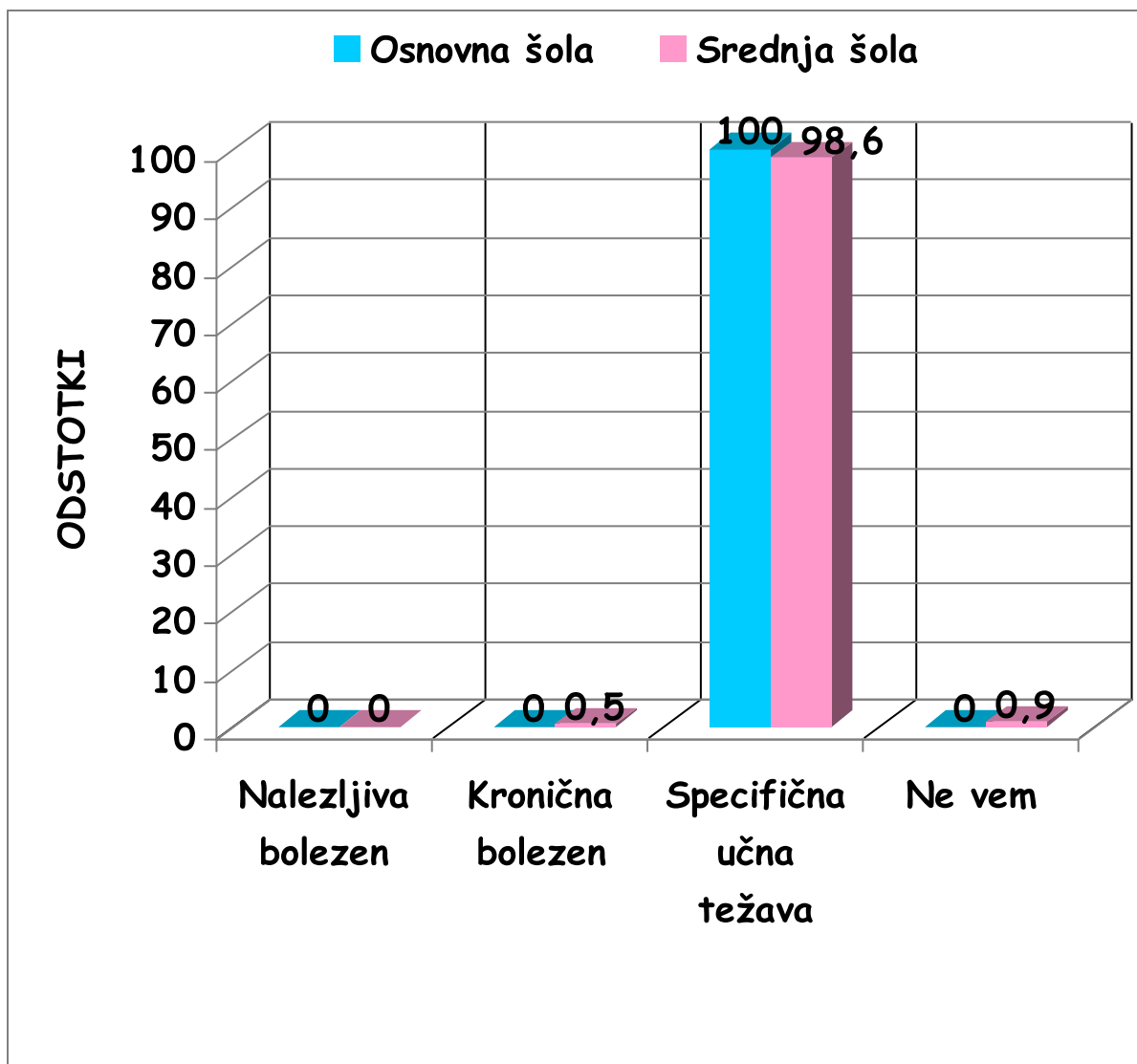
- a) Nalezljiva bolezen
- b) Kronična bolezen
- c) Specifična učna težava
- d) Ne vem

Tabela 8: Kaj je disleksija? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	0	0	0	0	23	100	0	0
GCC	0	0	1	3	34	97	0	0
PKŠC	0	0	0	0	25	100	0	0
SEŠC	0	0	0	0	26	96	1	4
SZŠC	0	0	0	0	34	100	0	0
ŠCRS	0	0	0	0	20	100	0	0
ŠCSKZ	0	0	0	0	13	93	1	7
ŠCŠ	0	0	0	0	19	100	0	0
ŠCV	0	0	0	0	14	100	0	0

Legenda:

- a) Nalezljiva bolezen
- b) Kronična bolezen
- c) Specifična učna težava
- d) Ne vem

Graf 3: Kaj je disleksija?

Več kot 98 % učiteljev osnovnih in srednjih šol ve, da gre pri disleksiji za specifične učne težave.

4. Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo?

Tabela 9: Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
OŠ Vranksko-Tabor	23	100	0	0	0	0	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	8	100	0	0	0	0	0	0
OŠ Šempeter	17	100	0	0	0	0	0	0
I. OŠ Žalec	33	100	0	0	0	0	0	0
OŠ Ponikva	17	100	0	0	0	0	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	26	100	0	0	0	0	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	26	100	0	0	0	0	0	0
OŠ Šentjur	25	100	0	0	0	0	0	0
II. OŠ Celje	20	100	0	0	0	0	0	0
OŠ Laško	5	100	0	0	0	0	0	0

Legenda:

- a) Težave pri branju, pisanju, računanju
- b) Težave pri vidu in sluhu
- c) Težave pri hoji
- d) Ne vem

Tabela 10: Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	23	100	0	0	0	0	0	0
GCC	35	100	0	0	0	0	0	0
PKŠC	25	100	0	0	0	0	0	0
SEŠC	26	96	0	0	0	0	1	4
SZŠC	34	100	0	0	0	0	0	0
ŠCRS	20	100	0	0	0	0	0	0
ŠCSKZ	13	93	0	0	0	0	1	7
ŠCŠ	19	100	0	0	0	0	0	0
ŠCV	14	100	0	0	0	0	0	0

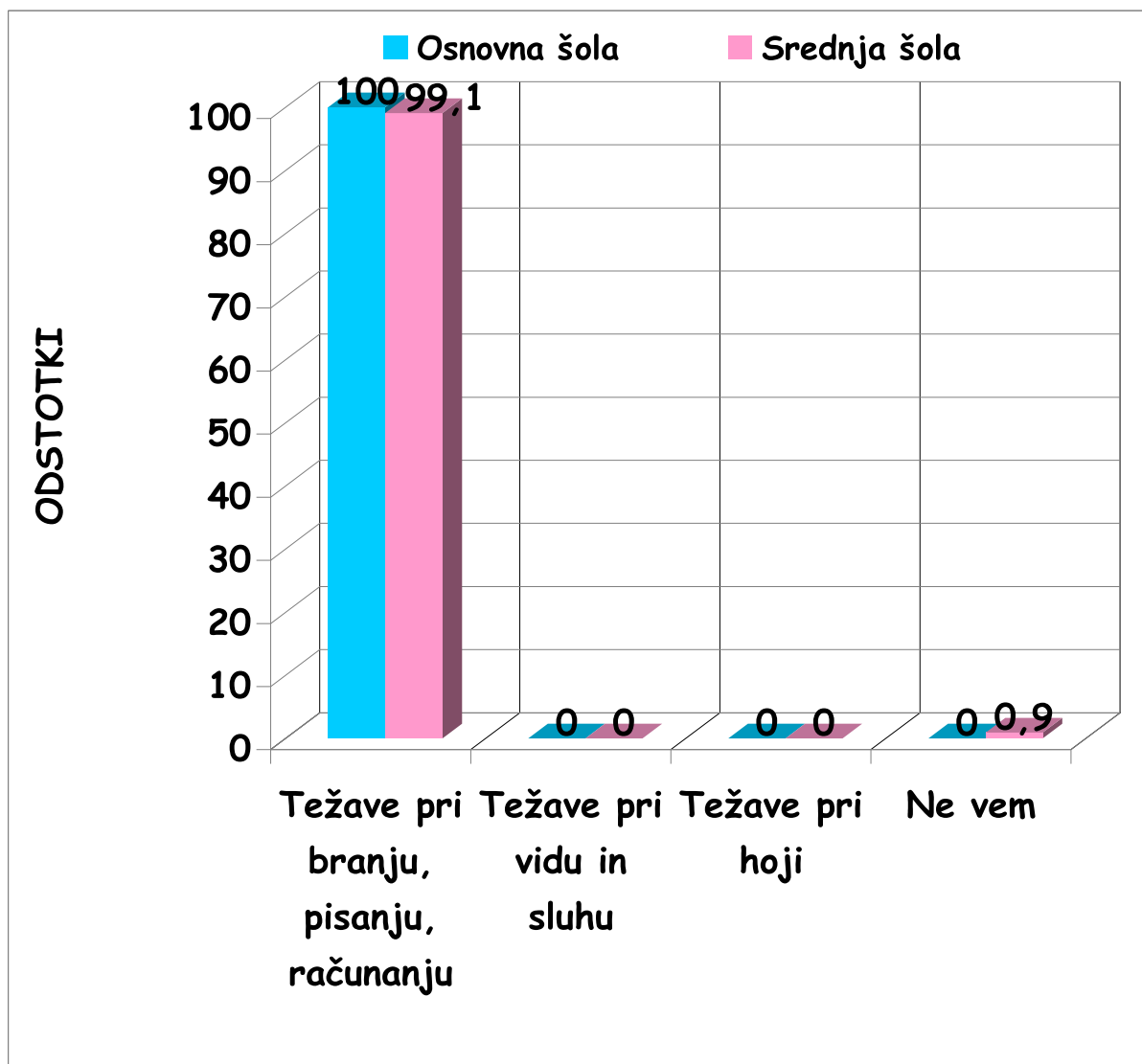
Legenda:

a) Težave pri branju, pisanju, računanju

b) Težave pri vidu in sluhu

c) Težave pri hoji

d) Ne vem

Graf 4: Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo?

Več kot 99 % učiteljev osnovnih in srednjih šol je seznanjenih, da gre pri disleksiji za težave pri branju, pisanju, računanju.

5. Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami?

Tabela 11: Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	18	55	0	0	0	0	15	45
II. OŠ Celje	7	35	0	0	0	0	13	65
II. OŠ Rogaška Slatina	16	61	0	0	0	0	10	39
OŠ Ponikva	6	35	0	0	0	0	11	65
OŠ Šentjur	16	64	0	0	0	0	9	36
OŠ Laško	2	40	0	0	0	0	3	60
OŠ Slivnica pri Celju	5	63	0	0	0	0	3	37
OŠ Šempeter	0	0	6	35	0	0	11	65
OŠ Šmarje pri Jelšah	11	43	0	0	0	0	15	57
OŠ Vranksko-Tabor	5	21	0	0	0	0	18	79

Legenda:

a) Bravo

b) Brigantina

c) Heiho

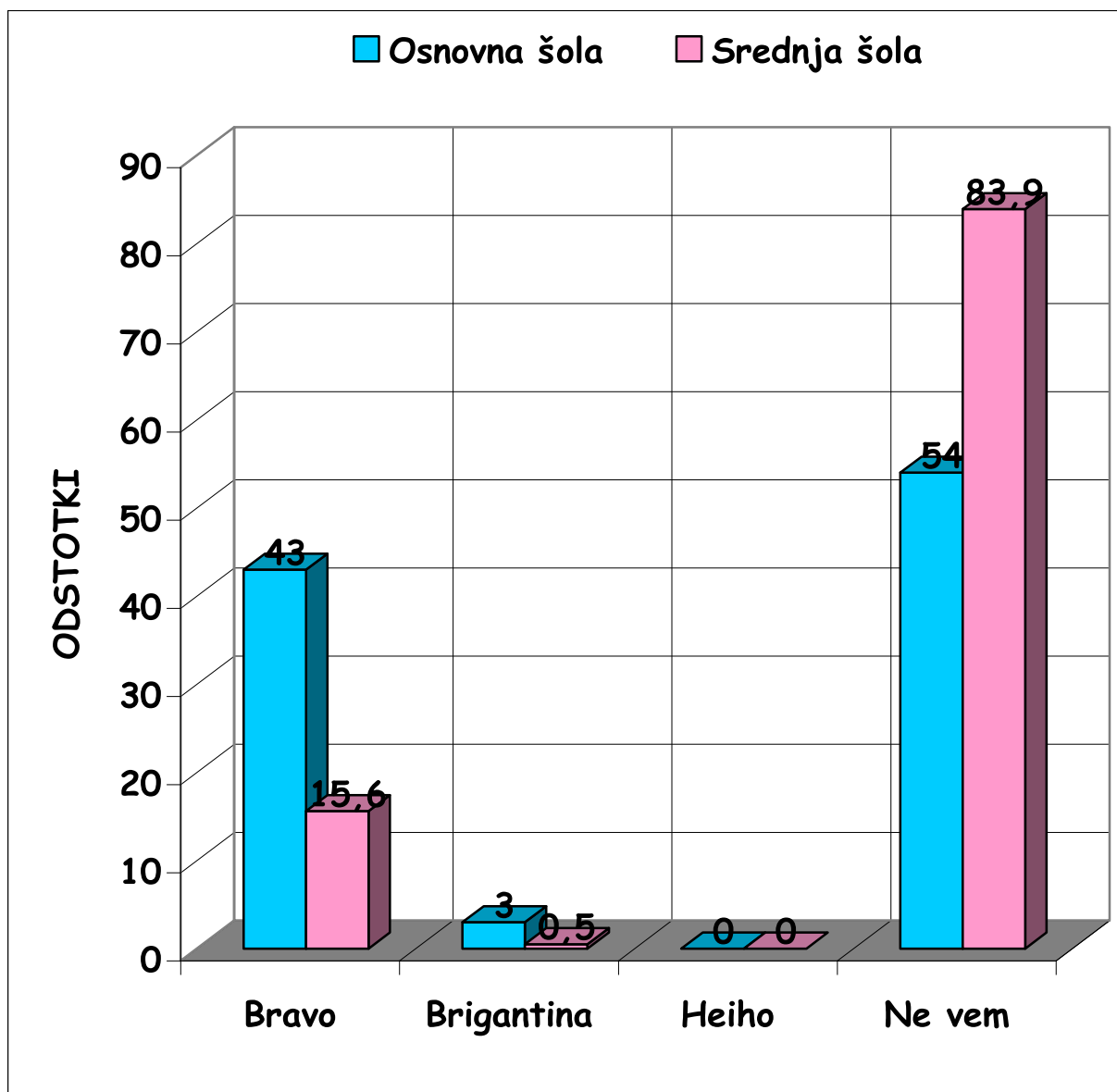
d) Ne vem

Tabela 12: Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	4	17	0	0	0	0	19	83
GCC	5	14	0	0	0	0	30	86
PKŠC	0	0	0	0	0	0	25	100
SEŠC	1	4	1	4	0	0	25	92
SZŠC	5	15	0	0	0	0	29	85
ŠCRS	3	15	0	0	0	0	17	85
ŠCSKZ	4	29	0	0	0	0	10	71
ŠCŠ	3	16	0	0	0	0	16	84
ŠCV	8	57	0	0	0	0	6	43

Legenda:

- a) Bravo
- b) Brigantina
- c) Heiho
- d) Ne vem

Graf 5: Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami?

Učitelji osnovnih šol poznajo društvo Bravo, ki se ukvarja z ljudmi z disleksijo v 43 %, medtem ko je odstotek seznanjenosti učiteljev v srednjih šolah z društvom Bravo komaj 15 %, torej za 27 % slabši.

6. Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji?

Tabela 13: Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji?

[OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	11	33	0	0	2	6	20	61
II. OŠ Celje	1	5	0	0	4	20	15	75
II. OŠ Rogaška Slatina	5	19	0	0	0	0	21	81
OŠ Ponikva	4	23	0	0	0	0	13	77
OŠ Šentjur	6	24	0	0	0	0	19	76
OŠ Laško	0	0	0	0	0	0	5	100
OŠ Slivnica pri Celju	3	37	0	0	0	0	5	63
OŠ Šempeter	2	12	0	0	1	6	14	82
OŠ Šmarje pri Jelšah	8	31	0	0	0	0	18	69
OŠ Vranksko-Tabor	2	8	0	0	0	0	21	92

Legenda:

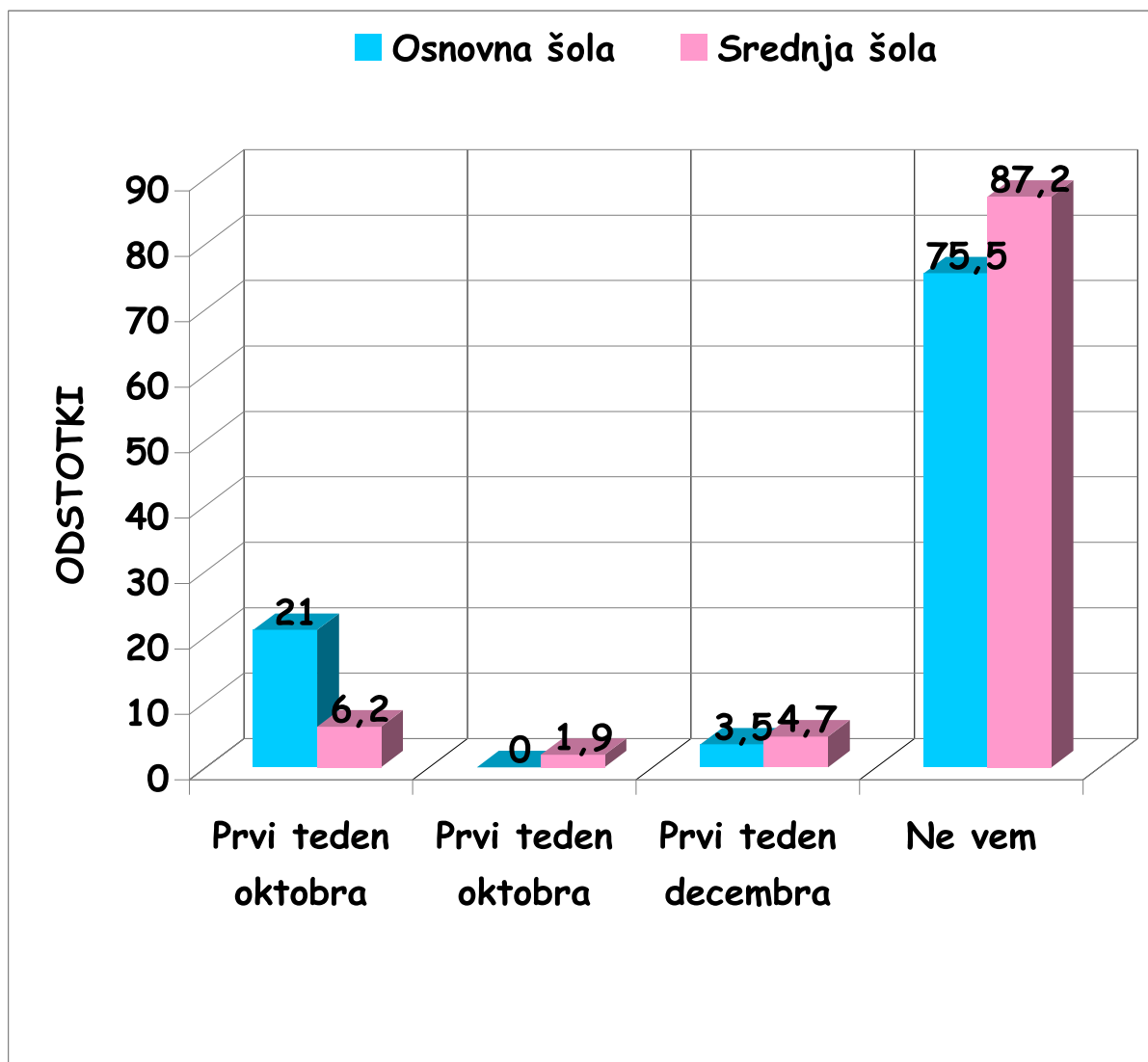
- a) Prvi teden oktobra
- b) Prvi teden novembra
- c) Prvi teden decembra
- d) Ne vem

Tabela 14: Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	0	0	1	4	0	0	22	96
GCC	3	9	0	0	2	6	30	85
PKŠC	25	100	0	0	0	0	0	0
SEŠC	1	4	0	0	3	11	23	85
SZŠC	2	6	2	6	2	6	28	82
ŠCRS	0	0	0	0	0	0	20	100
ŠCSKZ	0	0	0	0	1	7	13	93
ŠCŠ	4	21	0	0	2	10	13	69
ŠCV	3	22	1	7	0	0	10	71

Legenda:

- a) Prvi teden oktobra
- b) Prvi teden novembra
- c) Prvi teden decembra
- d) Ne vem

Graf 6: Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji?

21 % učiteljev osnovnih šol je pravilno odgovorilo na to vprašanje in samo 6 % učiteljev srednjih šol, da prvi teden oktobra obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji.

7. Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo?

Tabela 15: Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	14	42	19	58	0	0
II. OŠ Celje	13	65	6	30	1	5
II. OŠ Rogaška Slatina	16	61	7	27	3	12
OŠ Ponikva	12	71	5	29	0	0
OŠ Šentjur	7	28	14	56	4	16
OŠ Laško	0	0	5	100	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	3	37	3	38	2	25
OŠ Šempeter	4	23	12	71	1	6
OŠ Šmarje pri Jelšah	4	16	16	61	6	23
OŠ Vranksko-Tabor	12	52	10	44	1	4

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Tabela 16: Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo? [SŠ]

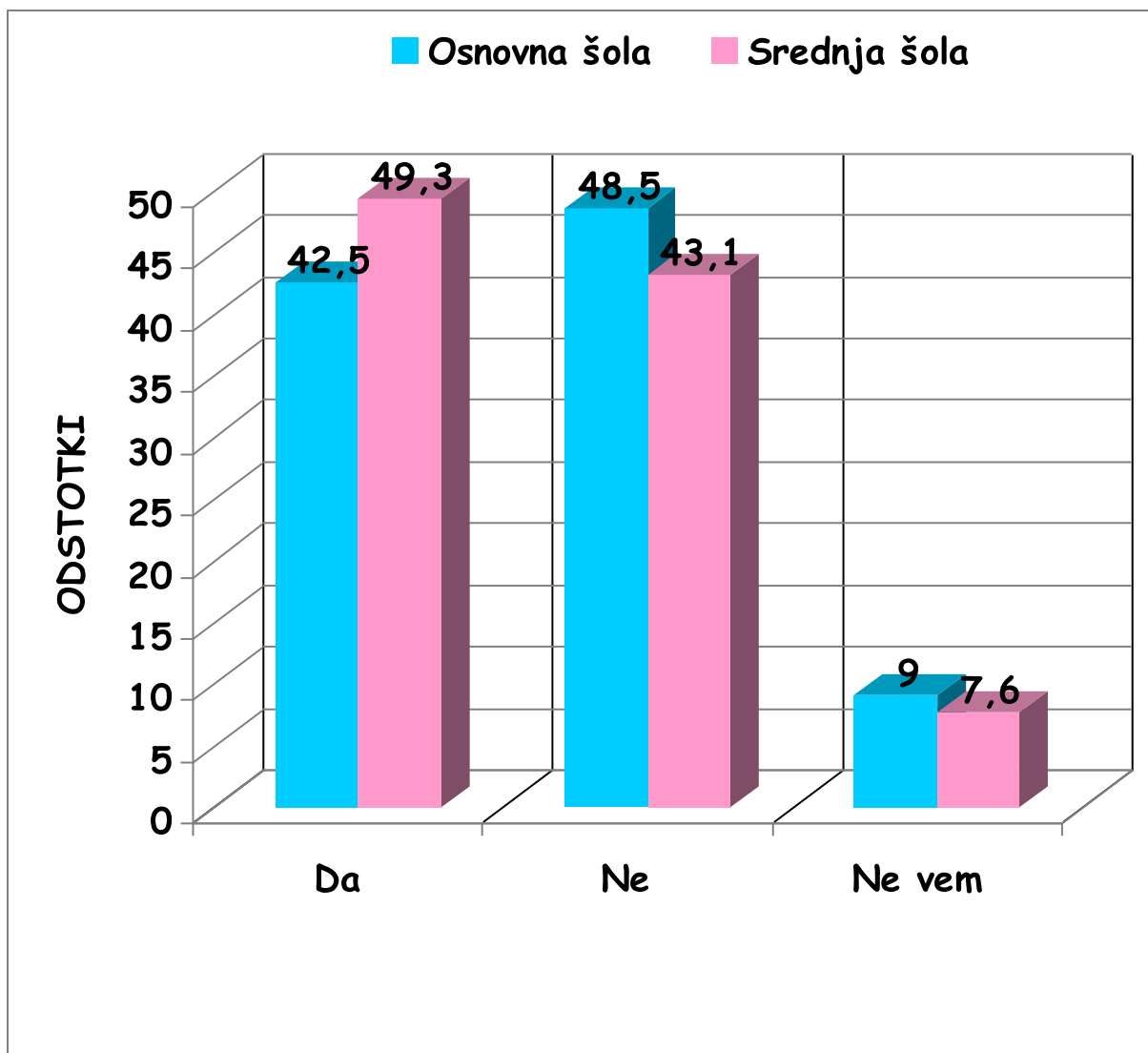
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	15	66	7	30	1	4
GCC	19	54	16	46	0	0
PKŠC	12	48	8	32	5	20
SEŠC	9	33	13	48	5	19
SZŠC	13	38	19	56	2	6
ŠCRS	8	40	12	60	0	0
ŠCSKZ	12	86	2	14	0	0
ŠCŠ	9	47	9	47	1	6
ŠCV	7	50	5	36	2	14

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Graf 7: Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo?

Učitelji srednjih šol so že učili oz. učijo dijake z disleksijo v 49 %, medtem ko učitelji osnovnih šol v 42 %, torej v 7 % manj.

8. Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo?

Tabela 17: Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	8	26	6	17	19	57
II. OŠ Celje	6	30	5	25	9	45
II. OŠ Rogaška Slatina	8	31	3	12	15	57
OŠ Ponikva	14	82	0	0	3	18
OŠ Šentjur	6	24	2	8	17	68
OŠ Laško	0	0	0	0	5	100
OŠ Slivnica pri Celju	2	25	1	12	5	63
OŠ Šempeter	5	29	1	6	11	65
OŠ Šmarje pri Jelšah	2	8	5	19	19	73
OŠ Vranksko-Tabor	4	17	8	35	11	48

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

Tabela 18: Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo? [SŠ]

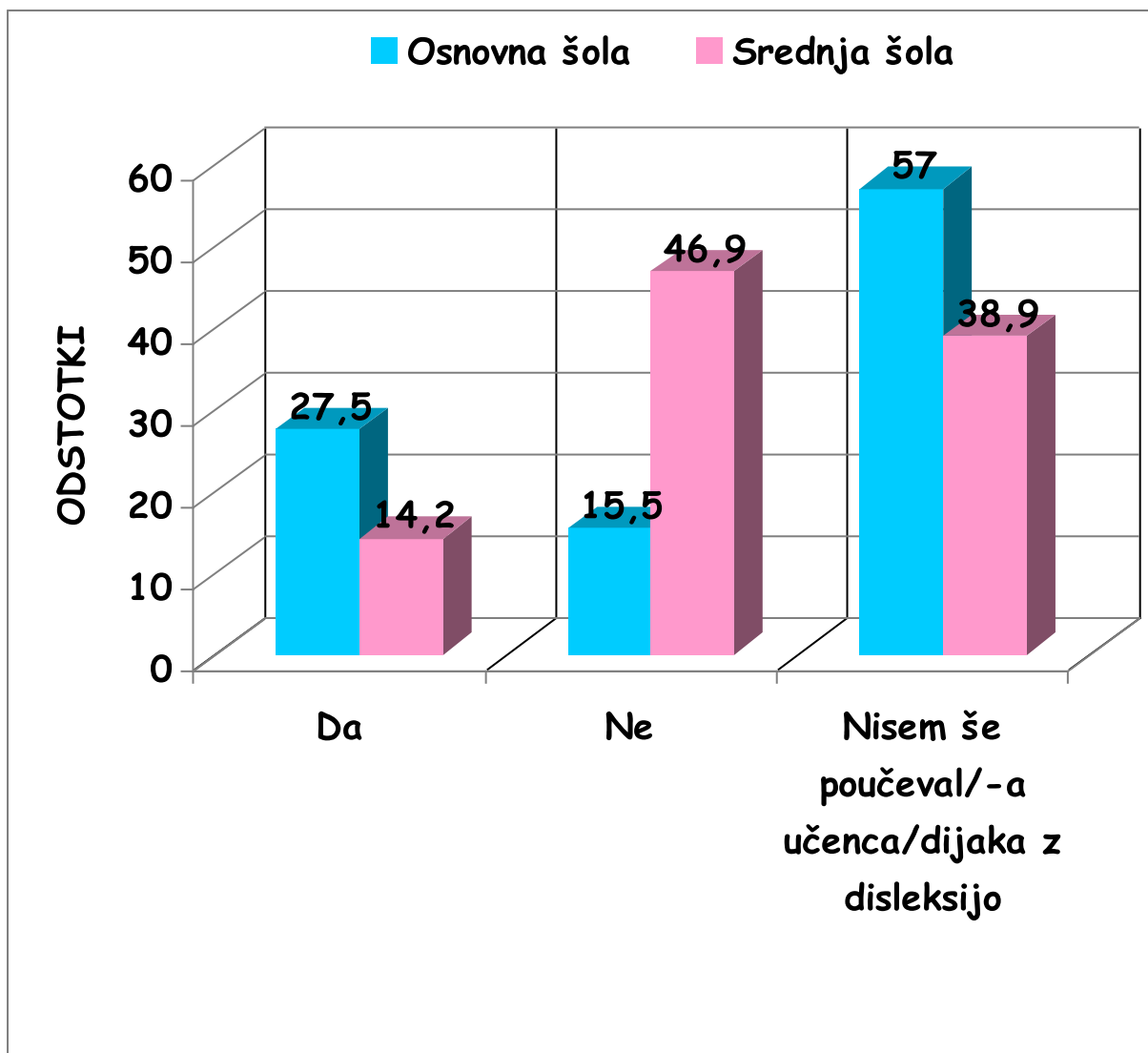
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	4	17	12	53	7	30
GCC	8	23	13	37	14	40
PKŠC	3	12	14	64	8	32
SEŠC	1	4	14	52	12	44
SZŠC	2	6	13	38	19	56
ŠCRS	3	15	9	45	8	40
ŠCSKZ	5	36	7	50	2	14
ŠCŠ	4	21	9	47	6	32
ŠCV	0	0	8	57	6	43

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

Graf 8: Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo?

Več težav pri poučevanju učenca/dijaka so imeli učitelji osnovnih šol, tj. v 27 %, učitelji srednjih šol pa le v 14 %, za 13 % manj.

9. Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo?

Tabela 19: Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	23	69	0	0	10	31	0	0
II. OŠ Celje	12	60	0	0	8	40	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	18	69	0	0	8	31	0	0
OŠ Ponikva	11	65	0	0	6	35	0	0
OŠ Šentjur	11	44	0	0	13	52	1	4
OŠ Laško	4	80	0	0	1	20	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	2	25	0	0	6	75	0	0
OŠ Šempeter	9	53	0	0	8	47	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	9	35	0	0	11	42	6	23
OŠ Vranksko-Tabor	13	57	1	4	8	35	1	4

Legenda:

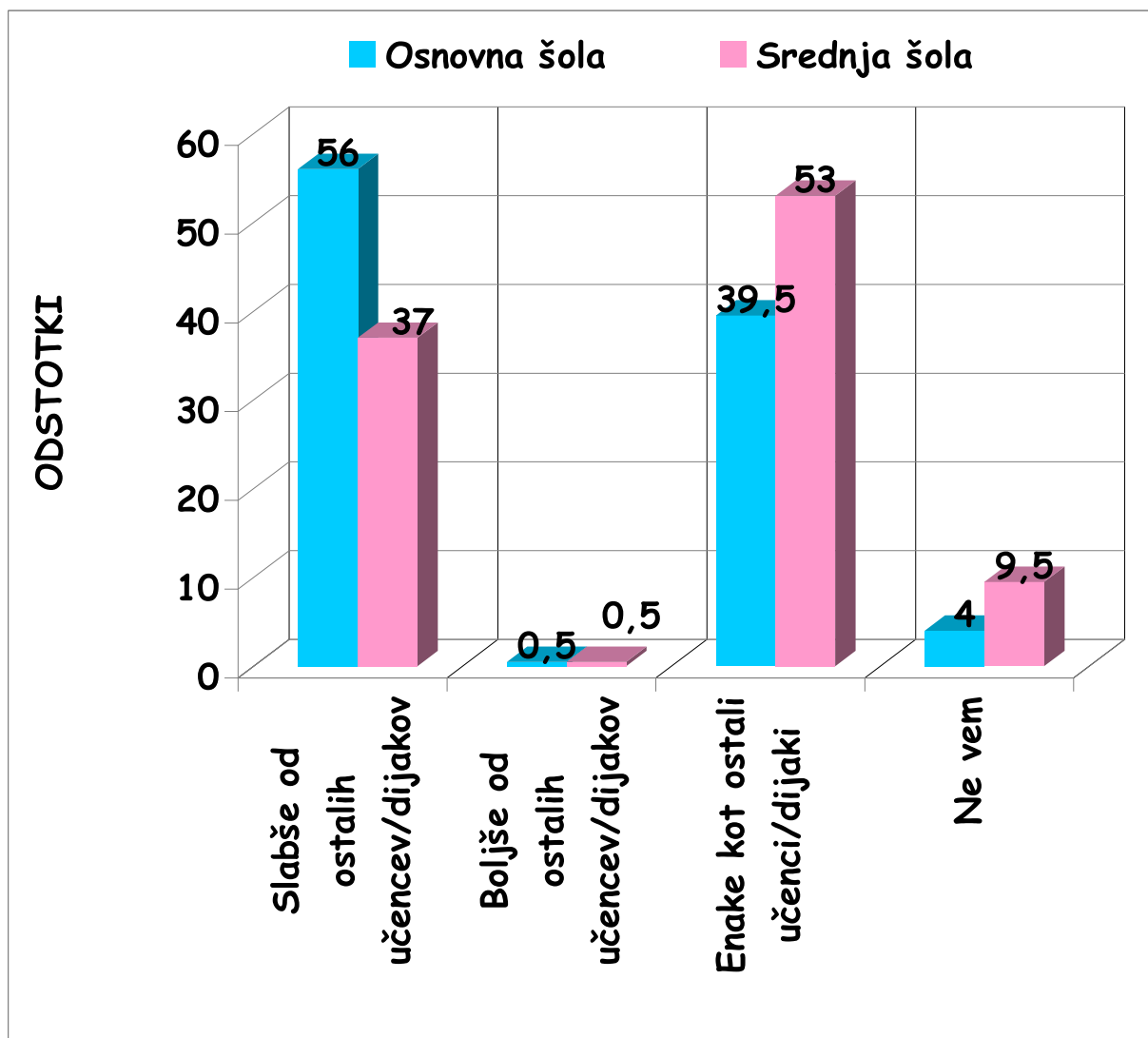
- a) Slabše od ostalih učencev/dijakov
- b) Boljše od ostalih učencev/dijakov
- c) Enake kot ostali učenci/dijaki
- d) Ne vem

Tabela 20: Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	6	26	0	0	14	61	3	13
GCC	12	34	0	0	15	43	8	23
PKŠC	17	68	0	0	8	22	0	0
SEŠC	11	41	0	0	13	48	3	11
SZŠC	0	0	0	0	34	100	0	0
ŠCRS	14	70	0	0	6	30	0	0
ŠCSKZ	3	22	0	0	10	71	1	7
ŠCŠ	8	42	0	0	7	37	4	21
ŠCV	7	50	1	7	5	36	1	7

Legenda:

- a) Slabše od ostalih učencev/dijakov
- b) Boljše od ostalih učencev/dijakov
- c) Enake kot ostali učenci/dijaki
- d) Ne vem

Graf 9: Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo?

Dobra polovica (56%) učiteljev osnovnih šol je mnenja, da imajo učenci/dijaki slabše možnosti od ostalih učencev/dijakov, takšnega mnenja pa je le 37 % učiteljev srednjih šol.

10. Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo?

Tabela 21: Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	16	49	13	39	4	12
II. OŠ Celje	11	55	5	25	4	20
II. OŠ Rogaška Slatina	16	61	7	27	3	12
OŠ Ponikva	6	35	3	18	8	47
OŠ Šentjur	14	56	4	16	7	28
OŠ Laško	3	60	0	0	2	40
OŠ Slivnica pri Celju	1	12	2	25	5	63
OŠ Šempeter	7	41	5	30	5	29
OŠ Šmarje pri Jelšah	8	31	10	38	8	31
OŠ Vranksko-Tabor	14	62	5	21	4	17

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Tabela 22: Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo? [SŠ]

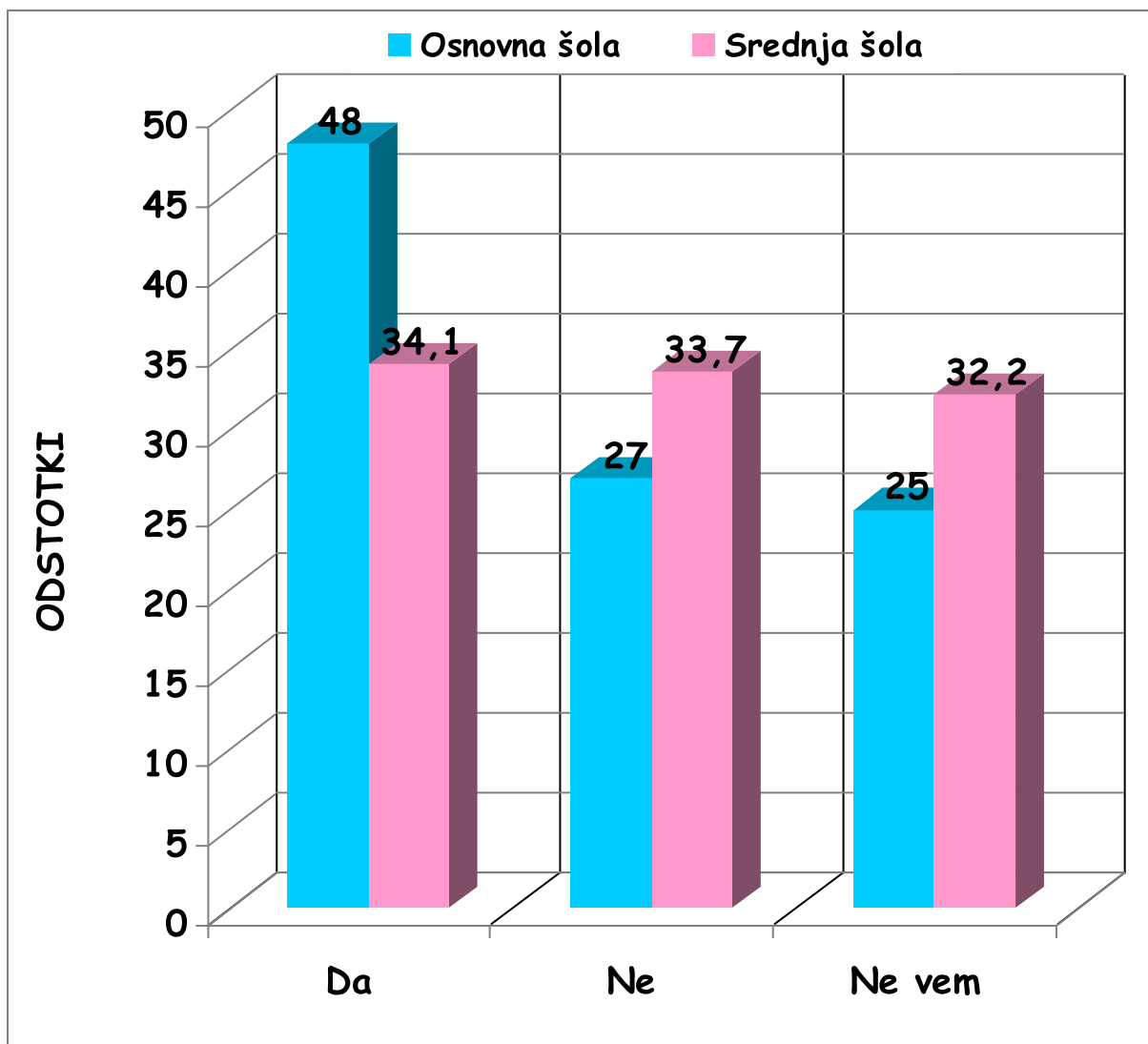
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	4	17	6	26	13	57
GCC	10	29	12	34	13	37
PKŠC	9	36	5	20	11	44
SEŠC	11	41	9	33	7	26
SZŠC	15	44	11	32	8	24
ŠCRS	10	50	7	35	3	15
ŠCSKZ	2	14	9	64	3	22
ŠCŠ	15	80	2	10	2	10
ŠCV	5	36	4	28	5	36

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Graf 10: Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo?

Da imajo učenci/dijaki slabo samopodobo, jih je mnenja več med učitelji osnovnih šol [48 %], za 13 % manj pa so takšnega mišljenja učitelji srednjih šol [34 %].

11. Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa in tako bolje razumeti njegove težave?

Tabela 23: Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa in tako bolje razumeti njegove težave? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	33	100	0	0	0	0
II. OŠ Celje	17	85	3	15	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	22	84	0	0	4	16
OŠ Ponikva	16	94	0	0	1	6
OŠ Šentjur	21	84	0	0	4	16
OŠ Laško	2	40	0	0	3	60
OŠ Slivnica pri Celju	8	100	0	0	0	0
OŠ Šempeter	15	88	1	6	1	6
OŠ Šmarje pri Jelšah	22	84	0	0	4	16
OŠ Vranksko-Tabor	18	79	1	4	4	17

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Tabela 24: Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa in tako bolje razumeti njegove težave? [SŠ]

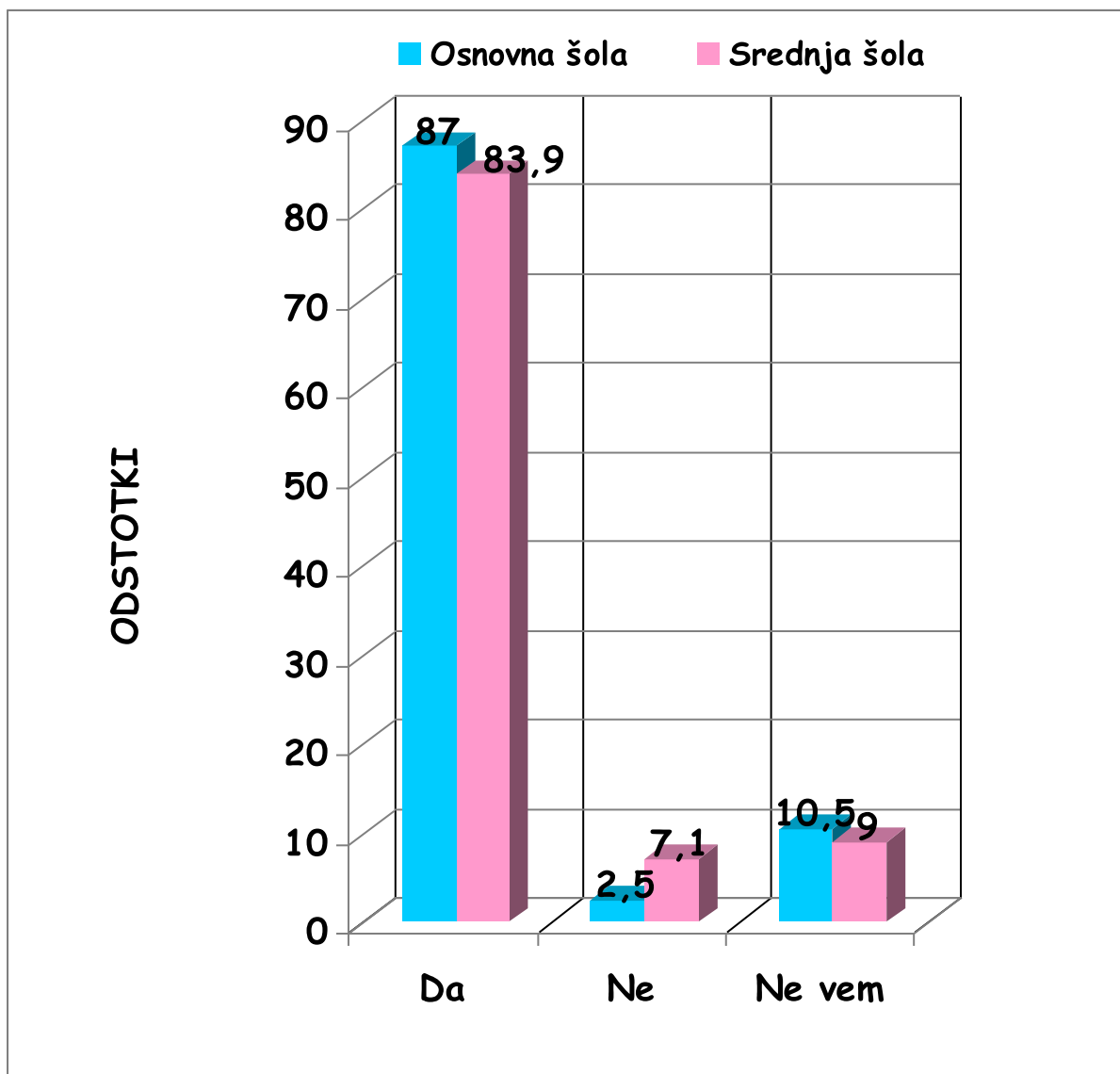
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	21	91	0	0	2	9
GCC	30	86	4	11	1	3
PKŠC	18	72	2	8	5	20
SEŠC	25	92	0	0	2	8
SZŠC	25	73	5	15	4	12
ŠCRS	18	90	1	5	1	5
ŠCSKZ	13	93	0	0	1	7
ŠCŠ	15	80	2	10	2	10
ŠCV	12	86	0	0	2	14

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Graf 11: Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa ter pisanja in tako bolje razumeti njegove težave?

Več kot 80 % učiteljev osnovnih in srednjih šol bi se bili pripravljene pogovarjati o težavah učencev/dijakov z disleksijo.

12. Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija?

Tabela 25: Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija? [OŠ]

	a)		b)	
	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	13	39	20	61
II. OŠ Celje	3	15	17	85
II. OŠ Rogaška Slatina	4	16	22	84
OŠ Ponikva	2	12	15	88
OŠ Šentjur	4	16	21	84
OŠ Laško	1	20	4	80
OŠ Slivnica pri Celju	1	12	7	88
OŠ Šempeter	1	6	16	94
OŠ Šmarje pri Jelšah	3	12	23	88
OŠ Vranksko-Tabor	8	35	15	65

Legenda:

a) Da

b) Ne

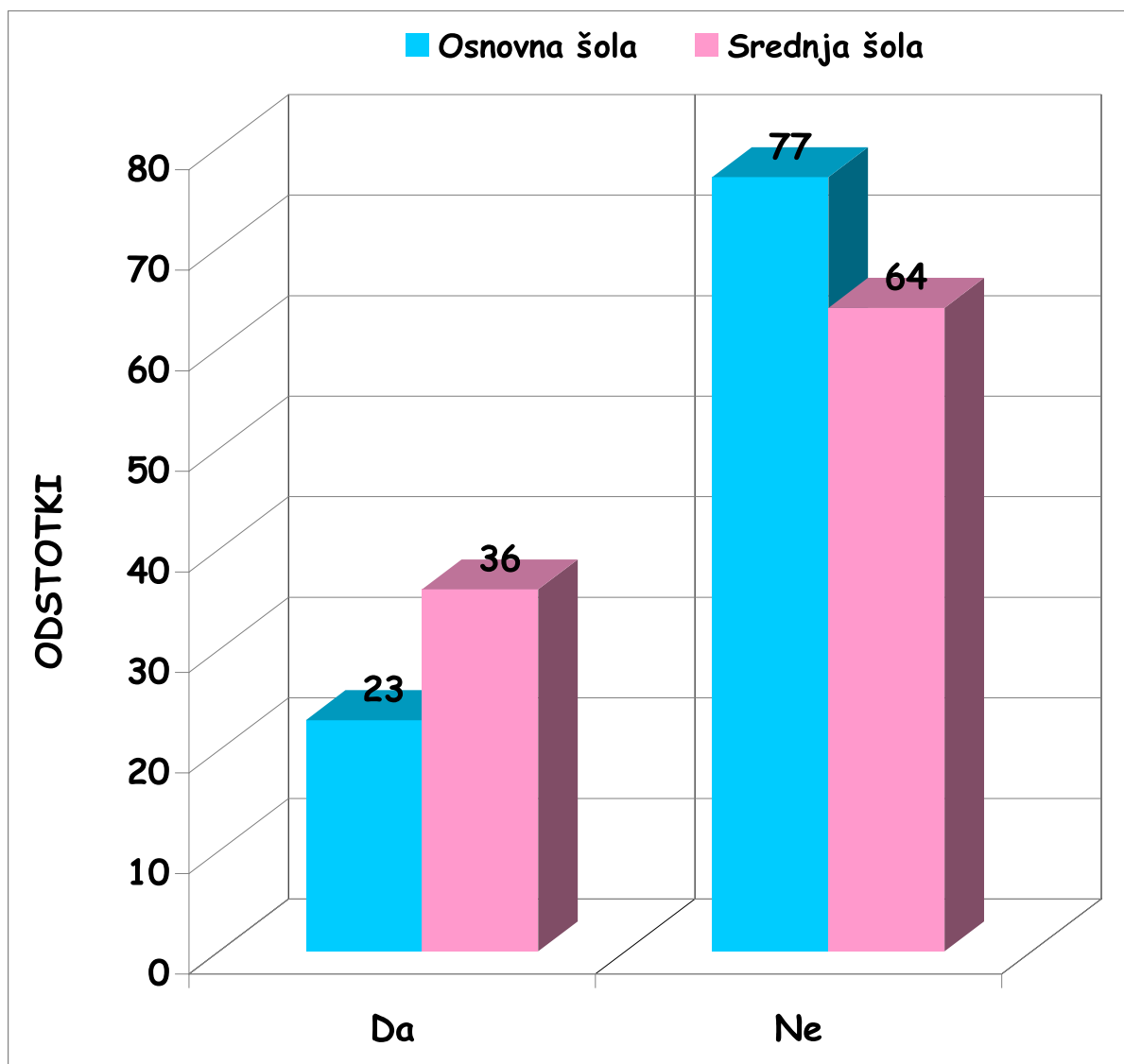
Tabela 26: Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija? [SŠ]

	a)		b)	
	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	17	74	6	26
GCC	11	31	24	69
PKŠC	2	8	23	92
SEŠC	3	11	24	89
SZŠC	19	56	15	44
ŠCRS	0	0	20	100
ŠCSKZ	3	21	11	79
ŠCŠ	17	90	2	10
ŠCV	4	29	10	71

Legenda:

a) Da

b) Ne

Graf 12: Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija?

Več kot 60 % učiteljev osnovnih in srednjih šol se še ni udeležilo predavanja na temo disleksija. O disleksiji je poslušalo za 13 % več [36 %] učiteljev srednjih šol.

13. Kje je/so potekalo/-a predavanja/-a na temo disleksija?

Tabela 27: Kje je/so potekalo/-a predavanja/-a na temo disleksija? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	3	10	15	45	15	45
II. OŠ Celje	2	10	4	20	14	70
II. OŠ Rogaška Slatina	3	12	3	12	20	76
OŠ Ponikva	1	6	1	6	15	88
OŠ Šentjur	3	12	2	8	20	80
OŠ Laško	0	0	0	0	5	100
OŠ Slivnica pri Celju	0	0	1	12	7	88
OŠ Šempeter	0	0	1	6	16	94
OŠ Šmarje pri Jelšah	0	0	2	8	24	94
OŠ Vranksko-Tabor	7	30	3	13	13	57

Legenda:

a) Na šoli, kjer sem zaposlen/-a

b) Drugje

c) Nisem se še udeležil/-a predavanja na temo disleksija

Tabela 28: Kje je/so potekalo/-a predavanja/-a na temo disleksija? [SŠ]

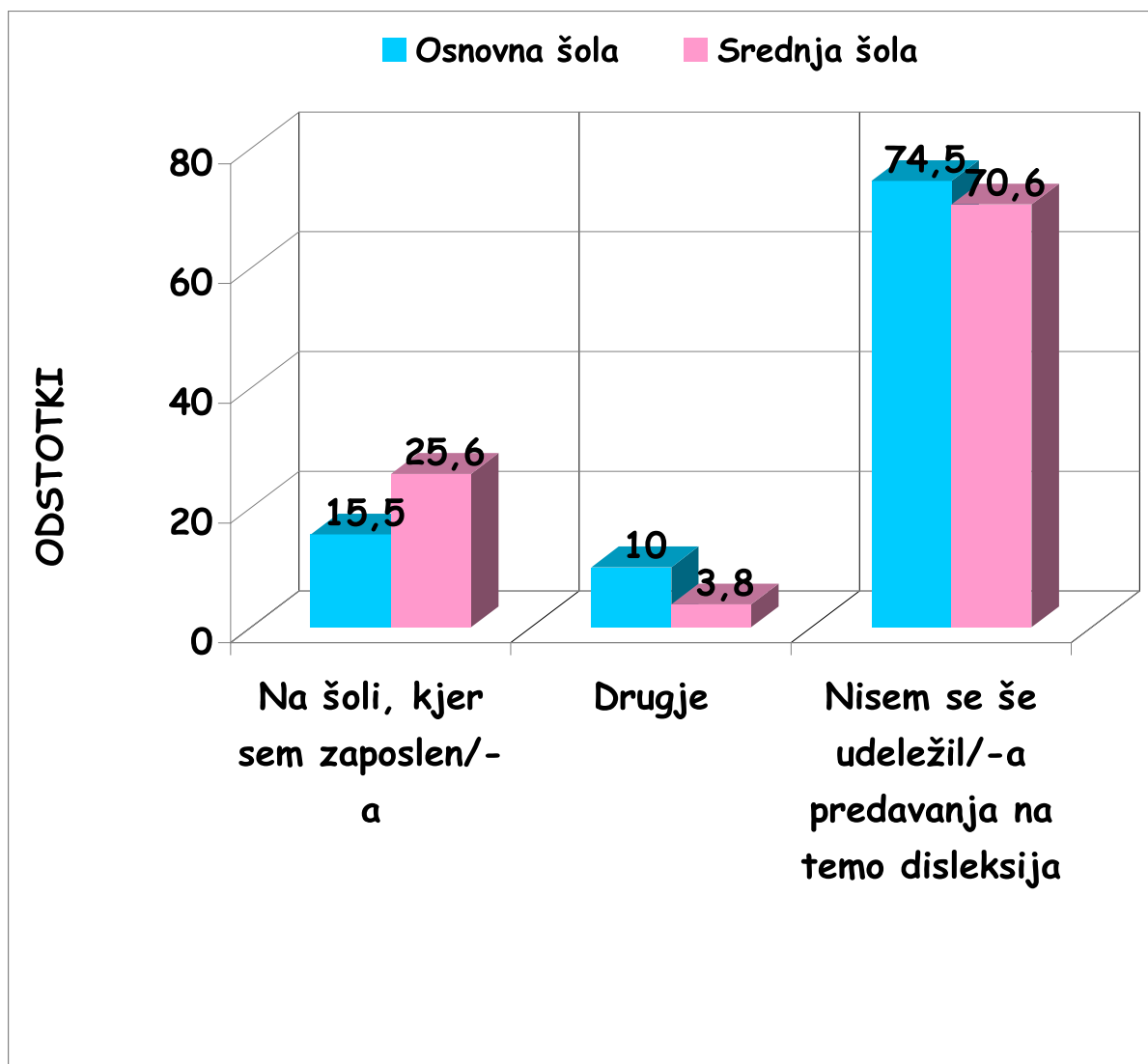
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	18	78	0	0	5	22
GCC	9	26	2	6	24	68
PKŠC	0	0	0	0	25	100
SEŠC	2	8	2	8	23	84
SZŠC	20	59	15	44	0	0
ŠCRS	0	0	0	0	20	100
ŠCSKZ	2	14	1	7	11	79
ŠCŠ	1	5	1	5	17	90
ŠCV	2	14	2	14	10	72

Legenda:

a) Na šoli, kjer sem zaposlen/-a

b) Drugje

c) Nisem se še udeležil/-a predavanja na temo disleksija

Graf 13: Kje je/so potekalo/-a predavanje/-a na temo disleksija?

Tisti učitelji, ki so se udeležili predavanja na temo disleksija, je le-to potekalo na njihovi šoli, 10 % učiteljev osnovnih in le slabe 4 % učiteljev srednjih šol so se predavanja na to temo udeležili izven zavoda, kjer so zaposleni.

14. Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija?

Tabela 29: Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	21	64	8	24	4	12
II. OŠ Celje	15	75	0	0	5	25
II. OŠ Rogaška Slatina	8	31	0	0	18	69
OŠ Ponikva	11	65	2	12	4	23
OŠ Šentjur	16	64	3	12	6	24
OŠ Laško	5	100	0	0	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	5	63	0	0	3	37
OŠ Šempeter	14	82	0	0	3	18
OŠ Šmarje pri Jelšah	21	81	0	0	5	19
OŠ Vranksko-Tabor	14	62	4	17	5	21

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Tabela 30: Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija? [SŠ]

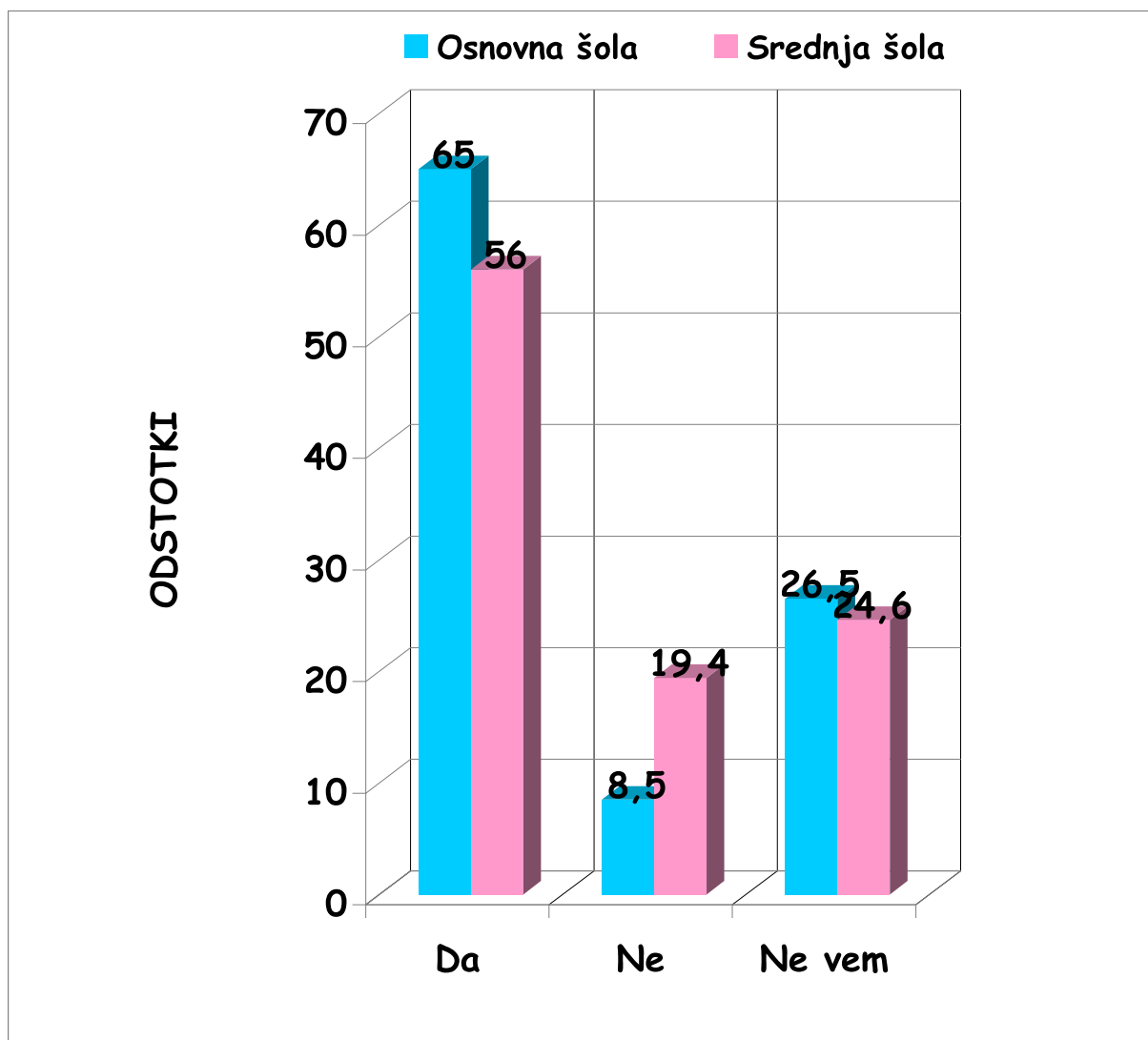
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	10	44	7	30	6	26
GCC	23	66	6	17	6	17
PKŠC	12	48	7	28	6	24
SEŠC	15	55	5	19	7	26
SZŠC	20	59	8	24	6	17
ŠCRS	7	35	3	15	10	50
ŠCSKZ	8	57	2	14	4	29
ŠCŠ	12	63	2	10	5	27
ŠCV	11	79	1	7	2	14

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Graf 14: Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija?

Več kot polovica učiteljev osnovnih in srednjih šol je mnenja, da bi bilo potrebno v njihovem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija. Takšnega mnenja je za 9 % več [65 %] učiteljev osnovnih šol.

15. Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji?

Tabela 31: Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)		e)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	11	33	2	6	14	42	3	9	3	9
II. OŠ Celje	15	75	0	0	5	25	0	0	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	6	23	3	12	4	16	1	4	12	45
OŠ Ponikva	2	12	2	12	6	35	3	18	4	23
OŠ Šentjur	7	28	2	8	3	12	2	8	13	52
OŠ Laško	1	20	0	0	3	60	0	0	1	20
OŠ Slivnica pri Celju	2	25	1	12	1	12	0	0	4	50
OŠ Šempeter	9	51	3	19	2	12	1	6	2	12
OŠ Šmarje pri Jelšah	10	38	1	4	5	19	2	8	8	31
OŠ Vranksko-Tabor	10	44	0	0	9	40	0	0	4	16

Legenda:

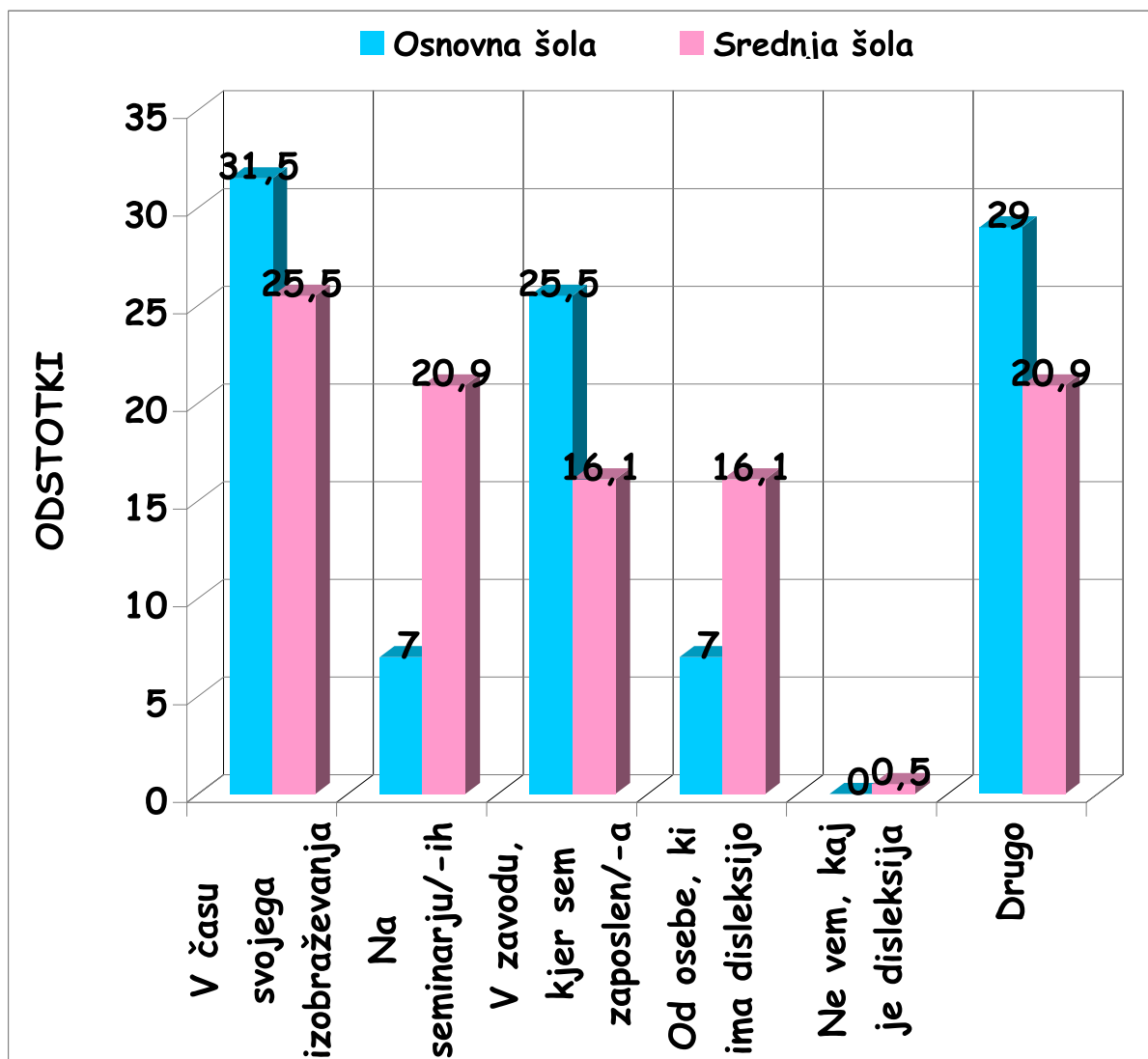
- a) V času svojega izobraževanja
- b) Na seminarju/-ih
- c) V zavodu, kjer sem zaposlen/-a
- d) Od osebe, ki ima disleksijo
- e) Drugo

Tabela 32: Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)		e)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	5	22	5	22	8	34	2	9	3	13
GCC	9	26	5	14	10	29	7	20	4	11
PKŠC	8	32	6	24	1	4	5	20	5	20
SEŠC	4	15	3	11	2	8	6	22	12	44
SZŠC	11	32	21	62	0	0	0	0	2	6
ŠCRS	7	35	0	0	5	25	3	15	5	25
ŠCSKZ	2	14	0	0	3	22	8	57	1	7
ŠCŠ	5	27	4	21	3	16	1	5	6	31
ŠCV	3	22	0	0	2	14	2	14	7	50

Legenda:

- a) V času svojega izobraževanja
- b) Na seminarju/-ih
- c) V zavodu, kjer sem zaposlen/-a
- d) Od osebe, ki ima disleksijo
- e) Drugo

Graf 15: Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji?

Največ informacij so učitelji osnovnih in srednjih šol pridobili v času njihovega izobraževanja. Ta odstotek je nekoliko večji pri učiteljih osnovnih šol, in znaša 31 %, v 25 % pa v zavodu, kjer so zaposleni.

16. Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo?

Tabela 33: Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	9	88	4	12	0	0
II. OŠ Celje	14	70	5	25	1	5
II. OŠ Rogaška Slatina	16	62	5	19	5	19
OŠ Ponikva	8	47	3	18	6	35
OŠ Šentjur	17	68	3	12	5	20
OŠ Laško	3	60	0	0	2	40
OŠ Slivnica pri Celju	7	88	1	12	0	0
OŠ Šempeter	15	88	2	12	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	20	76	3	12	3	12
OŠ Vranksko-Tabor	16	70	4	17	3	13

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Tabela 34: Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo? [SŠ]

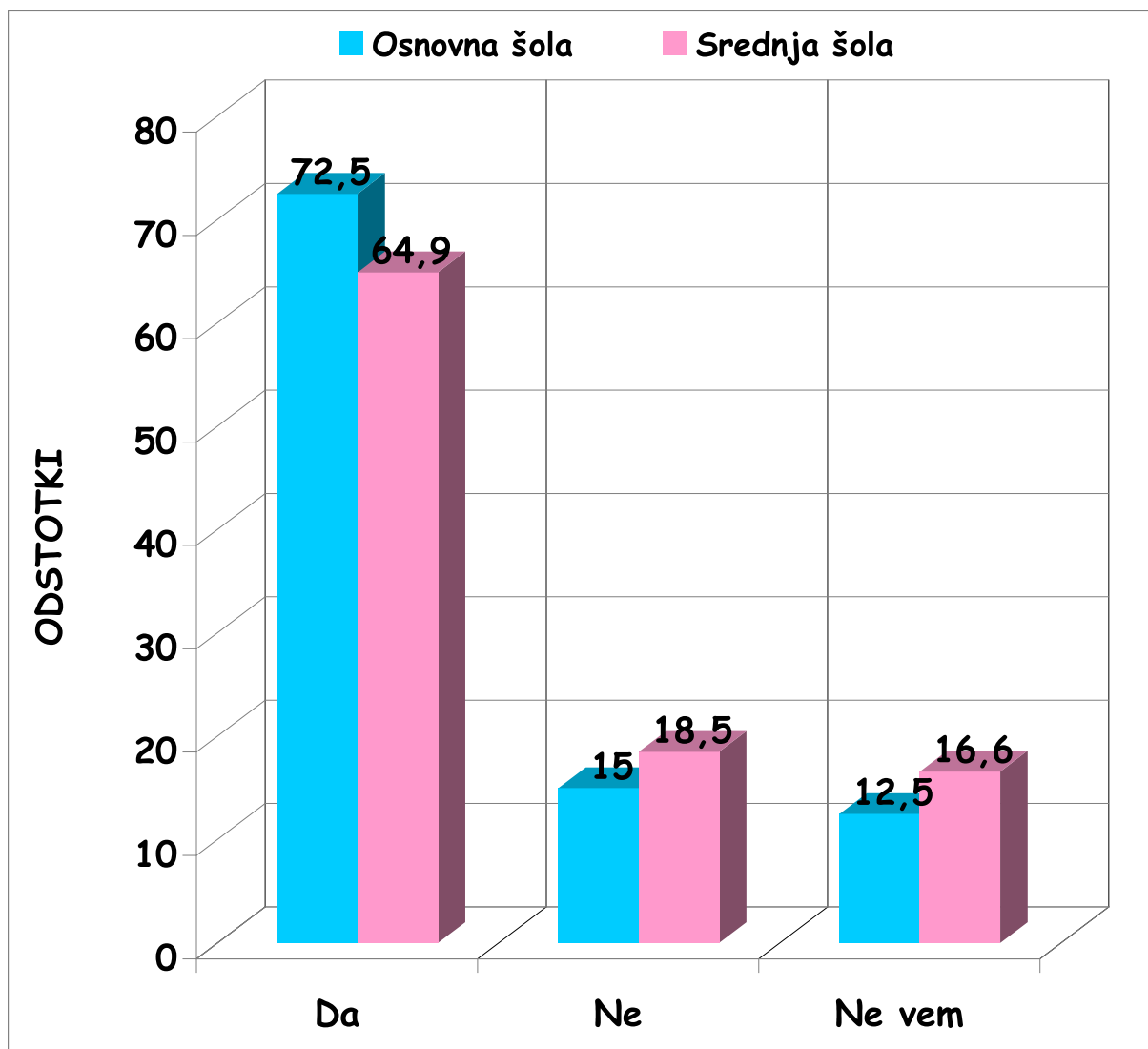
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	19	83	3	13	1	4
GCC	24	68	5	14	6	17
PKŠC	13	52	7	28	5	20
SEŠC	15	56	6	22	6	22
SZŠC	25	73	4	12	5	15
ŠCRS	11	55	6	30	3	15
ŠCSKZ	8	57	2	14	4	29
ŠCŠ	13	68	3	16	3	16
ŠCV	9	64	3	22	2	14

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Graf 16: Ste se pripravljene dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo?

Več kot 60 % učiteljev osnovnih in srednjih šol je pripravljeno na dodatno teoretično usposabljanje za pomoč učencem/dijakom z disleksijo. Ta odstotek je za 8 % večji pri učiteljih osnovnih šol, in znaša 72 %.

17. Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo?

Tabela 35: Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	33	100	0	0	0	0
II. OŠ Celje	16	80	4	20	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	24	92	0	0	2	8
OŠ Ponikva	18	70	2	12	3	18
OŠ Šentjur	22	88	0	0	3	12
OŠ Laško	5	100	0	0	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	8	100	0	0	0	0
OŠ Šempeter	17	100	0	0	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	26	100	0	0	0	0
OŠ Vranksko-Tabor	20	88	2	8	1	4

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Tabela 36: Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo? [OŠ]

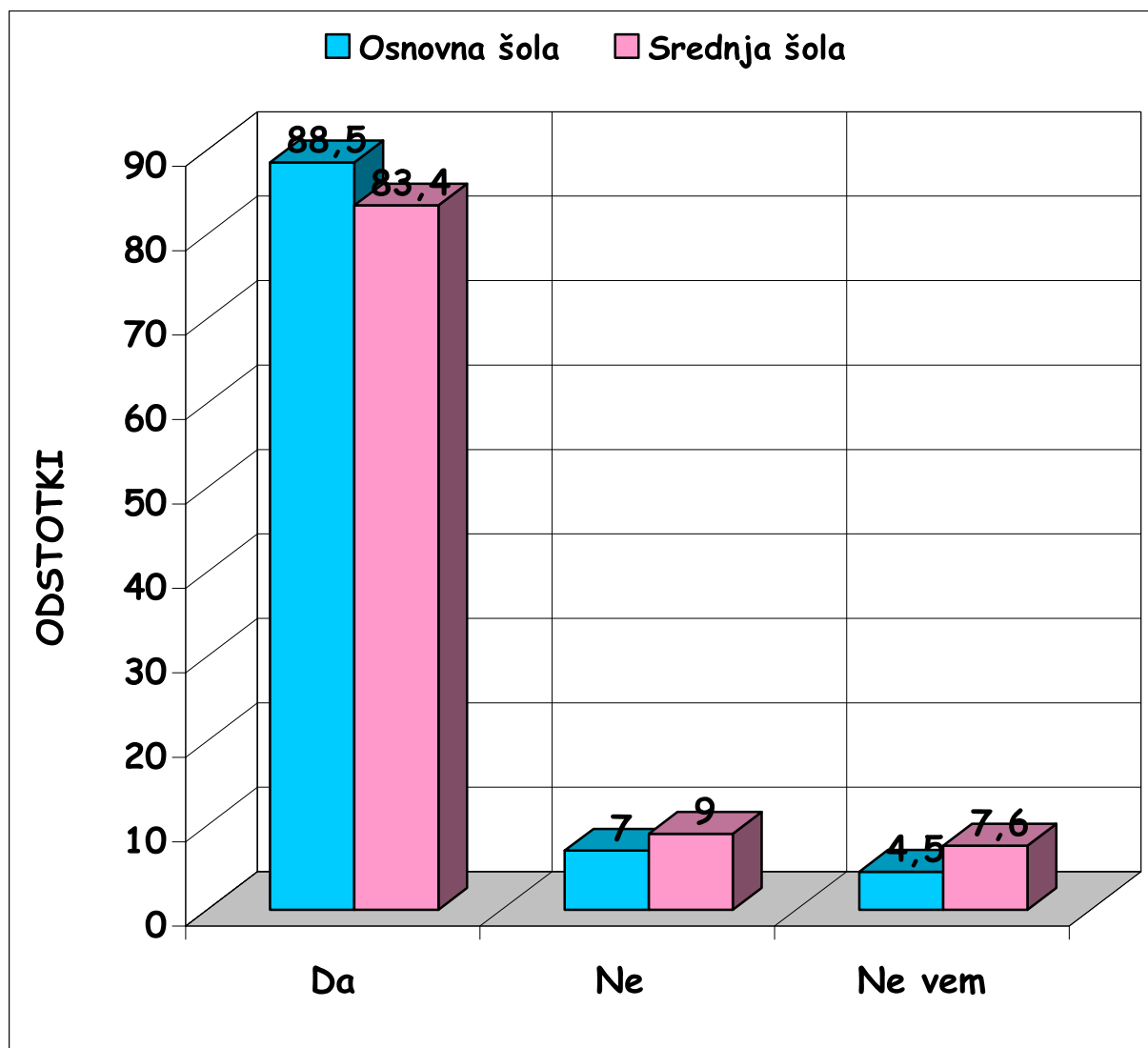
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	23	100	0	0	0	0
GCC	27	77	6	17	2	6
PKŠC	18	72	5	20	2	8
SEŠC	23	84	2	8	2	8
SZŠC	28	82	3	9	3	9
ŠCRS	15	75	1	5	4	20
ŠCSKZ	13	93	0	0	1	7
ŠCŠ	17	90	1	5	1	5
ŠCV	12	86	1	7	1	7

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Ne vem

Graf 17: Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo?

Več kot 80 % učiteljev osnovnih in srednjih šol si želi več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo.

18. Kdo vam je dal na šoli največ informacij o disleksiji?

Tabela 37: Kdo vam je dal na šoli največ informacij o disleksiji? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	4	12	15	45	5	15	9	28
II. OŠ Celje	5	25	10	50	5	25	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	7	27	7	27	3	12	9	34
OŠ Ponikva	3	18	11	64	2	12	1	6
OŠ Šentjur	10	40	6	24	6	24	3	12
OŠ Laško	0	0	5	100	0	0	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	1	13	1	13	4	50	2	25
OŠ Šempeter	1	6	14	82	1	6	1	6
OŠ Šmarje pri Jelšah	5	19	13	50	5	23	2	8
OŠ Vranksko-Tabor	6	27	11	48	4	17	2	8

Legenda:

a) Svetovalni delavec/-i

b) Specialni pedagog/-i

c) Nihče

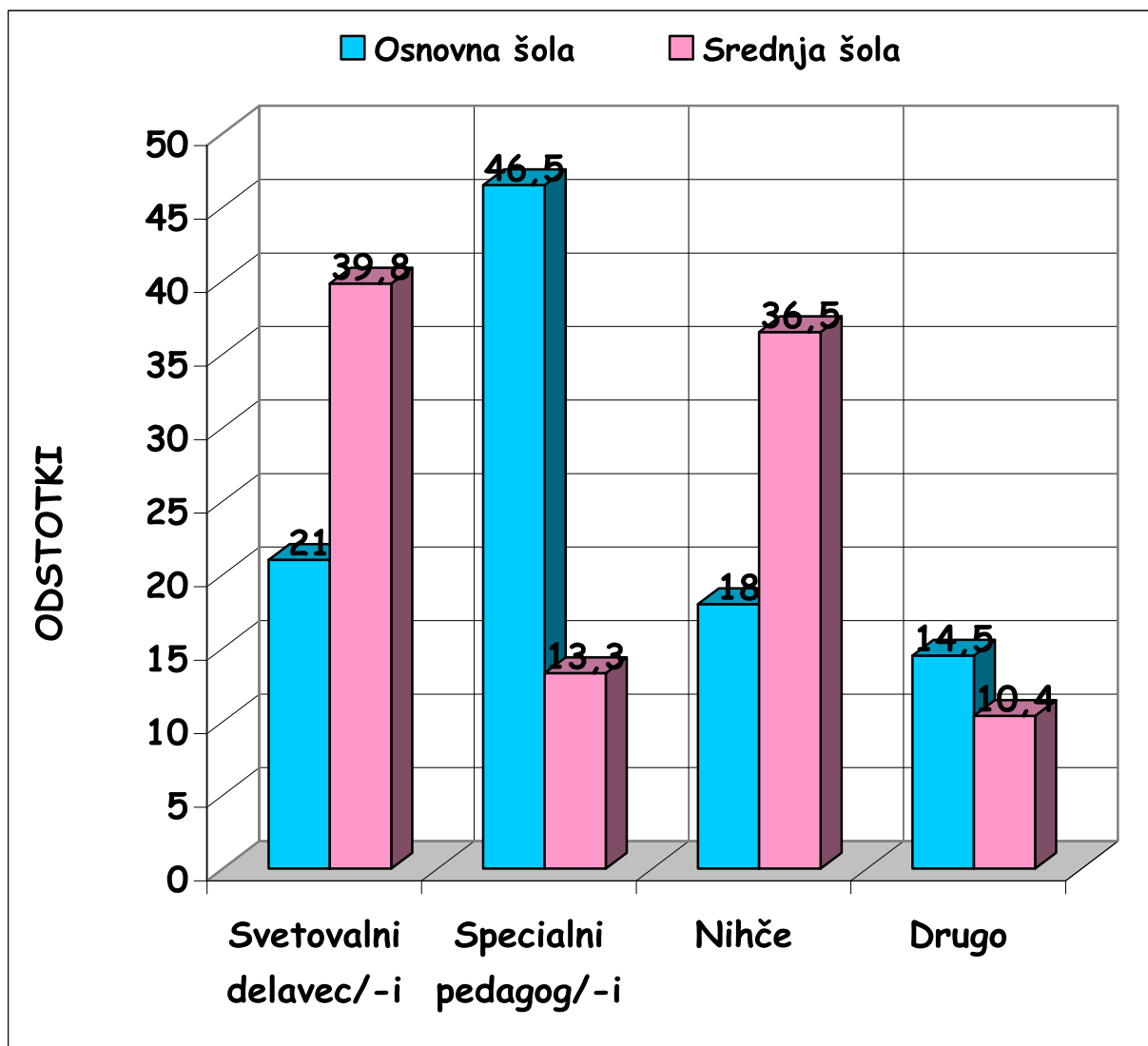
d) Drugo

Tabela 38: Kdo vam je dal na šoli največ informacij o disleksiji? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	12	53	4	17	3	13	4	17
GCC	19	54	2	6	8	23	6	17
PKŠC	8	32	0	0	17	68	0	0
SEŠC	6	22	2	8	16	59	3	11
SZŠC	9	26	8	24	14	41	3	9
ŠCRS	10	50	0	0	9	45	1	5
ŠCSKZ	12	86	0	0	2	14	0	0
ŠCŠ	4	21	1	5	10	53	4	21
ŠCV	4	29	2	14	8	57	0	0

Legenda:

- a) Svetovalni delavec/-i
- b) Specialni pedagog/-i
- c) Nihče
- d) Drugo

Graf 18: Kdo vam je dal na šoli največ informacij o disleksiji?

Učitelji osnovnih šol so največ informacij pridobili od specialnih pedagogov [46 %], učitelji srednjih šol pa od svetovalnih delavcev [40 %].

19. Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo?

Tabela 39: Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	19	58	4	12	10	30
II. OŠ Celje	14	70	0	0	6	30
II. OŠ Rogaška Slatina	16	61	3	12	7	27
OŠ Ponikva	14	82	1	6	2	12
OŠ Šentjur	5	20	3	12	17	68
OŠ Laško	3	60	0	0	2	40
OŠ Slivnica pri Celju	3	37	0	0	5	63
OŠ Šempeter	9	53	0	0	8	47
OŠ Šmarje pri Jelšah	12	47	0	0	14	53
OŠ Vranksko-Tabor	12	52	3	13	8	35

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

Tabela 40: Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo? [SŠ]

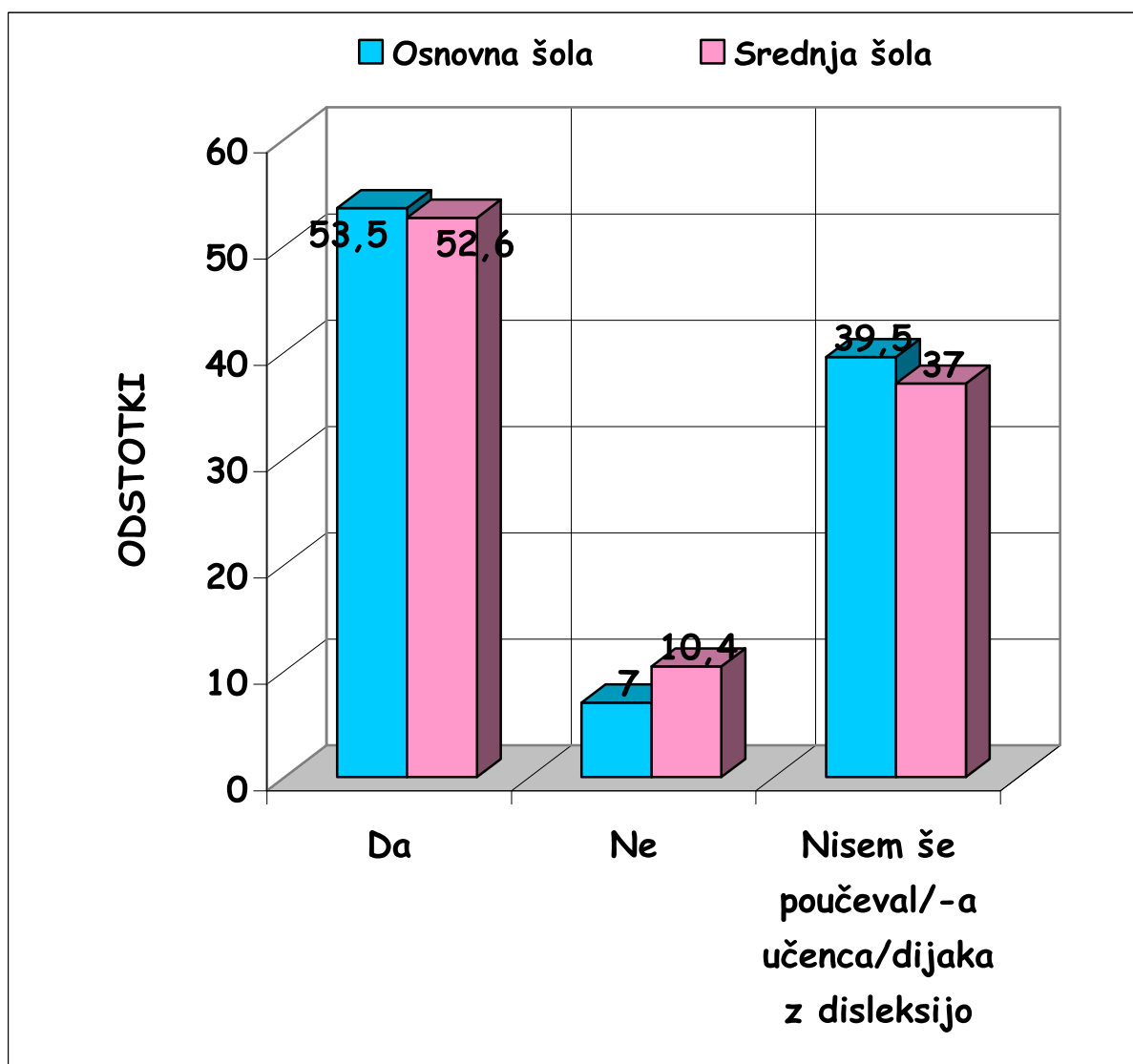
	a)		b)		c)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	20	87	0	0	3	13
GCC	20	57	2	6	13	37
PKŠC	11	44	7	28	7	28
SEŠC	6	22	4	15	17	63
SZŠC	14	41	2	6	18	53
ŠCRS	11	55	2	10	7	35
ŠCSKZ	14	100	0	0	0	0
ŠCŠ	6	31	5	27	8	42
ŠCV	9	64	0	0	5	36

Legenda:

a) Da

b) Ne

c) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

Graf 19: Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo?

Več kot 50 % učiteljev osnovnih in srednjih šol je odgovorilo, da imajo pomoč svetovalnih delavcev pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo. Malo manj kot 40 % učiteljev pa še ni učila učenca/dijaka z disleksijo.

20. Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo?

Tabela 41: Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo? [OŠ]

	a)		b)		c)		d)		e)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. OŠ Žalec	1	3	17	52	3	9	11	33	1	3
II. OŠ Celje	0	0	14	70	0	0	6	30	0	0
II. OŠ Rogaška Slatina	0	0	16	61	4	16	6	23	0	0
OŠ Ponikva	0	0	14	82	1	6	2	12	0	0
OŠ Šentjur	0	0	6	24	2	8	15	60	2	8
OŠ Laško	0	0	3	60	0	0	2	40	0	0
OŠ Slivnica pri Celju	0	0	3	37	0	0	5	63	0	0
OŠ Šempeter	0	0	5	29	0	0	12	71	0	0
OŠ Šmarje pri Jelšah	3	12	8	31	0	0	14	53	1	4
OŠ Vranksko-Tabor	2	8	8	36	2	8	11	48	0	0

Legenda:

a) Z vajami

b) Z napotki

c) Mi ne pomagajo

d) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

e) Drugo

Tabela 42: Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo? [SŠ]

	a)		b)		c)		d)		e)	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
I. GC	0	0	17	74	0	0	5	22	1	4
GCC	1	3	20	57	1	3	13	37	0	0
PKŠC	0	0	9	36	7	28	8	32	1	4
SEŠC	0	0	7	26	3	11	17	63	0	0
SZŠC	0	0	11	32	4	12	19	56	0	0
ŠCRS	0	0	10	50	2	10	8	40	0	0
ŠCSKZ	0	0	14	100	0	0	0	0	0	0
ŠCŠ	0	0	4	21	3	16	11	58	1	5
ŠCV	0	0	5	36	0	0	7	50	2	14

Legenda:

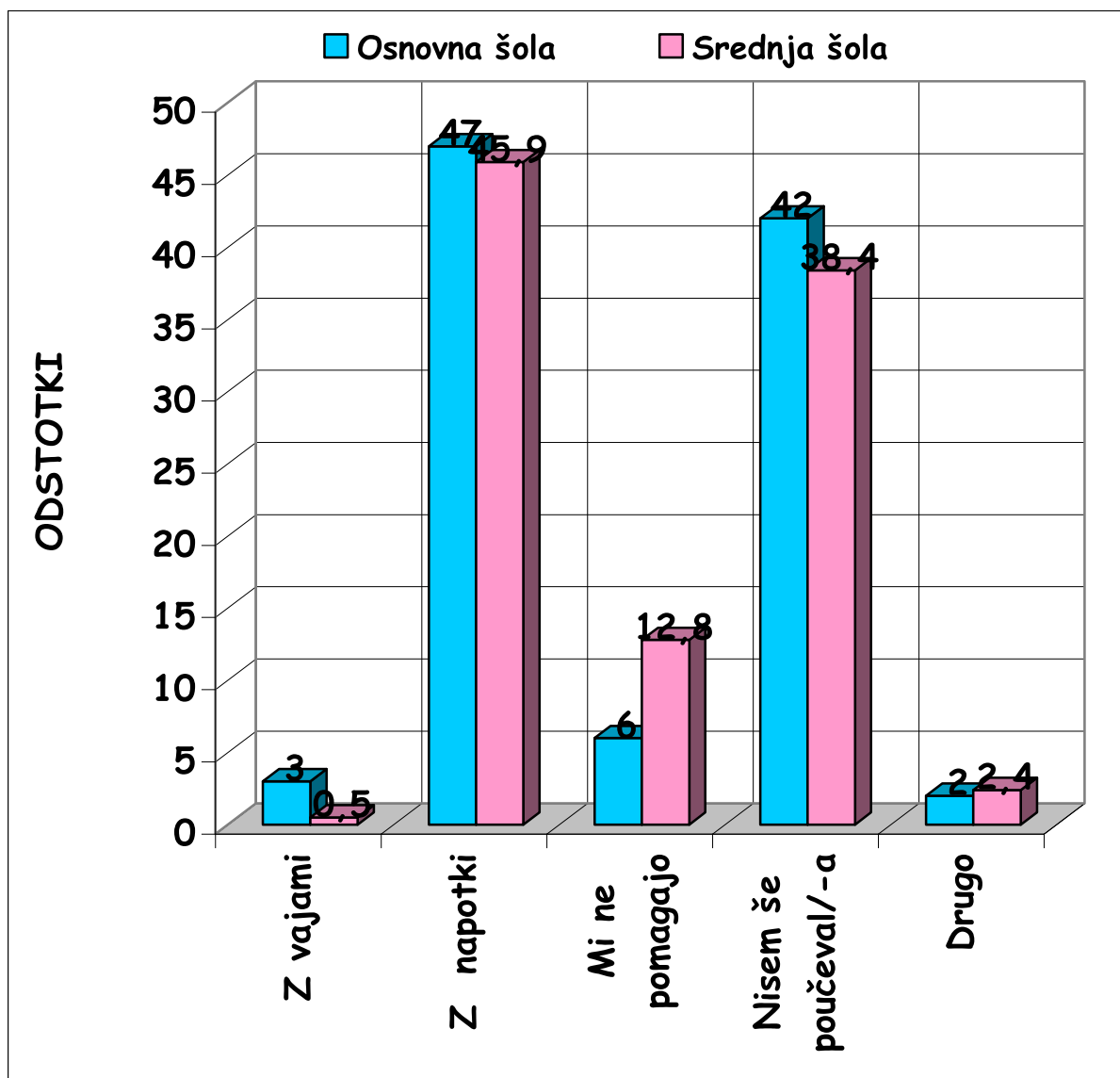
a) Z vajami

b) Z napotki

c) Mi ne pomagajo

d) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

e) Drugo

Graf 20: Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo?

Svetovalni delavci učiteljev osnovnih [47 %] in srednjih [46 %] šol pomagajo z napotki. V OŠ jim ne pomagajo v 6 %, v SŠ pa je ta odstotek celo 12 %.

3.5 ŠTUDIJA PRIMERA

Za študijo primera smo se odločile, ker smo v času našega raziskovanja in pridobivanja ustnih informacij o disleksiji prišle do dijaka Srednje zdravstvene šole Celje Nejca, ki obiskuje 2. letnik in ima disleksijo. Želele smo pridobiti čim več informacij o disleksiji od osebe, ki jo ima. Podatke smo pridobile od mame, dijaka in vseh, ki so tega dijaka spremljali v osnovni in srednji šoli.

3.5.1 DISLEKSIJA SKOZI OČI MAME DISLEKTIKA

Smo štiričlanska družina. Starejši sin, danes star 16 let, ima disleksijo.

Da napišem našo zgodbo o disleksiji sem se odločila zato, ker bi rada "nejevernim Tomažem" opisala, ki še ne sprejemajo dejstev, da disleksija ni noben bav bav, da disleksija ni bolezen, nekaj naših izkušenj za boljše razumevanje. Organski izvor disleksije je sicer v možganih, vendar z njimi ni nič narobe, le malo drugače delujejo. Kako?

Večina ljudi uporablja bolj levo polovico možganov in se lotijo reševanja problemov postopno, linearno in z logičnim sklepanjem. Pri večini ljudi so sposobnosti - talenti porazdeljeni enakomerno. Osebe z disleksijo pa uporabljajo bolj desno polovico možganov, reševanja problemov pa se lotevajo drugače, intuitivno,

Rešitve problemov iščejo v vse smeri - zvezdasto. Sposobnosti oz. talenti so porazdeljeni nekoliko drugače, nekateri talenti so izrazito močni, vendar so hkrati nekatere sposobnosti izrazito šibke. Osebe z disleksijo torej zaznamuje drugačen stil reševanja problemov in razmišljanja. Prav zaradi tega pa so osebe z disleksijo tako drugačne, izjemne, nekatere celo genialne.

Menim, da smo starši, ki poleg svetovalcev v šolah, strokovnih ustanovah in nekaterih učiteljev ter dislektikov samih, poslanci, ki širijo znanje o disleksiji in o tem, kako dislektikom lahko pomagamo.

Naša zgodba o disleksiji se začne konec drugega razreda osnovne šole. Pred odhodom v tretji razred smo med počitnicami branju namenili malo več časa zato, da bi ga malo utrdili. Vendar so bile bralne urice vse kaj drugega kot prijetno branje. Sinu se je zatikalo, zamenjeval je črke. Stalno popravljanje mu ni bilo všeč. Po nekaj tednih sva bila oba žalostna, ker na temo branja ni bilo

nobenega napredka. Branje se je vedno končalo s slabo voljo na eni strani in jokom na drugi strani. Napake, ki sem jih opazila pri branju, so bile obračanje treh skupin črk b in d, potem a, o in e ter m in n.

Ker sama zelo rada berem, sem se odločila, da bom poskušala najti način, kako otroku približati branje in kako ga motivirati. V knjižnici sem si izposodila nekaj literature na temo branja. V roke mi je prišla tudi knjiga Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje. Knjiga lepo opisuje, kako je pomembno, da otroku beremo od rane mladosti. V njej pa je tudi obširno poglavje "težave pri branju". S prebiranjem tega poglavja sem dobila kar nekaj informacij o težavah, ki lahko nastopijo pri branju. V knjigi so težave opisovali z izrazom legastenija, kar je v bistvu sinonim za disleksijo.

Z informacijami, ki sem jih dobila v knjigi, in težavami, ki sem jih zaznala pri sinu, sem se takoj na začetku šolskega leta napotila k razredničarki. Le-ta me je odpravila z bodrilnimi besedami, da je za takšne stvari še prezgodaj, saj se je sin šele dobro naučil brati. V šoli naj bi konec drugega razreda opravili test branja in pisanja, kjer pa ni bilo zaznati nobenih težav. Težave naj bi minile same po sebi z vajo branja. S pozitivnimi mislimi sem se

odpravila domov in dva meseca vztrajno vadila branje. Branje je bilo doma vedno dogodek, ki se ga sin ni veselil. Težave pa so se začele pojavljati tudi pri pisanju. Ker težave niso izginile, sem se ponovno odpravila v šolo k razredničarki. No, tokrat pa sem odšla iz šole s stavkom: »Pač sprejmite dejstvo, da vsi otroci niso enako inteligentni.«

Pripomba me je močno zbudila, saj sem vedela, da je sin bister deček. Hkrati me je vzpodbudila, da ne bom odnehala, dokler ne dobim odgovorov, kako lahko sinu pomagam.

Naslednji korak je bil obisk svetovalne delavke na šoli, ki mi je svetovala ponovno opravljanje testiranja. Testi so pokazali, da ima Nejc disleksijo. Od tega trenutka dalje se je začela pot drugačnega učenja. S pomočjo strokovne delavke, sva s sinom osvajala nova znanja o pisanju in branju. Potrebno je bilo veliko vaje, novih pristopov k pisanju in branju. Korak za korakom in z veliko dela sva dosegala nove cilje. Vaje, ki sva se jih naučila, sva uporabljala doma pri učenju in utrjevanju.

Ker se pred osmimi leti še o disleksiji ni govorilo in pisalo tako kot danes, sem se čez nekaj časa včlanila v društvo Bravo in obiskovala tečaje in predavanja ter pridobivala nova znanja.

Najbolj mi je v tistem času pomagal tečaj kognitivne metode branja.

Največje zadovoljstvo vsem staršem je srečen otrok. Sin je bil srečen, ko je z veliko truda dosegal v šoli dobre rezultate. V šoli mu je bila, kljub temu da ni imel odločbe za prilagoditve pri pouku, dana možnost, da pri nekaterih predmetih piše teste z večjimi črkami, daljši čas ipd. Kljub strokovni pomoči, ki jo je imel v nižjih razredih, danes ugotavljam, da bi bilo morda bolj smiselno že pri teh letih pristopiti k pridobitvi odločbe.

Na ta način bi sin dobil več strokovne pomoči že v šoli. Znanje in izkušnje, kako pomagati dislektiku, so bile takrat in so še danes predvsem v domeni specialnih pedagogov. Kot starš sem se sicer trudila dobivati informacije o drugačnih metodah učenja, vendar je bilo le-te nemogoče prenesti tudi v šolske klopi.

V petem razredu so nastopile tudi težave z negativno samopodobo, saj sošolci niso razumeli, zakaj potrebuje pomoč. Zbadanje v smeri, da ne zna brati, je len in podobno, so ga zelo prizadele. Ustvarjeno sliko je bilo zelo težko popraviti.

V višjih razredih ni imel več pomoči svetovalne delavke, pač pa samo prilagoditve pri pisanju testov. Vso učno pomoč sem mu po svojih močeh in s pridobljenim znanjem nudila doma. Danes, ko prebiram strokovne članke, se srečujem s starši otrok z disleksijo, še vedno se učim novih pristopov, ki mu lahko še pridejo prav pri učenju in nato študiju.

Menim, da bi se morali v same procese učenja pomoči otrokom z disleksijo bolj vključevati učitelji sami. Verjamem, da je težko dobiti v razred otroka z navodili, da potrebuje prilagoditve, zraven pa ni »recepta«, kako takšnemu otroku poleg zapisanih prilagoditev, ki jih dobi z odločbo, tudi sicer pomagati. Zelo pomembno je tesno sodelovanje učiteljev, svetovalnih delavcev in staršev. Le na ta način lahko otroku celovito pomagamo.

Učenje se na tem področju nikoli ne preneha. Upam, da bo sin s pridobljenim znanjem pomagal širiti vedenje o disleksiji.

Danes ima sin odločbo, ki mu v srednji šoli omogoča določene prilagoditve. Na ta način se zmanjšuje tisti primanjkljaj, ki ga ima zaradi disleksije.

Zahvaljujem se učiteljskemu zboru Srednje zdravstvene šole Celje, ki je ob vstopu sina v prvi letnik, zelo pozitivno pristopila k reševanju sinovih težav. Verjamem, da si bomo izmenjali še več izkušenj do konca njegovega šolanja. Učitelji pa lahko svoja znanja, kako razumeti otroka dislektika, pridobijo ne samo s prebiranjem člankov in knjig, ki jih je že nekaj tudi pri nas, pač pa tudi z udeleževanjem različnih seminarjev, ki jih prireja društvo Bravo.

3.5.2 INTERVJU Z NEJCEM

Intervju oziroma pogovor smo izpeljale v petek, 18. 2. 2011 v šolskih prostorih, kjer smo mu postavile 4 vprašanja.

1. Nejc, kako sprejemaš svojo »drugačnost«, če jo sploh opažaš?

S svojo drugačnostjo še nisem imel posebnih težav in jo opažam samo pri določenih stvareh. Res je, da nisem popolnoma enak drugim, kar ni nihče, ampak se svoje drugačnosti navadiš, čeprav z malce več muk.

2. Kje si najprej začel opazovati težave in kje jih imaš največ?

Največ težav sem imel v osnovni šoli, ker še sošolci niso vedeli ter razumeli mojih težav in so menili, da imam prednosti, ker sem lahko npr. dlje reševal test. Res pa je, da v osnovni šoli še nisem imel odločbe, ampak z učitelji nisem imel posebnih težav, saj so me razumeli.

V srednji šoli z dijaki nimam posebnih težav, ker sem bodočim sošolcem svojo učno motnjo razkril na začetku svojega šolanja na Srednji zdravstveni šoli Celje, takrat sem si tudi zagotovil odločbo, ki bo profesorje vodila skozi moje štiriletno izobraževanje. Največ težav imam pri latinščini, saj imamo latinske besede, ki znajo biti težko berljive, nerazumljive, predvsem pa dolge. Težave mi delajo tudi predmeti, kot so matematika, angleščina in slovenščina pri katerih se ponavadi dogovorim za manj nalog ali pa mi profesor pusti, da test pišem dlje kot ostali. Med poukom mi ni treba brati naglas.

Moram priznati, da je vseeno moja mama tista, ki se je mogla veliko naučiti, da mi je omogočila čim lažje in boljše učenje ter razumevanje branja. Brala sva s pomočjo kognitivnega branja. Moram priznati, da moram jaz kot dislektik porabiti veliko več

časa za učenje določene snovi kot kateri običajen dijak, ampak če se potrudim, vedno požanjem dobre/pozitivne rezultate. Splača se potruditi!

3. Imaš dodatno strokovno pomoč, katero, in kako jo obiskuješ?

Brez dodatne strokovne pomoči včasih pač ne gre. Strokovno pomoč imam pri matematiki, slovenščini in angleščini. Na voljo imam dodatne ure po pouku. Obiskovanj teh ur pa ni obvezno, odvisno je od mene, ali se jih bom udeležil ali ne. Vsekakor pa je bolje za mene, da se teh dodatnih ur udeležim.

4. Te učitelji razumejo pri svojih težavah?

Moram reči, da sem zelo zadovoljen z učitelji, ker me zelo razumejo in mi tudi pomagajo. Vsekakor pa se vedno najde oseba, ki težko razume, kakšne težave imam.

3.5.3 POT DO DEFEKTOLOGINJE IN DELO Z NEJCEM

Moje ime je Mateja Pohole in prihajam iz Velenja. Po poklicu sem profesorica defektologije. Že kot otrok sem kazala, da me privlači delo z ljudmi. Svojim sošolcem sem vedno nesebično priskočila na pomoč.

V 8. razredu sem zbolela za epilepsijo. Na pediatrični kliniki v Ljubljani sem bila mesec dni in nato so me hospitalizirali v zdravilišče Šentvid pri Stični. Danes se tam ukvarjajo predvsem s shujševalnimi terapijami za otroke in mladostnike. V mojih mladostniških časih so zdravili različne kronične bolezni [astma, revmatizem, ledvične in srčne bolnike, epilepsijo in mnoge druge].

V tistih časih so na zdravljenje prihajali tudi otroci iz Angole, največkrat zaradi poškodb granat, bomb, podhranjenosti, bolezni srca, saj je v tistih časih pri njih divjala državljanska vojna. Z njimi sem vzpostavila posebno govorico, saj niso govorili našega jezika, jaz pa ne njihovega. Zelo sem se trudila, da jim na drugačen, poseben način, razložim, kako naj se hitreje učijo našega jezika, predvsem s kretnjami, ki smo si jih skupaj izmislili in določili njihov pomen.

Starostna skupina otrok je bila od dojenčkov do srednje šole. Starejša dekleta smo večkrat pomagala sestram pri hranjenju in previjanju dojenčkov. Moram priznati, da me je delo in seveda igra z njimi veselila, hkrati pa so me prizadele tudi njihove bolezni, saj so nekateri bolehalo za hudimi boleznimi [možganski tumorji in druge oblike raka]. Moja bolezen v primerjavi z njihovo ni bila v takšni hudi obliki kot pri njih. Po nekaj mesecih se je v meni rodila želja, da bi se vpisala na srednjo vzgojiteljsko šolo, saj sem zaključevala osnovno šolo. Kmalu mi je bilo jasno, da ne bom sprejeta zaradi slabše razvitega sluha. Ob tem spoznanju sem bila tako razočarana, da mi je bilo prav vseeno, kam se vpišem in odločitev je padla, na srednjo tekstilno šolo. Že v nekaj mesecih sem se zavedala, da ta poklic nikakor ni zame. Začutila sem, da moje roke niso ustvarjene za delo s šivalnim strojem. Imela sem srečo s profesorico, ki me je razumela in me pri praktičnem pouku ni morila s šivanjem srajc, poročnih oblek ... Šivala sem preproste izdelke, robljenje serviet in nalepke na otroške hlače, pa še kakšna malenkost se je našla.

Proti koncu srednje šole, po izdaji razpisov za vpise na fakultete, sem razmišljala, če bi se le vpisala na kakšno fakulteto. Saj si nisem znala predstavljati, da bom tako nespretna in nezainteresirana šivala v tovarni, kjer je vse odvisno od norme.

Prišel je dan vpisa. Vpisala sem se na višjo zdravstveno šolo, smer delovni terapevt. Ker nisem opravila ustrezne srednje šole [iz smeri zdravstva], sem morala opraviti tečaj nege. Sam tečaj ni bil problem, pač pa cena, ki bi jo morala plačati. Skozi vso srednjo šolo sem se sama preživljala in takšne vsote, ki so jo zahtevali za opravljanje tečaja, nisem finančno zmogla. Upanje je naletelo na nepremostljivo težavo. Ker pa sem po naravi zelo bojovita in vztrajna, mi je bila usoda naklonjena. Na Pedagoški fakulteti v Ljubljani sem izbrala smer defektologija. Pri šolski svetovalni delavki sem se pozanimala, kakšno delo opravlja defektolog. Bolj, ko mi je razlagala, bolj se mi je zdelo, da bo moja prijavnica romala na PF v Ljubljani. V mojem življenju brez zapletov nikakor ne gre in tudi pri novi odločitvi so nastali manjši zapleti. Zopet opravljena neustrezna srednješolska izobrazba. Pot je bila vseeno lažja kot na prejšnji fakulteti, saj sem morala opraviti le diferencialni izpit iz predmeta pedagogike. Izpit je bil opravljen in jeseni 1989 sem pričela s predavanji. Moram priznati, da me je ta poklic iz letnika v letnik vedno bolj navduševal in še nekaj, spoznala sem, da vse slabo le ni tako slabo. Poklic defektolog je precej iskan, zanimiv in lahko se najdeš na področju, ki ti je pisan na kožo.

Ko sem pričela absolventskega staža, sem že v mesecu oktobra 1994 dobila službo v Velenju na osnovni šoli s prilagojenim programom, kjer sem še danes, vendar ima sedaj nov naziv - Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje. Ves ta čas sem opravljala različna dela in si pridobivala izkušnje. Pričela sem v posebnem programu z otroki, ki imajo zmerno motnjo v duševnem razvoju. Po treh letih so se pokazale potrebe v razredih učencev z lažjo motnjo v duševnem razredu. V teh razredih sem poučevala kar 7 let. Vsako leto sem bila v drugem razredu [od 2. do 5. razreda]. Tudi na predmetni stopnji sem poučevala posamezne predmete [gospodinjstvo, naravoslovje]. Želela sem si poiskati nove izzive. V tistem času kot še sedaj, so se večale potrebe po specialnih pedagogih, ki nudijo dodatno strokovno pomoč učencem v osnovni šoli. Ravnateljici sem povedala, da želim prestopiti v mobilno službo. To željo mi je izpolnila v jeseni 2004.

Priznati moram, da me je bilo zelo strah. Kljub izkušnjam s posameznih področij in delovni dobi, nisem vedela, kaj naj ali ne smem pričakovati kot mobilni specialni pedagog. Potrebno se je zavedati, da pri tem delu ni učnega načrta, ki bi vnaprej določal cilje. Tukaj mora biti specialni pedagog samostojen, suveren in strokoven. Kajti sam izdelala individualiziran program za posameznega učenca in prav tako sam načrta cilje glede na

otrokove potrebe in sposobnosti. Zelo dobra stran tega je, da si lahko ustvarjalen in inovativen ter ves čas sprejemaš nove izzive. Slabost tega je predvsem, da učitelji mislijo, da si le inštruktor ter da boš opravil delo z učencem, ki ga ta ni opravil pri redni uri. Naše delo je predvsem razvijati učne in druge strategije pri otroku, da je uspešnejši. Mu pokazati poti in smeri, kako se učiti in naučiti. Najti prijeme, da bo motiviran in zainteresiran za šolsko delo. Naučiti ga, s kakšnimi pripomočki si lahko pomaga, kako si jih lahko izdelata sam.

Odkar sem v mobilni službi, sem opravljala dodatno strokovno pomoč na zelo različnih krajih: v Velenju, Šoštanju, Rečici ob Savinji in v Šmartnem ob Paki. Vsako leto sem na več šolah. Od lanskega leta pa nudim dodatno strokovno pomoč tudi otrokom v Šoštanjskem vrtcu.

Skozi leta sem poklicno izredno osebno rasla, od učencev in otrok sem pridobila veliko novih izkušenj, predvsem pa strokovno znanje. Le tega sem iskala na seminarjih, v literaturi in pri različnih strokovnjakih ostalih strok, ki se ukvarjajo s podobno problematiko populacije. Ta znanja sem morala poiskati, dograditi in spremljati novitete, da sem lahko bila uspešna pri opravljanju

svojega dela ter otrokom nudila maksimalno strokovno podporo z vseh vidikov.

Leta 2006 me je predsednik komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami iz Slovenj Gradca povabil k sodelovanju, da postanem strokovni član za svoje področje v komisijah. To povabilo sem z veseljem sprejela, saj je zame to pomenilo nov izziv ter pridobivanje in širjenje strokovnega znanja. Tako se iz več plati srečujem z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami. No, ne srečujem se le poklicno, temveč tudi v zasebnem življenju. Velikokrat me kakšna prijateljica prosi za pomoč, ko sama ni kos šolskemu delu in otrokovim težavam. K otroku pristopim strokovno, starše, predvsem mame pa poučim, kako naj otrokom pomagajo. Velikokrat se izkaže, da v dobrem prepričanju naredijo vse kaj druga kot le dobro. Razumeti moramo, da starši vedno želimo svojim otrokom najbolje, jim stojimo ob strani ter jim maksimalno pomagamo, kolikor zmoremo in znamo. Prav tako je bilo tudi pri Nejčevi mami.

Z Nejcem sva se srečala proti koncu osnovne šole, ko me je njegova mama poiskala preko svoje prijateljice, ki me je poznala. Pri Nejcu se je že v zgodnjem obdobju osnovne šole odkrilo, da ima disleksijo. Skozi osnovno šolo ni imel redne dodatne strokovne

pomoči, temveč le občasno pomoč. Mama je iskala vse mogoče pomoči, da se je izobraževala od svetovalnih centrov do društva Bravo. Predelala je tudi precej literature, da je sinu lahko pomagala.

Že po prvem srečanju, sem na žalost ugotovila, da je bil Nejc skozi celo osnovno šolo prikrajšan za dodatno strokovno pomoč. Motnja disleksije nikoli ne izgine, vendar jo lahko omilimo z odpravljanjem tipičnih napak, urjenje pomnjenja, učenja hitrejšega priklica pojmov, iskanje poti, kako uskladiščit prave učne strategije pri posameznih predmetih in učnih področjih in najti poti ustreznega učenja ter z doslednim vodenjem pridobivati učne navade. Precej od tega Nejc ni imel razvitega v tej meri, da bi lahko hitreje prišel do uspeha. Za uspeh je porabil precej več časa in napora kot njegovi vrstniki. Po tej ugotovitvi sem se odločila, da mu pomagam najti učne strategije.

Z vedenjsko kognitivno metodo branja, ki jo je Nejc izvajal s pomočjo vodenja mame, je pridobil na samokontroli branja in hitrosti ter razumevanju prebranega v celoti. S tem je pridobil pravilno bralno tehniko in intonacijo branja.

Pri branju manjšega tiska je uporabljal bralno ravnilce, ki mu je omogočil, da mu besedilo ni bleščalo in je droben tisk lažje in pravilno prebral.

S pomočjo enakomernim, glasovnim razstavljanjem besede po posameznih glasovih ali pa s pomočjo osnovnega korena dane besede je uspešno odpravljal tako imenovane »neme« glasove v besedi.

Zelo dobro je imel razvito verbalno izražanje in razumevanje. To je bila podlaga za izboljšanje pisnega izražanja, kajti več težav in negotovost vase pa je bilo prisotno, kadar se je moral izražati v pisni obliki, zaradi oblikovanja strukture stavka, izpuščanja strešic na šumnikih in posameznih črk v besedi ter samega pisanja, h kateremu je botrovala še slaba grafomotorika. Za odpravljanje teh težav je Nejc opravil tečaj slepega tipkanja, ki mu je omogočil hitrejši zapis in brez napak. Pri pravilni rabi strukture stavka pa je odpravljal s pomočjo sheme s pravili zapisa strukture stavka in ostalih slovničnih pravil, kot so npr.: [pravilni vrstni red besed v stavku, odvisni in neodvisni stavek, stavčni členi....].

Nejčevo močno področje je logika [sposobnost izražanja misli, znanja, sklepanje]. Je iznajdljiv, miselno razgiban, uspešen in inovativen v razmišljanju, sklepanju, iskanju novih rešitev. Na tem področju sva gradila matematične strategije, da je hitro prešel iz materialne strategije v verbalno strategijo in miselno računanje. Ob koncu osnovne šole je predvsem uporabljal miselno računanje. Nejc ima izredno dobro razvite številske predstave in splošno računanje aritmetike ter razumevanje le-te, kljub vsemu pa je potreboval več časa, da je usvojil in se naučil ter znal pravilno uporabljati nove strategije in veščine aritmetike.

Nejc je prijazen, nasmejan mladostnik, ki se hitro znajde v komunikaciji z novo osebo. Zelo dobro se samoiniciativno vključuje v razne dejavnosti, kar se izraža v njegovi sproščenosti in entuziazmu, ki ga hitro prenese na ljudi, ki so v njegovi bližini. Na tem mestu se mu tudi želim zahvaliti, da je eden tistih otrok, danes je že dijak torej mladostnik, ki je dovolil, da sem smela spoznati še eno osebo več, ki ima disleksijo. Hvala Nejc in ne pozabi reka, ki pravi:

Nekateri ljudje
se pod bremenom
težav zlomijo,

drugi pa podirajo rekorde...

[Wiliam. W. Word]

Prav na koncu bi povedala le še to, če bi morala še enkrat izbirati poklic, bi se enako odločila!

3.5.4 INTERVJU S SVETOVALNO DELAVKO

Intervju s svetovalno delavko je bil izveden v sredo, 16.2.2011, na Srednji zdravstveni šoli Celje z namenom, da smo pridobile informacije delovanja svetovalne službe na šoli o dijakih s specifičnimi učnimi težavami. Postavile smo ji štiri vprašanja.

1. Kako na Srednji zdravstveni šoli Celje obravnavate dijake z disleksijo?

Dijaki, za katere vem, da imajo disleksijo, imajo status dijaka s posebnimi potrebami. To pomeni, da se je na zahtevo staršev uvedel postopek usmerjanja otroka. Zahtevo lahko dajo tudi vrtci, šole, zdravstveni, socialni in drugi zavodi, + po predhodni seznanitvi staršev. Na podlagi strokovnega mnenja in ugotovitev v postopku izda Zavod za šolstvo odločbo o usmeritvi.

Ko smo na šolo prejeli odločbo o usmeritvi, smo skupaj z dijakom in starši pripravili individualizirani program za dijaka. Del tega programa so tudi prilagoditve (pri organizaciji pouka, pri časovni razporeditvi pouka, pri preverjanju in ocenjevanju znanja, ...), ki jih v največji meri poskušajo profesorji upoštevati pri pouku.

2. Ali nam lahko obrazložite, kako izgleda odločba in kakšne so lahko prilagoditve?

Odločba o usmeritvi je predpisan dokument, s katerim se določi program vzgoje in izobraževanja, v katerega se otrok usmerja, obseg in način izvajanja dodatne strokovne in druge pomoči, šolo, v katero bo otrok vključen, morebitno zmanjšanje števila otrok v oddelku ter kadrovske, prostorske, materialne in druge pogoje, ki morajo biti zagotovljeni za vzgojo in izobraževanje otroka. Z odločbo o usmeritvi se določi tudi rok, v katerem se preveri ustreznost usmeritve.

Prilagoditve so različne, ustrezne dijaku, za katerega se individualiziran program pripravlja.

Nekaj prilagoditev, ki so navedene v individualiziranih programih dijakov s posebnimi potrebami, za katere je bila ugotovljena disleksija, so naslednje:

Pri organizaciji pouka in časovni razporeditvi pouka:

- sedi naj čim bolj spredaj;
- kadar je mogoče, naj gradivo dobi vnaprej, da ima tabelske slike pri sebi;
- če je potrebno, naj se mu gradivo fotokopira (kakšne bolj kompleksne skice ipd.);
- pri pisanju, branju, delu z besedilom, reševanju matematičnih nalog in praktičnem delu je dijaku potrebno zagotoviti več časa za delo;
- v razredu naj glasno bere le znan tekst;
- vsebinsko in količinsko naj se dijaku prilagajajo domače naloge;
- učitelj naj daje jasna in kratka navodila ter preveri njihovo razumevanje;
- učitelj naj sproti preverja razumevanje snovi.
- zagotovljen mora biti primeren prostor za individualno obravnavo.

Pri preverjanju in ocenjevanju:

- neupoštevanje specifičnih napak, ki izhajajo iz motnje pri pisnem ocenjevanju;
- vnaprej dogovorjeno ustno ocenjevanje;
- pisno preverjanje in ocenjevanje znanja naj poteka v dveh ali več delih (v dveh različnih dneh), piše lahko tudi pri uri DSP ali v kabinetu;
- snov in pisne preverjanja/ocenjevanja naj bodo zapisana v računalniški velikosti črk 14, tip pisave: ARIAL, COMIC SANS, TAHOMA, VERDANA, barva pisarniškega papirja naj bo krem ali v pastelnih barvah, uporabljajo naj se tiskalice, razmik med vrsticami naj bo 1,5-kratni, poravnava le na levi strani in tisk v temno zeleni barvi;
- poudarek na skupni oceni naj bo na ustnem preverjanju/ocenjevanju znanja;
- besedilo naj se ne tiska obojestransko in ne več kot tri naloge na eno stran;
- navodila naj se mu prebere, če je potrebno;
- navodila naj bodo v okvirjih, ločena od naloge; vsako navodilo naj se zapiše v svojo vrstico.

3. Kakšna je vloga Vas kot svetovalne delavke pri dijakih s to specifično učno težavo?

Svetovalnega delavca vidim kot koordinatorja med dijakom, starši in učiteljskim zborom. Svetovalni delavec je prav tako član strokovne skupine, ki pripravi individualizirani program in spremlja izvajanje le-tega skozi celotno šolsko leto. Z individualnimi pogovori in svetovanjem pa poskušamo skupaj z dijakom reševati morebitne težave.

4. Ali imajo dijaki z disleksijo kakšne težave s sošolci?

Včasih se tudi pojavi kakšna težava, vendar če znamo pravilno predstaviti to motnjo v razredu, sošolci to razumejo in takšnega dijaka ob morebitnih težavah ne spravijo v zadrego.

3.5.5 INTERVJU Z RAZREDNIČARKO

Za intervju z gospo razredničarko, ki je bil izveden v ponedeljek 28. 2. 2011 v šolskih prostorih, smo zaprosile zaradi tega, ker bo Nejca spremljala skozi srednjo šolo, in ima zaradi tega lahko tudi praktične nasvete, ki smo jih želele slišati.

1. Kako se spominjate prvega stika z Nejcem in kdaj je bil?

Prvi stik z Nejcem se je zgodil pred začetkom šolskega leta konec avgusta. Sestali smo se s starši in svetovalno delavko ter se na takšen način spoznali.

2. Ste disleksijo poznali, že preden ste spoznali Nejca, in v kakšnem obsegu?

Poznala sem jo le informativno, spoznala pa sem jo šele v zadnjem času.

3. Ste Nejca na kakšen poseben način predstavili sošolcem?

Da, v uvodu sem informativno predstavila disleksijo, o svoji težavi pa je predvsem pred sošolci spregovoril Nejc sam. Tudi mama je to učno težavo predstavila na roditeljskemu sestanku.

4. Imate kot razredničarka v razredu kakšne posebne težave zaradi Nejca, in če, kakšne?

Navadno ne. Nejc teste reši pravočasno in navadno ne koristi podaljšanega časa.

Slika 4: Mladi raziskovalki z Nejcem in gospo razredničarko

[z leve proti desni Nejc Macuh, Barbara Novak, Lidija Podbregar in zadaj ga. Polona Podlesnik]

5. Kje vidite, da bi Nejc lahko imel največje težave v svojem poklicu in kako bi se le-te odpravile oziroma omilile?

Mogoče pri uporabljanju strokovnega izrazoslovja in zapisovanju oz. dokumentiranju vrednosti.

6. Se Nejc pogosto obrača na Vas zaradi težav, in če se, kako te težave rešujete?

Včasih, a ne zelo pogosto, težave rešujem predvsem s pogovorom.

3.5.6 INTERVJU S PROFESORICO SLOVENŠČINE

Za intervju z gospo profesorico slovenščine, ki je bil izveden po e-mailu v petek, 25. 2. 2010, smo zaprosile, ker nudi Nejc dodatno strokovno pomoč pri slovenščini.

1. Kako pogosto se srečujeta z Nejcem pri dodatni strokovni pomoči in kje?

Z Nejcem naj bi se srečevala enkrat tedensko po pouku v prosti učilnici.

2. Kako poteka Vaša ura dodatne strokovne pomoči?

V tem šolskem letu sva se ukvarjala s Prešernom, večinoma sem mu določene stvari razložila še enkrat (pri pouku se je on raje zabaval po svoje, se smejal, klepetal...]

3. Je Nejc pri dodatni strokovni pomoči aktiven in kako?

Letos o aktivnosti ne morem govoriti.

4. Kje ima Nejc največ težav in na kakšen način jih odpravljata?

Težave so, ker je prišel slabe volje in nezainteresiran.

5. Se Nejc drži dogovorjenega, če ne, kako to rešujete?

Težko rečem, v tem šolskem letu je prišel le trikrat, pa še takrat se je hotel izmakniti, a mu nisem dovolila, ker sva bila dogovorjena. Sicer pa sem mu rekla, da naj me poišče, če me bo potreboval. A me ni. Ker pa ima romantiko ocenjeno nezadostno, menim, da bi me moral poiskati. In to kmalu, pred koncem šolskega leta bo prepozno.

3.5.7 INTERVJU S PROFESORICO MATEMATIKE

Za intervju z gospo profesorico matematike, ki je bil izveden v četrtek, 24. 2. 2011, po e-mailu, smo zaprosile, ker nudi Nejcu dodatno strokovno pomoč pri matematiki.

1. Kako pogosto se srečujeta z Nejcem pri dodatni strokovni pomoči in kje?

Z Nejcem se srečujeva na njegovo željo takrat ko lahko pride in v časovnih okvirih. Mesto srečanja je v šolski knjižnici, po pouku. Do sedaj sva se srečala samo enkrat.

2. Kako poteka Vaša ura dodatne strokovne pomoči?

Nejca vprašam, kaj bi želel, da bi pogledala skupaj, in potem se ukvarjava s področjem, na katerem meni, da ima največ problemov.

3. Je Nejc pri dodatni strokovni pomoči aktiven in kako?

Nejc sodeluje in rešuje naloge, ki jih izbereva skupaj.

4. Kje ima Nejc največ težav in na kakšen način jih odpravljata?

Nejc ima največ težav z disciplino. Ko se začno težave pojavljati, za kratek čas prenehava z delom, da se malo sprosti in nato zopet nadaljujeva.

5. Se Nejc drži dogovorjenega, če ne, kako to rešujete?

Ker sva se samo enkrat srečala, ne morem reči, da bi imela težave.

3.5.8 INTERVJU S PROFESORICO ANGLEŠČINE

Za intervju z gospo profesorico angleščine, ki je bil izveden v nedeljo, 27. 2. 2011, po e-mailu, smo zaprosile, ker nudi Nejcu dodatno strokovno pomoč pri angleščini.

1. Kako pogosto se srečujeta z Nejcem pri dodatni strokovni pomoči in kje?

Načeloma se srečujeva enkrat tedensko v šoli.

2. Kako poteka Vaša ura dodatne strokovne pomoči?

Pogovoriva se o težavah s snovjo in te stvari ponovno predelava in zvađiva.

3. Je Nejc pri dodatni strokovni pomoči aktiven in kako?

Nejc pri dodatni strokovni pomoči ni preveč aktiven.

4. Kje ima Nejc največ težav in na kakšen način jih odpravljata?

Nima posebnih težav.

5. Se Nejc drži dogovorjenega, če ne, kako to rešujete?

Po navadi se Nejc drži tistega, kar se dogovoriva.

3.5.9 INTERVJU Z GOSPO NEVENKO KUS

Gospa Nevenka Kus, predsednica Komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju KUOPP), nas je sprejela na razgovor o otrocih s posebnimi potrebami in o postopku usmerjanja 7. 3. 2011 ob 15. uri na enoti Zavoda za šolstvo v Celju. Ker raziskujemo poznavanje disleksije v Celjski regiji, smo se odločile, da o tem kaj več vprašamo nekoga, ki je poučen na tem področju.

1. O kakšnih otrocih govorimo, kadar gre za težave, pri katerih rabimo odločbo s prilagoditvami? (kateri so tisti otroci ali mladostniki, ki potrebujejo usmeritev, dodatno strokovno pomoč in prilagoditve pri pouku?)

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami usmerja otroke in mladostnike s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami ter določa načine in oblike izvajanja vzgoje in izobraževanja.

To so otroci, ki imajo:

- motnje v duševnem razvoju,
- slepi in slabovidni otroci,
- gluhi in naglušni otroci,
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
- gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci,
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja
- otroci z motnjami vedenja in čustvovanja,
- otroci z več motnjami

V pripravi je nov zakon o Usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju UOPP), ki predvideva tudi novo samostojno skupino otrok, ki bodo upravičeni do usmeritve in pomoči, to so osebe z avtizmom.

Otroci, ki so gluhi, slabovidni, naglušni, gibalno ovirani..., so obravnavani na specialnih komisijah za usmerjanje.

Otroke z motnjami v duševnem razvoju usmerjamo v prilagojene izobraževalne programe in v programe nižjega poklicnega izobraževanja. V postopku priprave in izdelave strokovnega mnenja poskušamo člani komisije prepoznati otrokove težave, motnje in primanjkljaje, ki jih zapišemo v strokovno mnenje. Predlagamo število ur dodatne strokovne pomoči, ki je predpisano v pravilniku, zapišemo pa tudi prilagoditve pri pouku in pri preverjanju in ocenjevanju znanja, s katerimi bo otrok ali dijak na optimalen način pridobival in izkazoval znanje. Opravimo tudi razgovor s starši in šolo. S šolo se dogovorimo, kdo bo izvajal dodatno strokovno pomoč in v kakšnem obsegu. Vse ugotovitve in predlog usmerjanja napišemo v strokovno mnenje, ki ga prejmejo starši ali polnoleten mladostnik. Trudimo se čim bolj vključevati starše in jim na človeški način brez podajanja lažnega upanja povedati naše ugotovitve in predloge. Tako jim poskušamo omogočiti lažja sprejemanja pomembnih odločitev. Starši imajo možnost ugovora na strokovno mnenje oz. se lahko pritožijo na odločbo. Odločbo prejme tudi šola v kateri je učenec, po prejemu odločbe v šoli za posameznega učenca pripravijo individualiziran načrt in pričnejo z izvajanjem dodatne strokovne pomoči ter prilagoditev. Kadar gre za otroke, ki imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja, se te težave kažejo v različnih oblikah, od lažjih do zelo hudih. Do dodatne strokovne pomoči in

prilagoditev v šoli so upravičeni otroci, ki imajo zmerne oz. hude primanjkljaje na posameznih področjih učenja.

Glede na zelo veliko število otrok, ki potrebujejo učno pomoč ali pomoč psihologov, specialnih pedagogov in pedopsihiatrov in drugih strokovnjakov s področja šolstva, zdravstva in sociale, bi v Celju nujno potrebovali svetovalni center za pomoč otrok in svetovanje staršem. Take centre imajo v Ljubljani, Mariboru, Novem mestu, Kopru, v Celju pa ga žal še ni. Vsi, ki delamo z otroki, si želimo, da bi ga čim prej dobili.

2. Kako pri Vas poteka postopek izdelave strokovnega mnenja, koliko časa je odločba veljavna in kako dolga je čakalna doba, koliko ekspertov je v celjski regiji in kateri?

Za začetek postopka sta možni dve poti. Starši vložijo zahtevek za usmerjanje na predpisanem obrazcu in ga pošljejo na Zavod RS Slovenije, na območno enoto, v katero sodijo (OE Celje za celjsko regijo). Če se starši ne strinjajo s tem, da bi bil otrok usmerjen, lahko šola poda predlog za usmerjanje in o tem obvesti starše.

Odločba preneha veljati ob prehodih v drug nivo izobraževanja (vrtec- osnovna šola, osnovna šola-srednja šola, srednja šola-

faks...), kar pa pomeni, da je ob teh prelomih vsakokrat potrebno podati nov zahtevek. Čakalna doba je približno eno leto, lahko tudi dlje, zaradi zelo velikega števila zahtevkov. Dokumentacija se hrani v skladu s predpisi. V celjski regiji imamo samo eno komisijo, v kateri je 20 ekspertov (osem defektologov, pet psihologov, 2 logopeda ter 5 zdravnikov). Eksperti, ki so člani KUOPP morajo imeti ustrezno strokovno izobrazbo in veliko delovnih izkušenj.

3. Koliko vlog približno obravnavate na leto?

Ker pokriva celjska KUOPP zelo veliko področje, je tudi zahtevkov izredno veliko. V lanskem letu smo prejeli več kot 600 novih zahtevkov, izdelali pa smo malo več kot 500 strokovnih mnenj. Za otroke, ki so zboleli, in za otroke, ki potrebujejo pomoč v vrtcu, imamo prednostno listo in jih obravnavamo prej. Če je otrok obravnavan v zdravstvenih ustanovah in ima novejši izvide, poteka usmerjanje hitreje, saj otroka ni potrebno pregledati. V teh primerih napišemo strokovno mnenje na osnovi priložene dokumentacije, ki jo priskrbijo starši. Po opravljenih pregledih in študiju dokumentacije se sestane senat komisije in zaključi ter poda strokovno mnenje v pisni obliki.

Komisija posreduje strokovno mnenje svetovalki na Zavod republike Slovenije za šolstvo (ZRSŠ), ki izda odločbo.

Slika 5: Mlade raziskovalke na Zavodu za šolstvo v Celju

[z leve proti desni spredaj Barbara Novak, Lidija Podbregar, zadaj Urška Oprčkal in ga. Nevenka Kus]

3.8 RAZPRAVA

Z anketnim vprašalnikom smo želele ugotoviti, koliko učitelji v naključno izbranih osnovnih in srednjih šolah poznajo disleksijo in ali so se pripravljene izobraževati na to temo.

Besedo disleksija poznajo vsi anketirani učitelji osnovnih šol, v srednji šoli pa samo en učitelj ni poznal besede disleksija.

Da je prvi opisal disleksijo Samuel Torrey Orton je vedelo največ [88 %] učiteljev osnovne šole Šmarje pri Jelšah, medtem ko je vseh 5 učiteljev OŠ Laško na to vprašanje odgovorilo z ne vem.

V srednjih šolah je bilo največ pravih odgovorov na to vprašanje med učiteljih PKŠC [20 %], na I. GC in ŠCRS pa nihče ni vedel pravih odgovorov.

Za 4,6 %, to je 16,6 %, učitelji srednjih šol bolje poznajo pravih odgovor na to vprašanje kot učitelji osnovnih šol.

Da disleksija pomeni specifično učno težavo, vedo vsi učitelji v osnovnih šolah, v srednjih šolah pa v 98,6 %.

Da ima učenec/dijak z disleksijo težave pri pisanju, branju in računanju, vedo vsi učitelji osnovnih šol, v srednji pa v 99,1 %, ker dva učitelja nista vedela pravilnega odgovora.

Bravo je društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami, med katere spada tudi disleksija. To ve 43 % učiteljev osnovnih šol in samo 15,6 % učiteljev srednjih šol.

Pri učiteljih osnovnih šol je bilo največ pravih odgovorov na OŠ Šentjur [64 %], sledi pa OŠ Slivnica pri Celju z 63 % pravih odgovorov. Na OŠ Šempeter pa ni nihče vedel pravilnega odgovora na to vprašanje.

Namen društva Bravo poznajo med srednjimi šolami najbolj učitelji ŠCV [57 %], nihče od 25 učiteljev PKŠC pa ne ve pomena tega društva. Iz tega podatka je razvidno, da verjetno učitelji na omenjeni šoli še niso imeli predavanja na to temo.

Evropski teden osveščanja proti disleksiji obeležujemo prvi teden oktobra. Na to vprašanje so zopet v večjem odstotku pravilno odgovorili učitelji osnovnih šol, in sicer za 14 %, v primerjavi z srednjimi šolami.

Med njimi prevladuje OŠ Slivnica pri Celju, saj je bilo kar 37 % pravih odgovorov na to vprašanje, medtem ko na OŠ Laško nihče ni vedel pravih odgovorov na to vprašanje.

Zanimiv je podatek, da je vseh 25 učiteljev na PKŠC pravilno odgovorilo na to vprašanje, z 0 % pa so bili odgovori iz I. GC, ŠCRS in ŠCSKZ.

Največ učiteljev, ki je že oz. uči učenca/dijaka z disleksijo, je med srednješolskimi učitelji [49,3 %], osnovnošolski učitelji pa so oz. jih učijo v 42,5 %.

Največ učiteljev je takšnega učenca učilo na OŠ Ponikva [71 %], na OŠ Laško pa še ni od anketiranih učiteljev nihče učil takšnega učenca.

Na srednjih šolah je največ učiteljev dijaka z disleksijo učilo na ŠCSKZ [86 %], najmanj pa na SEŠC [33 %].

Takšnih učiteljev, ki so že učili oz. učijo dijaka z disleksijo in so imeli pri tem težave, je več na osnovnih šolah [27,5 %], na srednjih šolah pa samo 14,2 %. To je verjetno zato, ker še ta motnja v osnovni šoli pri določenih učencih ni tako izrazita oz. se

še ugotavlja ter ker sami učenci v tem obdobju tudi če nimajo tovrstnih težav, lahko imajo določene probleme pri pisanju, branju in računanju.

Največ [82 %] težav so navedli učitelji na OŠ Ponikva. Med težave, ki so jih učitelji osnovnih šol navedli, so, da ne vedo, kako pomagati učenki, ki je imela težave pri branju in pisanju.

Težave so bile tudi pri ločevanju smeri desno-levo, glasove so težko združevali v besede in niso upoštevali ločil.

Kot težavo so navedli tudi pomanjkanje časa za prilagojeno individualno delo ter premalo znanja s tega področja.

Ena učiteljica je napisala, da je bila prvič zelo zbegana, ko je začela poučevati učenca z disleksijo. Ko pa je pridobila informacije od staršev in specialne pedagoginje, je seveda bilo veliko lažje. »Menim, da vsak otrok potrebuje drugačen pristop, kar je seveda odvisno od težave, ki jo ima«.

36 % so imeli težave tudi učitelji v srednjih šolah. Med njimi so največji odstotek navedli učitelji na ŠCSKZ, najmanj pa na ŠCV, saj nihče od učiteljev ni navedel težav.

Težave, ki so jih napisali srednješolski učitelji, so bile, da jih Ministrstvo za šolstvo in šport RS ni opremilo z dodatnimi potrebnimi znanji in s kriteriji za ocenjevanje, težave so bile tudi pri uskladitvi ur, kadar je imel dijak možnost daljšega pisanja testa, težave so bile tudi s strokovno terminologijo, ki jo je dijakinja poimenovala »po svoje«, vendar so to rešili s pripravljeno skripto.

Med težave, ki so specifične za disleksijo, so navajali tudi pravopisne napake, zamenjevanje črk ter števil.

Ena učiteljica je napisala: »Če je bil tekst daljši, ga dijak ni prebral do konca. Velikokrat je omenil, da ga boli glava, pred ostalimi dijaki ni bil pripravljen brati na glas, zato ga niti nisem izpostavljala«.

Kot težava je velikokrat tudi, da dijak pri zapisovanju izpušča črke, zelo nenatančno prepisuje s table, zato se posledično iz slabih nenatančnih zapiskov pomanjkljivo in nepravilno nauči oz. se sploh ne more naučiti.

Ena učiteljica je napisala da ni bila obveščena, da ima dijak disleksijo. »Zato sem ga izpostavila, da piše napačno, s tem pa sem povzročila v njem stisko«.

Po mnenju 56 % učiteljev osnovnih šol in 37 % srednjih šol učenci/dijaki dosegajo slabše učne rezultate od ostalih učencev/dijakov. Zanimivo pa je, da je vseh 34 učiteljev na SZŠC menilo, da dosegajo enake rezultate kot ostali. To je verjetno zato, ker so imeli učitelji na SZŠC lansko leto poglobljeno predavanje na to temo, v kateri so izpostavili tudi to vprašanje in nanj dobili odgovor, da dijaki z disleksijo v povprečju dosegajo enake učne rezultate kot ostali dijaki.

Po mnenju 48 % učiteljev osnovnih šol in 34,1% učiteljev srednjih šol je jasno razvidno, da so učitelji v osnovni šoli večkrat opazili slabo samopodobo učencev z disleksijo.

Največ opažanj o slabi samopodobi učencev/dijakov z disleksijo je bilo na OŠ Vransko-Tabor [62 %] ter na ŠCŠ [80 %].

Več kot 80 % učiteljev osnovnih in srednjih šol bi si želelo v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah.

Z učencem z disleksijo bi se na OŠ Slivnica pri Celju in I. OŠ Žalec pogovarjali vsi anketirani učitelji, v srednji šoli pa je bil ta odstotek najvišji na ŠCSKZ [93 %] ter I. GC [91 %]. Najmanjši odstotek pa je znašal na PKŠC [72 %].

Predavanja na temo disleksija se je udeležilo več učiteljev v srednji šoli [36 %] kot v osnovni šoli [23 %]. Med tistimi, ki so se udeležili predavanja na temo disleksija v osnovni šoli, prevladujejo učitelji na I. OŠ Žalec [39 %], medtem ko na ŠCRS se še nihče od anketiranih ni udeležil predavanja na to temo.

Predavanja na temo disleksija so se učitelji v osnovni šoli v 15,5 % ter učitelji v srednjih šolah v 25,6 % udeležili na šoli, kjer so zaposleni. Več kot 70 % učiteljev osnovnih in srednjih šol se še ni udeležilo predavanja na to temo.

Tisti učitelji osnovnih šol, ki so se predavanja udeležili izven zavoda, kjer so zaposleni, so pod drugo napisali, da so predavanja poslušali na društvu Bravo, PF Ljubljana in Maribor, pri Svetovalnem centru za otroke in mladostnike Ljubljana, na seminarjih in konferencah.

Tisti učitelji srednjih šol, ki so se predavanja udeležili izven zavoda, kjer so zaposleni, so pod drugo napisali, da so o disleksiji največ slišali na Svetovalnem centru v Ljubljani in Mariboru, v dvorani Centra Nova V Velenju, na RIC-u Ljubljana, v času študija in na seminarjih.

Več kot polovica anketiranih učiteljev osnovnih in srednjih šol meni, da bi bilo v njihovem kolektivu potrebno izvesti predavanja na to temo.

Na OŠ Laško je vseh 5 učiteljev na to vprašanje odgovorilo potrdilno, med srednjimi šolami pa je bilo največ pritrdilnih odgovorov na ŠCV [79 %].

Največ informaciji so učitelji osnovnih in srednjih šol pridobili v času svojega izobraževanja ter v zavodu, kjer so zaposleni.

Pod drugo pa so napisali, da so dobili navodila od svetovalnih delavcev, staršev, znancev, prijateljev, psihologov, medijev, literature, iz člankov v revijah in iz literature v hrvaščini, ker je zelo dobra.

Več kot 60 % učiteljev osnovnih in srednjih šol se je pripravljeno dodatno teoretično usposablјati za pomoč tem dijakom. Med njimi izstopajo učitelji na I. OŠ Žalec, OŠ Slivnica pri Celju in OŠ Šempeter, saj bi bili kar v 88 % se pripravljene dodatno teoretično usposablјati.

Več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom si želijo osnovnošolski učitelji [88,5 %] kot srednješolski učitelji [83 %].

Od 10 osnovnih šol so kar na 5 šolah učitelji soglasno odgovorili, da si želijo več praktičnih izkušenj za delo z učenci z disleksijo, med srednjimi šolami pa so samo na I. GC vsi na to vprašanje odgovorili pritrdilno, najmanjši odstotek [72 %] pa je na PKŠC.

Največ informacij na šoli so učitelji v osnovni šoli dobili od specialnih pedagogov [46,5 %], v srednjih šolah pa od svetovalnih delavcev [39,8 %].

Pod drugo so navedli, da so pridobili največ informacij od učencev z disleksijo, s samoizobraževanjem, od logopedinje, od drugih učiteljev, iz strokovne literature na šoli.

Na šoli imajo pomembno vlogo tudi svetovalni delavci, ki so vez med učenci/dijaki in učitelji. Samo 7 % učiteljev osnovnih šol in 10,4 % učiteljev srednjih šol niso dobili pomoči od svetovalnih delavcev.

Tisti učitelji, ki so se obrnili po pomoč na svetovalno službo, jim je le-ta največkrat [nad 45 %] pomagala z napotki. Zanimiv pa je podatek, da je kar 12,8 % učiteljev srednjih šol odgovorilo, da jim svetovalni delavci ne pomagajo, verjetno zato, ker sami še nimajo dovolj praktičnih izkušenj na tem področju.

Iz študije primera smo ugotovile, da se lahko disleksija lepo zlije v življenje brez zelo velikih težav, če pri učencu/dijaku s to specifično učno težavo usklajeno delujejo starši, učitelji in svetovalni delavci.

Tudi, če ima učenec/dijak disleksijo, se lahko od njega veliko naučimo, samo možnost mu moramo dati, da se lahko izrazi v vsej svoji veličini.

4 ZAKLJUČNI DEL

4.1 UGOTOVITVE

Za nami je tabelarična in grafična predstavitev rezultatov iz anketnega lista, ki so ga izpolnjevali učitelji osnovnih in srednjih šol v celjski regiji na temo disleksija. Preden smo analizirale rezultate anketnega vprašalnika, smo postavile 4 hipoteze, ki so ključne za uspešno izvedeno raziskovalno nalogo.

Naše domneve so bile naslednje:

1. hipoteza: Za besedo disleksija je že slišalo več kot 90 odstotkov učiteljev osnovnih in srednji šol.

Za besedo disleksija so vsi anketirani učitelji v osnovni šoli že slišali [100 %], v srednji šoli pa samo eden učitelj ni vedel pomena besede disleksija, torej jih pozna pomen besede 99,5 %, zato je ta hipoteza potrjena.

2. hipoteza: Več kot polovica učiteljev osnovnih in srednjih šol je že učilo oz. uči učenca/dijaka z disleksijo.

V osnovni šoli je že učilo oziroma uči 42,5 % učiteljev učenca z disleksijo, ta % pa pri učiteljih v srednji šoli znaša 49,3 %, zato hipoteza ni potrjena.

3. hipoteza: Več kot polovica učiteljev osnovnih in srednjih šol je mnenja, da bi bilo potrebno v njihovem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija.

Učitelji v osnovni šoli so v 65 % mnenja, da bi bilo potrebno v njihovem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija, ta % pa pri učiteljih srednjih šol znaša 56 %, zato je hipoteza potrjena.

4. hipoteza: Več kot 70 % učiteljev osnovnih in srednjih šol si želi več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo.

Več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo si želi 88,5 % učiteljev osnovnih in 83,4 % učiteljev srednjih šol, zato je hipoteza potrjena.

4.2 ZAKLJUČEK

Kot pravi citat Charlesa Leverja: »Če ne morete preplezati zidu, naredite vrata« [17] nam pove, da lahko vsak človek, takšen ali drugačen in če si želi, premaga vsako oviro, pa naj bo še tako zahtevna.

Tudi ljudje z disleksijo si lahko svoje težave predstavljajo kot neke vrste zid, ki pa ga lahko s trdom brez večjih težav tudi prestopijo. Pogosto se pojavlja, da imajo ljudje z disleksijo nekatera področja nadpovprečno razvita, a je vrsta področja odvisna od vsakega posameznika, kar pa mi ljudje brez te specifične učne težave mnogokrat ne moremo koristiti.

Velikokrat je težko opredeliti disleksijo in značilne težave, če teh težav pri sebi ne opažamo, ker si to težko predstavljamo skozi oči ljudi, ki te težave imajo. Res je, da se vsak človek moti in dela napake, ki jih potem, ko jih opazi, brez večjih problemov tudi odpravi, a nekateri za takšne ali drugačne popravke porabijo veliko več truda in časa ter včasih potrebujejo našo pomoč, ki jo je vsak človek vesel.

Prav je, da spoštujemo in enakopravno obravnavamo vsakega človeka ne glede na raso, spol, državljanstvo, barvo polti..., ter mu ponudimo roko, kadar jo potrebuje, ker jo bomo ali pa smo jo že ob večjih ali manjših težavah bili veseli tudi sami.

Disleksija je v današnjih časih že kar raziskano področje in z malo truda lahko ugotovimo, da imamo to specifično učno motnjo ter tako hitro začnemo uporabljati nasvete, olajšave, priporočila v vsakdanjem življenju, da si te simptome ublažimo.

Če vprašamo naše starše in stare starše, kako so prepoznavali, če so sploh poznali disleksijo v otroštvu, lahko opazimo, da bomo kar hitro na začetku. Včasih lahko kdo omeni: »Enega stavka ni mogel prebrati, komaj je rešil test, sedaj pa nam on nasvete deli,« a s tem ne mislimo nič slabega, ker so včasih imeli takšne ljudi za manj pametne.

A nova tehnologija je poskrbela tudi za »te tako rekoč manj pametne« in jim z njim prilagojenim načinom omogočila isti napredek kot vsem ostalim.

5 PRILOGA

Priloga 1: Anketni vprašalnik za učitelje o disleksiji

ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJE O DISLEKSIJI

Smo Urška, Barbara in Lidija, dijakinje Srednje zdravstvene šole Celje. Pred vami je anketni vprašalnik o disleksiji, s katero si bomo pomagale pri izdelavi raziskovalne naloge. Prosimo, da si vzemete čas in odgovorite na zastavljena vprašanja. Pridobljene podatke bomo uporabile izključno samo v namen raziskovalne naloge. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za vaše odgovore.

Pri vsakem vprašanju je možen samo en odgovor.

Datum izpolnjevanja ankete: _____

Kateri predmet/-e poučujete (napišite): _____

Šola (napišite): _____

Spol: a) M
 b) Ž

1. Ste že slišali za besedo disleksija?

- a) Da
- b) Ne

2. Kdo je prvi opisal disleksijo?

- e) Leo Kanner
- f) Hipokrat
- g) Samuel Torrey Orton
- h) Ne vem

3. Kaj je disleksija?

- a) Nalezljiva bolezen
- b) Kronična bolezen
- c) Specifična učna težava
- d) Ne vem

4. Kakšne težave ima učenec/dijak z disleksijo?

- a) Težave pri branju, pisanju, računanju
- b) Težave pri vidu in sluhu
- c) Težave pri hoji
- d) Ne vem

5. Kako se imenuje Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami?

- a) Bravo
- b) Brigantina
- c) Heiho
- d) Ne vem

6. Kdaj obeležujemo Evropski teden osveščanja proti disleksiji?

- a) Prvi teden oktobra
- b) Prvi teden novembra
- c) Prvi teden decembra
- d) Ne vem

7. Ste že učili oz. učite učenca/dijaka z disleksijo?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

8. Ste imeli kakšne težave pri poučevanju učenca/dijaka z disleksijo?

a) Da (napišite kakšne): _____

- b) Ne
- c) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

9. Kakšne učne rezultate po vašem mnenju dosegajo učenci/dijaki z disleksijo?

- a) Slabše od ostalih učencev/dijakov
- b) Boljše od ostalih učencev/dijakov
- c) Enake kot ostali učenci/dijaki
- d) Ne vem

10. Ali imajo po vašem mnenju učenci/dijaki z disleksijo slabo samopodobo?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

11. Ali bi se želeli v šoli pogovarjati z učencem/dijakom z disleksijo o njegovih težavah, ki vplivajo na učni proces branja in/ali pravopisa ter pisanja in tako bolje razumeti njegove težave.

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

12. Ste se že udeležili predavanja na temo disleksija?

- a) Da
- b) Ne

13. Kje je/so potekalo/-a predavanje/-a na temo disleksija?

- a) Na šoli, kjer sem zaposlen/-a
- b) Drugje (napišite kje?): _____
- c) Nisem se še udeležil/-a predavanja na temo disleksija

14. Ali menite, da bi bilo potrebno v vašem kolektivu izvesti predavanje na temo disleksija?

- a) Da

- b) Ne
- c) Ne vem

15. Kje ste pridobili največ informacij o disleksiji?

- a) V času svojega izobraževanja
- b) Na seminarju/-ih
- c) V zavodu, kjer sem zaposlen/-a
- d) Od osebe, ki ima disleksijo
- e) Drugo (napišite): _____

16. Ste se pripravljeni dodatno teoretično usposablјati za pomoč učencem/dijakom z disleksijo?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

17. Si želite več praktičnih informacij o pomoči učencem/dijakom z disleksijo?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

18. Kdo vam je dal na šoli največ informacij o disleksiji?

- a) Svetovalni delavec/-i
- b) Specialni pedagog/-i

c) Nihče

d) Drugo (napišite): _____

19. Ali vam svetovalni delavci pomagajo pri morebitnih težavah z učenci/dijaki z disleksijo?

a) Da

b) Ne

c) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

20. Kako vam svetovalni delavci pomagajo pri delu z učenci/dijaki z disleksijo?

a) Z vajami

b) Z napotki

c) Mi ne pomagajo

d) Nisem še poučeval/-a učenca/dijaka z disleksijo

e) Drugo (napišite): _____

Hvala.

6 VIRI IN LITERATURA

[1] <http://www.verzi-vici.com/index.php/category/verzi/lepi-verzi-verzi> [15. 1. 2011, 19.46].

[2]

http://www.kmeckiglas.com/index.php?option=com_content&task=view&id=3092&Itemid=117 [25. 1. 2011, 20.22].

[3] Reid, G. in sod. [2007]. *Učenci s specifičnimi učnimi težavami: Skriti primanjkljaji - skriti zakladi*. Ljubljana: Društvo bravo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami, 18.

[4]

http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.interdys.org/ewebeditpro5/upload/orton.jpg&imgrefurl=http://www.interdys.org/AwardsOrton.htm&usg=__NNPXU12jZ7sPmvuOfUO13GeTeoc=&h=120&w=110&sz=10&hl=sl&start=6&zoom=1&um=1&itbs=1&tbnid=2VHDZIZ7EcyGAM:&tbnh=88&tbnw=81&prev=/images%3Fq%3Dsamuel%2Btorrey%2Borton%26um%3D1%26hl%3Dsl%26sa%3DN%26rlz%3D1W1GGLJ_en%26tbs%3Disch:1&ei=xCA_TcmeBsH5sgavp7nTBA
[25. 1. 2011].

[5] Davis, R. D., Braun, E. M., 2008. *Dar disleksije*. Ljubljana. 29-67.

[6]

http://www.isheds.eu/attachments/100_1%20Poglavje_Razumevanje%20in%20samozavedanje%20disleksije.pdf

[25. 1. 2011, 18.29].

[7] Alenka, B., 2010. *Bilten Društva Bravo*, Leto 6, št. 13, 39-40.

[8] <http://www.juliodoria.com/knjigarna/q/artikel/30>

[25. 1. 2011, 18.20]

[9]

http://www.google.si/imgres?imgurl=http://chessaleeinlondon.files.wordpress.com/2008/07/celebrities-dyslexic.jpg&imgrefurl=http://chessaleeinlondon.wordpress.com/2008/07/27/hyperactive-dyslexic/&usg=__q4wK4jw8JioRa4FbIVa9PKz7wL8=&h=262&w=349&sz=28&hl=sl&start=15&zoom=1&tbnid=o_tJBYLKTQokPM:&tbnh=119&tbnw=143&prev=/images%3Fq%3Ddyslexia%26hl%3Dsl%26bih%3D1020%26bih%3D559%26gbv%3D2%26tbs%3Disch:10%2C450&itbs=1&iact=hc&vpx=522&vpy=226&dur=1594&hovh=194&hovw=25

9&tx=144&ty=120&ei=pending&oei=tI7FTPzOLczsOcSt1MsL&esq=

2&page=2&ndsp=18&ved=1t:429,r:9,s:15&biw=1020&bih=559

[25. 1. 2011]

[10] [http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-](http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju)

[Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju](http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju)

[22. 12. 2010, 16.24]

[11] [http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-](http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju)

[Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju](http://www.viva.si/Nevrologija/5896/Disleksija-Te%C5%BEave-pri-branju-pisanju-in-%C4%8Drkovanju)

[22. 12. 2010, 17.22]

[12] Černe, T. in sod., 2008. *Bilten Društva Bravo*. Leto 4, št.

8. 25.

[13] Kavkler, M. in sod. 2010. Disleksija-vodnik za samostojno učenje študentov in dijakov. Ljubljana: Bravo Društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami. 11.

[14] Andrejaš, J. in sod. 2008. *Bilten Društva Bravo*. Leto 4,

št. 9. 32-33.

[15]

http://www.najdi.si/najdi_slike.jsp?q=dru%C5%A1tvo+bravo%2C+ogotip&o=40&maxHitsPerGroup=2147483647

[25. 1. 2011, 20.13]

[16] [http://www.drustvo-](http://www.drustvo-bravo.si/web/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=29)

[bravo.si/web/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=29](http://www.drustvo-bravo.si/web/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=29)

[25. 1. 2011, 22.21]

[17] [http://disleksija.typepad.com/blog/2010/05/znani-](http://disleksija.typepad.com/blog/2010/05/znani-dislektiki---ljudje-z-disleksijo.html)

[dislektiki---ljudje-z-disleksijo.html](http://disleksija.typepad.com/blog/2010/05/znani-dislektiki---ljudje-z-disleksijo.html) [25. 1. 2011, 22.00]

[18] <http://clubtrojane.forumfree.it/?t=44562667>

[27. 2. 2011, 21.56]